

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK
BAKANLIĞI

AVRUPA BİRLİĞI VE DIŞ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

AB UZMANLIK TEZİ

AB'DE GIDA VE YEMİN RESMİ
KONTROLLERİNİN FİNANSMANI VE
TÜRKİYE'NİN UYUMU

AB UZMAN YARDIMCISI

NIHAL HAMBURACI

DANIŞMAN

NURSEL KILIÇ

AB UZMANI

ANKARA

Eylül 2015

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel M¼d¼rl¼Đ¼

AB'DE GIDA VE YEMİN RESMİ
KONTROLLERİNİN FİNANSMANI VE
T¼RKİYE'NİN UYUMU

AB UZMANLIK TEZİ

NİHAL HAMBURACI
AB UZMAN YARDIMCISI

DANIŞMAN
NURSEL KILIÇ
AB UZMANI

Ankara
Eyl¼l 2015

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
AVRUPA BİRLİĞİ VE DIŞ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

AB Uzman Yardımcısı Nihal HAMBURACI tarafından hazırlanan “AB’de Resmi Kontrollerin Finansmanı ve Türkiye’nin Uyumu” adlı tez çalışması aşağıdaki Tez Değerlendirme Komisyonu tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü AB Uzmanlık Tezi olarak kabul edilmiştir.

Üye : Doç.Dr. Feysel TAŐÇIER
Unvanı : Genel Müdür Yardımcısı V.
Bu tezin, kapsam ve nitelik olarak AB Uzmanlık Tezi olduğunu onaylıyorum . .....

Üye : Dr. Nevzat BİRİŐİK
Unvanı : Genel Müdür Yardımcısı
Bu tezin, kapsam ve nitelik olarak AB Uzmanlık Tezi olduğunu onaylıyorum . .....

Üye : Dr. İbrahim ÖZCAN
Unvanı : Genel Müdür Yardımcısı
Bu tezin, kapsam ve nitelik olarak AB Uzmanlık Tezi olduğunu onaylıyorum . .....

Üye : Selda COŐKUN
Unvanı : AB Uzmanı
Bu tezin, kapsam ve nitelik olarak AB Uzmanlık Tezi olduğunu onaylıyorum . .....

Tez Savunma Tarihi: ...../...../2015

Tez Değerlendirme Komisyonu tarafından kabul edilen bu tezin AB Uzmanlık Tezi olması için gerekli Őartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Çınar BAHÇECİ
Komisyon Başkanı
Genel Müdür V.

ÖZET

AB'DE GIDA VE YEMİN RESMİ KONTROLLERİNİN FİNANSMANI VE TÜRKİYE'NİN UYUMU

Nihal HAMBURACI

AB Uzmanlık Tezi

Danışman: Nursel KILIÇ

Eylül 2015, 116 sayfa

Avrupa Birliği, kuruluş yıllarından 1990'lı yıllara kadar gıda ve yem sektöründe iç pazarın tamamlanması kapsamında gıda ve yeme ilişkin temel standartlar getirmiştir. Ancak 1990'lı yıllarda gıda sektöründe yaşanan gıda güvenilirliğine ilişkin krizler sonucu tüketicinin Topluluk kurumlarına olan güveni sarsılmıştır. Topluluk gıda güvenilirliğinin en üst düzeyde sağlanması ve tüketicinin güveninin yeniden kazanılmasına yönelik bir dizi kural ve resmi kontrol mekanizması geliştirmiştir. Resmi kontrollerin finansmanı, halk sağlığını korumak ve gıda güvenilirliğini garanti etmekle birlikte gıda ve yem kurallarına uyumun doğrulanmasını sağlayan resmi kontrollerin etkinliğini ve sürdürülebilirliğini temin etmektedir. Bu yaklaşımla, tezin amacı, Avrupa Birliği'nde gıda ve yemin resmi kontrollerinin finansmanını ve Türkiye'nin bu alandaki mevcut durumunu inceleyerek Türkiye'nin gıda ve yeme ilişkin resmi kontrollerin finansmanı kapsamındaki uyum çalışmalarına katkıda bulunmaktır. Tezde, Avrupa Birliği'nde gıda güvenilirliğinin gelişimi, Avrupa Birliği'nde resmi kontrollerin finansmanı ve bu kapsamda Türkiye'nin uyum çalışmaları ve üye ülke örnekleri incelenmiş ve Türkiye'nin bu alanda uyum sürecine ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Türkiye, Gıda Güvenilirliği, Gıda ve Yemin Resmi Kontrolleri, Avrupa Birliği'nde Resmi Kontroller, Avrupa Birliği'nde Resmi Kontrollerin Finansmanı, Türkiye'de Resmi Kontroller, Resmi Kontrol Ücretleri.

ABSTRACT

FINANCING OF OFFICIAL FOOD AND FEED CONTROLS IN THE EU AND ALIGNMENT OF TURKEY

Nihal HAMBURACI

European Union Expertise Dissertation

Supervisor: Nursel KILIÇ

September 2015, 116 pages

From the early years of the European Union to 1990s, the European Union laid down basic standards of food and feed on the basis of completing internal market. Food safety crisis in the 1990s caused a breakdown of consumer confidence to the Community institutions. The Community developed a number of rules and official control mechanisms to assure highest levels of food safety and to restore consumer confidence. Financing of official controls provides efficiency and sustainability of official controls ensuring the compliance with rules on feed and food as well as guaranteeing food safety and protecting public health. With this approach, the objective of this dissertation is to contribute Turkey's alignment efforts in financing of official controls on food and feed by analysing financing system of official controls on food and feed in the European Union and Turkey. In dissertation, the evaluation of food policy in the EU, financing of official controls in the EU, alignment of Turkey to financing of official controls and examples from Member States are examined and some recommendations are given for Turkey's harmonisation process in this area.

Keywords: European Union, Turkey, Food Safety, Official food and Feed Controls, Official Controls in The European Union, Financing of Official Controls in The European Union, Official Controls in Turkey, Fees for Official Controls.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
KISALTMALAR DİZİNİ	vii
TABLolar DİZİNİ.....	ix
GİRİŞ.....	1
1. AVRUPA BİRLİĞİ GIDA POLİTİKASININ GELİŞİMİ	3
2. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE RESMİ KONTROLLERİN FİNANSMANI	14
2.1. Resmi Kontroller ve Resmi Kontrollerin Gelişimi	14
2.2. Resmi Kontrollerin Finansmanı	22
2.3. AB Üye Devletlerinde Resmi Kontrollerin Finansmanı	30
2.3.1. Birleşik Krallık.....	30
2.3.1.1. Et İşletmeleri Kontrolleri	31
2.3.1.2. Yem İşletmeleri Kontrolleri	34
2.3.1.3. Balıkçılık ve Su Ürünlerinde Resmi Kontroller	34
2.3.1.4. İthalat ve İhracat Kontrolleri	35
2.3.1.5. Veteriner İlaçları ve Diğer Maddelerin Kalıntılarını İzleme.....	36
2.3.2. Finlandiya.....	36
2.3.3. Almanya	38
2.3.4. İsveç	40
2.3.5. Slovakya	41
2.3.6. Belçika.....	43
2.3.7. İrlanda.....	43
2.3.8. Fransa	44
2.3.9. Hollanda	45
2.3.10. Danimarka	45
2.3.11. Estonya	46
2.3.12. Çek Cumhuriyeti	46
2.3.13. Macaristan	47
2.3.14. Hırvatistan	47

2.4. Resmi Kontrollerin Finansmanı Kapsamında AB Mevzuatındaki ve Uygulamadaki Problemler.....	49
2.5. Resmi Kontroller İçin Yeni Yasa Önerisi ve Bu Önerinin Resmi Kontrollerin Finansmanına İlişkin Getireceği Olası Değişiklikler	52
3. TÜRKİYE’NİN RESMİ KONTROLLERİN FİNANSMANI ALANINDA UYUMU VE MEVCUT DURUMU	56
3.1. Türkiye’de Gıda ve Yemin Resmi Kontrolleri.....	56
3.2 Gıda ve Yemin Resmi Kontrollerinin Finansmanı Alanında Türkiye’nin Mevcut Durumu ve AB’ye Uyumu	60
SONUÇ VE ÖNERİLER	71
KAYNAKÇA	75
EK-1 AVRUPA BİRLİĞİ’NDE VE ÜYE DEVLETLERDE RESMİ KONTROLLERİN FİNANSMANINA İLİŞKİN ANKET	83
EK-2 İL MÜDÜRLÜKLERİ DÖNER SERMAYE İŞLETMELERİ 2011-2015 YILI BİRİM FİYAT LİSTESİ	84
EK-3 VETERİNER SINIR KONTROL NOKTASI MÜDÜRLÜKLERİ DÖNER SERMAYE İŞLETMELERİ 2012-2015 YILI BİRİM FİYATLARI	109
ÖZGEÇMİŞ.....	116

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	Avrupa Birliği
BSE	Bovine Spongiform Encephalopathy (Sığırların Süngerimsi Ensefalopatisi)
DARD	Department of Agriculture and Rural Development (Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı)
DVFA	The Danish Veterinary and Food Administration (Danimarka Veteriner ve Gıda İdaresi)
DEFRA	Department for Environment Food and Rural Affairs (Çevre, Gıda ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı)
EFSA	European Food Safety Authority (Avrupa Gıda Güvenilirliği Otoritesi)
EVIRA	Finnish Food Safety Authority (Finlandiya Gıda Güvenilirliği Otoritesi)
FSA	Food Safety Authority (Gıda Güvenilirliği Otoritesi)
FSAI	Food Safety Authority of Ireland (İrlanda Gıda Güvenilirliği Otoritesi)
FASFC	The Federal Agency for the Safety of the Food Chain (Gıda Zincirinin Güvenilirliği Federal Ajansı)
FPS–HSFCE	Federal Public Service for Health, Safety of the Food Chain and Environment (Sağlık, Çevre ve Gıda Zincirinin Güvenilirliği ve Çevreden Sorumlu Federal Kamu Hizmetleri Birimi)

FSS	Food Standards Scotland (İskoçya Gıda Standartları)
FVO	Food and Veterinary Office (Gıda ve Veteriner Ofisi)
HACCP	Hazard Analysis and Critical Control Points (Tehlike Analizi ve Kritik Kontrol Noktaları)
TSE	Transmissible Spongiform Encephalopathies (Bulaşıcı Süngerimsi Ensefalopatiler)

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Minimum ücretler	26
Tablo 2.2. İthal edilen hayvansal ürünlerin kontrollerinde minimum ücretler	35
Tablo 2.3. İthal edilen hayvansal olmayan gıdaların kontrollerinde ücretler	35
Tablo 2.4. Hayvansal ürünler ve hayvansal olmayan gıdalar için ücretler	35
Tablo 2.5. Kalıntı izleme ile ilgili ücretler.....	36
Tablo 3. 2011-2015 yılları arasında gıda güvenilirliği ve laboratuvarların ihtiyaçları ile resmi kontrollerin finansmanı için ayrılan ödenek	65

GİRİŞ

Gıda güvenilirliğinin sağlanması Avrupa Birliği'nin (AB) en önemli politika alanlarından biridir. Avrupa Birliği, insan, hayvan ve bitki sağlığını sağlamak ve tüketicilerin çıkarlarını en üst düzeyde korumak aynı zamanda iç pazarın işleyişini garanti altına almak amacıyla gıda ve yemde üretim, işleme ve dağıtımın tüm aşamalarında ortaya çıkabilecek riskleri önlemek, ortadan kaldırmak ya da azaltmak için bir dizi uyumlaştırılmış kurallar ortaya koymuştur.

Topluluğun kuruluş yıllarında gıda güvenilirliğinin sağlanması hedefi bulunmamaktadır. Bu yıllarda Topluluğun temel hedefi, diğer sektörlerde olduğu gibi gıda sektöründe de iç pazarın kurulmasını sağlamak amacıyla Üye Devletlerin bu sektöre ilişkin farklı mevzuatlarından kaynaklanan ve Üye Devletler arasında bu ürünlerin ticaretini zorlaştıran uygulamaların kaldırılması olmuştur. İlerleyen yıllarda iç pazarın kurulması hedefinin yanında tüketicilerin korunması, halk sağlığı ve hayvan sağlığının en üst düzeyde garanti edilmesine yönelik politika ihtiyacı doğmuştur.

1990'lı yıllarda yaşanan gıda güvenilirliği krizleri, Topluluğun bu alandaki düzenlemelerinin yeniden reforme edilmesine ivme kazandırmış, Topluluk gıda güvenilirliğine yönelik ekonomik temelli bakış açısından giderek uzaklaşarak tüketicinin korunması, insan sağlığı, hayvan sağlığı ve refahının garanti edilmesine yönelik "Gıda Kanununun Genel İlkeleri Üzerine Yeşil Kitap" ve "Gıda Güvenilirliğine İlişkin Beyaz Kitap" belgelerini yayımlayarak etkili bir politika oluşturma sürecini başlatmıştır. Topluluk bir adım daha ileri giderek gıda güvenirlığının sağlanmasına yönelik ilkeleri yasalaştıran Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesini kuran 178/2002/AT sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nü yayımlamıştır. Bununla birlikte gıda güvenilirliğine ilişkin kapsamlı müktesebatın Topluluk düzeyinde uyumlaştırılmış şekilde uygulanabilmesini sağlamak için resmi kontrollerin organizasyonuna ilişkin 882/2004/AT sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü kabul edilmiş, mevzuatın uygulanması, ilgili gerekliliklere uyulması ve bu gerekliliklerin etkili şekilde uygulanmasının izlenmesi ve resmi kontrollerin finansmanı sorumluluğu Üye Devletlere verilmiştir.¹

---

¹ İnsan tüketimine yönelik hayvansal ürünlerin resmi kontrollerine ilişkin özel kuralları belirleyen 854/2004/AT sayılı Tüzük resmi kontrollere ilişkin hükümler içermekle birlikte resmi kontrollerin finansmanına ilişkin hususları düzenlemediğinden tez kapsamında incelenmemiştir.

Gıda güvenilirliğinin sağlanması, tüketicinin korunması, hayvan sağlığı ve refahının garanti edilmesinde en temel ve önemli mekanizma resmi kontrollerdir. Resmi kontrollerin devamlılığını sağlamak gıda güvenilirliğinin temin edilmesinde olmazsa olmazlardandır. Bu bakımdan etkili, risk temelli ve orantılı resmi kontrollerle ve yasal düzenlemelerle gıda güvenilirliğinin artırılması stratejisinin desteklenmesinde ve resmi kontrollerin devamlılığının sağlanmasında en temel araç, resmi kontrollerin finansmanı ve bu kapsamda alınan ücretlerdir.

Resmi kontrollerin finansmanını içeren bir yapı kurulması Türkiye'nin AB'ye katılım müzakere fasıllarından biri olan 12 No'lu "Gıda güvenilirliği, veterinerlik ve bitki sağlığı politikası" faslıının kapanış kriterleri arasında yer almaktadır. Bu kapsamda ülkemizin AB'ye üyeliğinden makul bir süre önce resmi kontrollerin finansmanına yönelik AB ile uyumlu bir sistemi kurması ve işler hale getirmesi gerekmektedir. Bu bakımdan bu tez, Avrupa Birliği'nde resmi kontrollerin finansmanını incelemeyi ve Türkiye'nin bu alandaki uyumunun değerlendirmeyi ve uyum kapsamında öneriler sunmayı amaçlamaktadır.

Birinci bölümde Avrupa Birliği'nin gıda politikasının gelişimine değinilecektir. İkinci bölümde, Avrupa Birliği'nde 882/2004/AT sayılı Tüzüğün getirdiği gıda ve yemde resmi kontrollere değinilerek resmi kontrollerin finansmanına ilişkin hükümler ve bu kapsamda bazı üye ülke örnekleri incelenecektir. Ayrıca Avrupa Birliği'nde mevcut yasal düzenlemede var olan sorunlar ele alınacaktır. Son olarak, 882/2004/AT sayılı Tüzük hükümlerinin revize edilmesine yönelik Komisyonun önerisinin getireceği olası değişikliklere değinilecektir.

Üçüncü bölümde Türkiye'nin AB'nin resmi kontrollerin finansmanına ilişkin hükümlerine uyum çalışmaları ve mevcut durumu değerlendirilecektir. Sonuç olarak, Türkiye'nin Avrupa Birliği'nde resmi kontrollerin finansmanına uyumunun sağlanmasına yönelik sürece katkı sağlaması amacıyla önerilerde bulunulacaktır.

1. AVRUPA BİRLİĞİ GIDA POLİTİKASININ GELİŞİMİ

Avrupa Birliği'nin gıda yasasının gelişiminde malların serbest dolaşımının sağlanması hedefi önemli bir rol oynamıştır. İlk yıllarda Topluluk, gıda ürünlerindeki ulusal standartların uyumlaştırılması yoluyla iç pazarın işleyişinin kolaylaştırılmasını ve rekabetin korunmasını amaçlamıştır.² Başlangıçta gıda güvenilirliğine ilişkin sektörel bazda oluşturulan mevzuatlar etkili olmuştur. Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran Antlaşma'da ortak gıda politikasına ilişkin yasal bir dayanak olmadığından, esas politika ve mevzuat, anlaşmanın ortak pazarla ilgili hükümleri, malların serbest dolaşımı ve haksız rekabetin önlenmesi için gerekli olan ulusal kuralların aşamalı olarak uyumu çerçevesinde geliştirilmiştir.³

1957'de kurulan Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun kuruluş amacı temel olarak, Üye Devletler arasında malların serbest dolaşımını sağlamaktır. Topluluğun görevi Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran Antlaşma'nın 2 nci maddesinde "ortak bir pazarın kurulması ve Üye Devletlerin ekonomi politikalarının giderek yaklaştırılması yoluyla Topluluğun bütününde ekonomik faaliyetlerin uyumlu bir şekilde geliştirilmesini, sürekli ve dengeli bir büyümeyi, daha fazla istikrarı, yaşam standardının hızla yükselmesini ve Topluluğun bir araya getirdiği devletler arasında daha sıkı ilişkilerin kurulmasını sağlamak" olarak belirtilmişti. Bu amacın gerçekleştirilmesi için öncelikle ulusal politikaların değiştirilmesi gerekmiştir. Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran Antlaşma'nın 3 üncü maddesi⁴ ortak pazarın oluşturulması için gereklilikleri ortaya

---

² David Vogel, "Protective Regulation and Protectionism in the European Community: The Creation of a Common Market for Food and Beverages", http://aei.pitt.edu/7105/1/002150_1.pdf, Erişim tarihi:24.01.2015, s. 10.

³ Alberto Alemanno, **Trade in Food: Regulatory and Judicial Approaches in the EC and the WTO**, London Cameron May Ltd., 2007, s. 33.

⁴ Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran Antlaşma'nın 3üncü maddesine göre, madde 2'de belirtilen amaçlara ulaşmak üzere işbu Antlaşmada öngörülen şartlara ve takvime uygun olarak Topluluğun göstereceği faaliyetler:

- (a) Üye Devletler arasında gümrük vergileri ile malların ithal ve ihracındaki miktar kısıtlamaları ve eş etkili diğer tüm tedbirlerin ortadan kaldırılmasını,
- (b) üçüncü ülkelere karşı ortak bir gümrük tarifesinin ve ortak bir ticaret politikasının oluşturulmasını,
- (c) Üye Devletler arasında kişilerin, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımına ilişkin engellerin ortadan kaldırılmasını,
- (d) tarım alanında ortak bir politikanın oluşturulmasını,
- (e) taşımacılık alanında ortak bir politikanın oluşturulmasını,
- (f) ortak pazar içinde rekabetin bozulmamasını sağlayacak bir sistemin kurulmasını,
- (g) Üye Devletlerin ekonomik politikalarının koordinasyonuna ve ödemeler dengesindeki bozuklukların giderilmesine imkân verecek usullerin uygulanmasını,
- (h) Üye Devletler ulusal mevzuatının, ortak pazarın işleyişinin gerektirdiği ölçüde birbirine yaklaştırılmasını,

koymuştur. Antlaşma'nın bu amaç için gerekli olan eylemleri destekleyen diğer hükümlerden biri 30 uncu madde, bir diğeri ise 100 üncü maddedir. 30 uncu maddeye göre "Üye Devletler arasında (...) ithalatta miktar kısıtlamaları ve her türlü eş etkili tedbirler yasaktır." Antlaşmanın 100 üncü maddesi ise Komisyonun önerisi üzerine Konsey'e, oybirliğiyle, Üye Devletlerin, ortak pazarın kuruluş ve işleyişini doğrudan etkileyebilecek yasa, tüzük veya idari düzenlemelerin yakınlaştırılmasına yönelik direktifler çıkarması konusunda yetki vermektedir.⁵

Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran Antlaşma'da 30 uncu maddenin alanına bazı istisnalar getiren bir hüküm bulunmaktadır. Bu konudaki istisnalara ilişkin Antlaşma'nın 36 ncı maddesi Üye Devletlerin ithalatı, ihracatı ya da transit malları, genel ahlak, kamu düzeni veya kamu güvenliği; insan ve hayvanların hayatı ve sağlığının ve bitkilerin korunması; sanatsal, tarihi veya arkeolojik değere sahip ulusal varlıkların korunması veya sınai ve ticari mülkiyetin korunması sebebiyle kısıtlamasına veya yasaklayabilmesine olanak sağlamıştır. Ancak bu yasaklama ve kısıtlamaların, Üye Devletler arasındaki ticarete keyfi bir ayırım veya örtülü bir kısıtlama aracı olamayacağını belirtmiştir.⁶ Kısıtlama uygulayan Üye Devlet orantılılık ilkesini karşılamak zorundadır. Yani Üye Devletin, 36 ncı maddede belirtilen şartların gerektirdiği bir önlem olduğunu, alınan önlemin orantılı ve en az kısıtlayıcı yollarla olduğunu ispat etmesi gerekmektedir.⁷

Gıdalara yönelik mevcut ulusal yasalar arasındaki farklar gıda ürünleri için tek bir pazarın oluşmasına engel olduğundan bu yasaların uyumlaştırılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Uyum sürecinin hızlandırılması konusunda en önemli girişim Mayıs 1969 yılında Konsey tarafından kabul edilen "Ticarette Teknik Engellerin Ortadan Kaldırılması İçin Genel Program"dır.⁸ Topluluk tarafından oluşturulan bu program Antlaşmanın ulusal mevzuatların uyumlaştırılmasını getiren 100 üncü maddesine dayanmaktadır.⁹ Bu programın ikinci kısmında Üye Devletler arasında farklı idari önlem ve yasal araçlar

---

(i) işçilerin istihdam imkânlarını iyileştirmek ve yaşam standartlarının yükseltilmesine katkıda bulunmak amacıyla bir Avrupa Sosyal Fonunun kurulmasını,

(j) topluluğun ekonomik büyümesini yeni kaynaklar yaratarak kolaylaştırmaya yönelik bir Avrupa Yatırım Bankasının kurulmasını,

(k) ticareti artırmak ve ekonomik ve sosyal kalkınma çabasını birlikte sürdürmek amacıyla denizaşırı ülke ve topraklar ile bir ortaklık kurulmasını, kapsar.

⁵ Vogel, **op.cit.**, s. 4-5.

⁶ **Ibid.**, s. 6.

⁷ Sanem Baykal, "Avrupa Birliği'nde Malların Serbest Dolaşımı ve Çevrenin Korunması: Farklı Menfaatler Arasında Denge Arayışı", **Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi**, Cilt:5, No:2, 2006, s. 117.

⁸ Vogel, **op.cit.**, s. 10.

⁹ **Ibid.**, s. 10.

nedeniyle gıda ürünlerinin serbest dolaşımına yönelik teknik engellere değinilmiştir. Topluluk yasal uyum çabalarını hızlandırmak için 43 alan belirlemiştir.¹⁰

Programın arkasındaki temel yaklaşım gıda ürünlerine ilişkin farklı yasalar yerine Topluluk yasaları getirerek bu alanların aşamalı olarak uyumlaştırılmasıydı. Fakat bu yaklaşım çok fazla detaylı yasal düzenlemelerin oluşturulmasına yol açmıştır. Topluluğun gıda alanındaki ilk standartlarını oluşturan bu yasal düzenlemelerin temel amacı¹¹ sağlık ve tüketicinin korunmasından ziyade gıda ürünlerinin serbest dolaşımının sağlanmasına yönelikti. 1980'lerin başında bu yaklaşımın başarısızlığı görülmüştür. Üye Devletler arasında gıda yasasının genel ilkeleri konusunda anlaşma sağlanırken, çeşitli münferit gıdaların bileşimi için gereklilikler konusunda Üye Devletlerin farklı fikirleri nedeniyle direktiflerin kabul edilmesi zorlaşmıştır.¹² Gıda ürünleri için detaylı mevzuatların uyumlaştırılmasındaki bu zorluklar, Komisyonu uyum konusunda yeni bir strateji oluşturmaya zorlamıştır.¹³

1985 yılında, Komisyon ulusal mevzuatların uyumlaştırılmasına yönelik Avrupa Toplulukları Adalet Divanı'nın 1979 Cassis de Dijon kararı¹⁴ ile formüle edilen karşılıklı tanıma ilkesine dayanan yeni bir yaklaşım getirmiştir. Bu ilkeye göre, bir Üye Devlet, bir diğer Üye Devlette geçerli gerekli kural, test veya standartlara uygun olarak üretilen veya piyasaya arz edilen ürünlerin kendi ülkesinde serbest dolaşımına izin vermelidir.¹⁵

¹⁰ General Programme of 28 May 1969 for The Elimination of Technical Barriers to Trade which Result from Disparities Between The Provisions Laid Down by Law, Regulation or Administrative Action in Member States, OJ C 76, 1969, s. 6-7.

¹¹ Bernd M.J. van der Meulen, "The Structure of European Food Law", <http://www.mdpi.com/2075-471X/2/2/69>, Erişim tarihi: 9.12. 2014, s. 74.

¹² Communication from the Commission to the Council and to the European Parliament Completion of the Internal Market: Community Legislation on Foodstuff COM(85) 603 final, 1985, s. 5.

¹³ Vogel, **op.cit.**,s. 5.

¹⁴ Fransa'daki kanunlara uygun olarak üretilmiş Cassis de Dijon markalı meyve likörü ithal etmek isteyen Alman ithalatçının (Rewe-Zentral) ithalat yetkisi, Alman yetkilileri (Bundesmonopolverwaltung für Branntwein) tarafından reddedilmiştir. Gerekçe olarak Cassis de Dijon likörünün bu tip likörlerin en az % 25 alkol içermesini öngören Alman ulusal standartlarınca izin verilenden miktardan az olması gösterilmiştir.

Ulusal mahkeme minimum alkol içeriği gerekliliğinin Antlaşma'nın 30 uncu maddesinde yer alan üye ülkeler arası ticarete miktar kısıtlamaları ve her türlü eş etkili tedbirler yasak olması kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği konusunda Adalet Divanı'nın yorumunu talep edilmiştir.

Adalet Divanı, Topluluk düzeyinde alkol üretimi ve pazarlanması alanında ortak bir düzenleme olmaması durumunda, Üye Devletler kendi ülkesinde alkol üretimi ve pazarlanması alanını düzenleyebileceğinin bir Üye Devlette hukuka uygun olarak üretilen ve pazarlanan bir ürünün diğer bir Üye Devlette pazarlanmaması için geçerli bir nedenin bulunmadığı, ulusal kurallara göre belirlenen alkol limitinden düşük bu ürünlerin pazarlanmasına yönelik yasal bir engelle tabi olamayacağı ve sonuç olarak bu durumu ithalatın kısıtlanmasına yönelik eş etkili tedbir oluşturduğu şeklinde cevaplanması gerektiğini belirtmiştir.

¹⁵ Alberto Alemanno, "The Evolution of European Food Regulation - Why the European Food Safety Authority is Not a EU-Style FDA?", 2006, <http://ssrn.com/abstract=1007451>, Erişim tarihi:20.01.2015, s.6.

Topluluk, birçok alanda olduğu gibi bu ilkeyi gıda standartlarına ilişkin politikasında işler kılarak¹⁶ yüzlerce mevzuatı uyumlaştırma çabasına girmeden iç pazarın işleyişini kolaylaştırmıştır. Cassis de Dijon davası ile ortaya konan bu ilke Topluluğa gıda hukukuna ilişkin genel çıkarlar doğrultusunda temel gereklilikleri karşılayan bir sistem oluşturmasına olanak sağlamıştır. Yeni stratejiye uygun olarak, Topluluğun gıda mevzuatı, adil ticaretin sağlanması ve gerekli resmi kontrollerin sağlanması ve halk sağlığının ve tüketicinin korunması ve tüketicilerin bilgilendirilmesi kapsamındaki kurullarla sınırlı olacaktır.¹⁷

Bu yaklaşımın bir parçası olarak Topluluk, temel standartları oluşturmak ve Üye Devletlerin bu konulardaki detaylı kurallarını oluşturmasında rehberlik etmek amacıyla katkı maddeleri, belirli beslenme ihtiyaçları için gıdaların etiketlenmesi, hijyen ve resmi kontroller alanında temel gereklilikleri belirleyen bazı çerçeve direktifler oluşturmuştur. Çerçeve direktiflerle sınırlanan ulusal gıda mevzuatları, karşılıklı tanıma ilkesi gereğince Topluluk içinde kabul edilmiştir.¹⁸

1980’li yılların sonlarından itibaren 1990’lı yıllarda Üye Devletlerde çeşitli gıda skandalları yaşanmıştır. Gıda ürünlerinin serbest dolaşımının sağlanması hedefiyle gelişen gıda yasalarının yetersizliği görülmüştür. Yaşanan bir dizi sorun tüketicinin kamu otoritelerine ve endüstriye olan güveninin sarsılmasına neden olmuştur. BSE krizi ile birlikte yaşanan gıda güvenilirliği skandalları, hayvan hastalıkları ile ilgili salgınlar¹⁹ ve hileli uygulamalar hem Üye Devletleri hem de Topluluğu gıda yasalarında reform yapılması ve koruyucu önlemlerin alınması yönünde zorlamıştır.²⁰

İlk sembolik adım Mayıs 1997’de “AB’de Gıda Kanununun Genel İlkeleri Üzerine Yeşil Kitap”ın kabul edilmesidir.²¹ Böylece Topluluğun gıda alanını en iyi şekilde nasıl yönetilebileceği konusunda kamuoyu tartışmasının başlatılması amaçlanmıştır. Komisyon, gıda yasasının temel terimlerinden biri olan “gıda”nın topluluk çapında tanımını içerecek

---

¹⁶ Communication from the Commission to the Council and to the European Parliament Completion of the Internal Market: Community Legislation on Foodstuff, s. 5.

¹⁷ Alemanno, *op.cit.*, s. 7.

¹⁸ *Ibid.*, s. 7.

¹⁹ Tim Knowles and Richard Moody, Morven G. McEachern , “European Food Scares and Their Impact on EU Food Policy”, *British Food Journal*, Vol. 109, No. 1, 2007, s. 53.

²⁰ van der Meulen, *op.cit.*, s. 74.

²¹ Alemanno, *Trade in Food: Regulatory and Judicial Approaches in the EC and the WTO*, s. 62.

genel bir kanun kabul edilmesini gündeme getirmiştir²² ve Topluluğun gıda yasası için altı temel hedef belirlemiştir:

1. Halk sağlığını, güvenliğini ve tüketicinin korunmasını en üst seviyede sağlamak,
2. İç pazarda malların serbest dolaşımını temin etmek,
3. Mevzuatın bilimsel delillere ve risk değerlendirmesine dayalı olmasını sağlamak,
4. Avrupa endüstrisinin rekabet gücünü ve ihracat beklentilerini arttırmak,
5. Güvenilir gıda için birincil sorumluluğun endüstri, üretici ve tedarikçilere ait olması,
6. Yasal düzenlemelerin tutarlı, akılcı ve kullanımının kolay olmasını sağlamak.²³

Halk sağlığının korunması amacı, malların serbest dolaşımının sağlanması amacını da içerecek şekilde Topluluğun gıda politikasına girmeye başlamıştır. Bu doğrultuda 1997 yılında imzalanan Amsterdam Antlaşması ile halk sağlığının korunması ve tüketicinin korunması amacı Avrupa bütünleşmesinin ilkeleri arasında ve Komisyonun yeni sorumluluk alanında yer almıştır.²⁴

Gıda güvenilirliği alanında yaşanan krizlerin ardından bir diğer önemli adım, Gıda Güvenilirliğine İlişkin Beyaz Kitap'ın yayımlanmasıdır. 2000 yılında yayımlanan bu belge Komisyonun gıda konusundaki önceliklerinin değişimini göstermektedir. Başlıca amacın, tüketicinin korunması ve sağlık olduğu; ortak pazarın işleyişi amacının ise daha az vurgulandığı görülmektedir.²⁵ Komisyon Beyaz Kitap'ta, gıda güvenilirliğinde en üst standartların temin edilmesi ve tüketicilerin güveninin yeniden sağlanması hedeflerini gerçekleştirecek şekilde gıda güvenilirliği rejiminde yapısal bir değişim ihtiyacı olduğunu ortaya koymuştur.

Beyaz Kitap'ta Avrupa vatandaşlarının azalan güveninin yeniden temin edilebilmesine yönelik tüketicinin sağlığının korunmasına katkıda bulunacak ve bütün birlik için bilimsel referans noktası olacak yeni bir otoritenin kurulması ve tüketicilerin gıda güvenilirliği politikasına dâhil edilmesini teşvik edecek diyalogun kurulması hedefleri

---

²² Alemanno, "The Evolution of European Food Regulation - Why the European Food Safety Authority is Not a EU-Style FDA?", s. 9.

²³ The General Principles of Food Law in the European Union, Commission Green Paper COM(97) 176 final, Brussels, 1997, s. vi.

²⁴ Alemanno, **op.cit.**, s. 9.

²⁵ van der Meulen, **op.cit.**, s. 73.

öngörülmüştür.²⁶ Beyaz Kitap'ta gıda güvenilirliği politikasının kapsamlı ve entegre bir yaklaşıma dayanması gerektiği vurgulanmış, bu yaklaşımın tüm gıda zinciri ve gıda sektöründe, Üye Devletler ile Topluluk dış sınırlarında ve Topluluk içinde ve karar alma sürecinde izlenmesi gerektiği belirtilmiştir.²⁷

Beyaz Kitap'ın eki olan gıda güvenilirliği için eylem planında "çiftlikten sofraya" gıda ürünlerinin tüm yönlerini kapsayan tam ve tutarlı bir mevzuat oluşturulması için 84 ayrı önlem alınması gerektiği belirtilmiştir.²⁸ Buna göre yeni yasal çerçeve; yem, hayvan sağlığı ve refahı, hijyen, bulaşanlar ve kalıntı, gıda katkı maddeleri ve tatlandırıcılar, paketleme dâhil tüm gıda zincirini kapsamalıydı²⁹.

Beyaz Kitap'ta yer alan ilkelere dayanarak hazırlanan gıda yasasının genel ilkelerini ve gerekliliklerini belirleyen Avrupa Gıda Güvenilirliği Otoritesini (EFSA) kuran ve gıda güvenilirliğine ilişkin prosedürleri belirleyen 178/2002/AT sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü³⁰ 28 Ocak 2002 tarihinde kabul edilmiştir. 178/2002/AT sayılı Tüzük aynı zamanda hızlı alarm sisteminin yasal dayanağını oluşturmuştur.³¹

Bu Tüzük gıda ve yemin üretimi, işlenmesi ve dağıtımının tüm aşamalarını kapsayan kapsamlı bir gıda politikası ortaya koyan ve Topluluk düzeyinde gıda güvenilirliğini tüm yönleriyle ele alan ilk yasal düzenlemedir.³² Bu düzenleme, ortak pazarın etkin işleyişini sağlarken insan sağlığının ve tüketicilerin çıkarlarının korunmasının en üst düzeyde temin edilmesini amaçlamaktadır. Bu bakımdan Tüzük gıda ve yeme ilişkin genel prensipleri, gıda ve yem güvenilirliğine yönelik prosedürleri ortaya koymuş, Avrupa Gıda Güvenilirliği Otoritesi'ni kurmuştur.³³

Bu Tüzük ile iç pazarda dolaşan gıda ve yemin güvenilirliği için geçerli olan kurallar güçlendirilmiştir. Söz konusu Tüzük ile üretimin izlenmesi ve kontrolü, riskin

---

²⁶ Florence Bergeaud-Blackler, Maria Paola Ferretti, "More Politics, Stronger Consumers? A New Division of Responsibility For Food in The European Union", <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00089869/document>, Erişim tarihi:30.01.2015, s. 9-10.

²⁷ Alemanno, **op.cit.**, s. 13.

²⁸ van der Meulen, **op.cit.**, s. 73.

²⁹ Alemanno, **op.cit.**, s. 14.

³⁰ Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and of the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law, establishing the European Food Safety Authority and laying down procedures in matters of food safety, OJ L 31, 1.2.2002.

³¹ Bergeaud-Blackler, **op.cit.**, s. 10.

³² Alemanno, **op.cit.**, s. 14-15.

³³ Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and of the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law, establishing the European Food Safety Authority and laying down procedures in matters of food safety, OJ L 31, 1.2.2002, Madde 1.

önlenmesi ve yönetimi için bir çerçeve oluşturulmuştur. Ayrıca, Tüzük ilk kez gıda alanında genel tanımlar getirmiş, güvenli gıda ve yemin serbest dolaşımını garanti altına almıştır. Buna ek olarak, insan tüketimine yönelik ve hayvan yemi amaçlı gıda maddelerinin kalitesini güvence altına alırken tüketiciyi hileli veya aldatıcı ticari uygulamalara karşı korumaktadır. Bu mevzuat ayrıca hayvan sağlığı ve refahını, bitki sağlığı ve çevreyi korumayı hedeflemektedir.

Tüzüğün 5 inci maddesinde yer alan gıda yasasının genel ilkeleri, insan hayatı ve sağlığının en üst düzeyde korunması, gıda ticaretinde adil uygulamalar dâhil tüketicinin çıkarlarının korunması, hayvan sağlığı ve refahı, bitki sağlığı ve çevrenin korunması, Topluluk içinde gıda ve yemin serbest dolaşımıdır.

Tüzükte insan hayatı ve sağlığının en üst düzeyde korunması genel ilkesinin sağlanabilmesi için gıda yasasının risk analizine dayalı olması gerektiği belirtilmiştir.³⁴ Risk analizi üç bileşenden oluşmaktadır: risk değerlendirmesi, risk yönetimi ve risk iletişimi. Bu süreç bağımsız, objektif ve şeffaf bir şekilde gerçekleştirilir ve bilimsel esaslara dayanır.

Tüzükteki diğer bir husus olan ihtiyatlılık ilkesine göre, mevcut bilginin değerlendirilmesi sonrasında, sağlığa yönelik bir risk ihtimalinin belirlendiği ancak bilimsel bilginin yetersizliğinin devam ettiği durumlarda, Topluluk içinde sağlığın en üst düzeyde korunmasını sağlamak için gerekli olan geçici risk yönetimi tedbirlerine (geçici olarak üretimin durdurulması, piyasaya arzın ve tüketimin engellenmesi, piyasadan toplatılması ve benzeri ihtiyati tedbirlere) başvurulabilmesi öngörülmektedir. Bu kapsamda alınan tedbirler orantılı olmalı ve Topluluk içinde sağlığın en üst düzeyde korunmasını sağlamak için gerekli görülenden fazla ticareti kısıtlayıcı olmamalıdır ve alınan önlemler, riskin doğası ya da daha kapsamlı risk değerlendirmesi ve bilimsel belirsizliğin giderilmesi için gereken bilgiye göre belirli bir süre içinde gözden geçirilmelidir³⁵.

Şeffaflık ilkesi Topluluk içinde ortaya çıkan risklerin ve bunlara ilişkin olarak alınan önlemlerin halka açık ve ulaşılabilir olmasını kapsar. Kamuoyunun eksiksiz ve

---

³⁴ **Ibid.**, Madde 6.

³⁵ **Ibid.**, Madde 7.

doğru bir şekilde bilgilendirilebilmesi için bilimsel veri, analiz ve tavsiyelerin halka açık bir şekilde yayımlanması gerekmektedir.³⁶

Gıda yasaının hazırlanması, revizyonu ve değerlendirilmesinde doğrudan veya temsilci kuruluşlar yoluyla açık ve şeffaf şekilde kamuoyuna danışılması gerekmektedir. Gıda ve yemden kaynaklı insan ve hayvan sağlığına yönelik risk şüphesi durumunda yetkili makamlar, riskin mahiyeti, büyüklüğü ve ciddiyetine göre riski önlemek, azaltmak veya yok etmek için alınacak önlemleri belirler, sağlığa yönelik risklere ve alınan tedbirlere ilişkin kamuoyunu bilgilendirmek için gerekli adımları atar.³⁷

Tüzükte gıda güvenilirliğinin genel gereklilikleri ele alınmıştır. Bu gerekliliklere göre, insan sağlığı için tehlike oluşturan ve tüketime uygun olmayan, yani güvenilir olmayan gıda piyasaya arz edilemez. Bir gıdanın güvenilir olup olmadığının belirlenmesinde, günlük tüketim şekli, üretim, işleme ve dağıtım aşamaları, etiket bilgileri ile sağlıkla ilgili uyarı niteliğindeki bilgiler; insan sağlığına yönelik ani, kısa veya uzun vadede muhtemel toksik etkileri belirli tüketicilerin özel sağlık hassasiyetleri göz önünde bulundurulmaktadır.³⁸

Gıda güvenilirliğinin genel gereklilikleri kapsamında; bir seri, parti veya sevkiyattaki aynı sınıf veya çeşit gıda ürününün bir bölümünün güvenilir olmadığının belirlenmesi durumunda, geri kalanı ile ilgili daha kapsamlı yapılan değerlendirme sonucunda güvenilir olduğu ispat edilemez ise, o seri, parti veya sevkiyattaki aynı sınıf veya çeşidin tamamının güvenilir olmadığının kabul edileceği belirtilmiştir.

Yem güvenilirliğine ilişkin genel gereklilikler kapsamında; güvenilir olmayan herhangi bir yemin piyasaya arz edilemeyeceği veya hayvan beslemede kullanılamayacağı belirtilmiştir.³⁹ Yine gıdada olduğu gibi bir seri, parti veya sevkiyattaki aynı sınıf veya çeşit yemin bir bölümünün güvenilir olmadığının belirlenmesi durumunda, geri kalanı ile ilgili daha kapsamlı yapılan değerlendirme sonucunda güvenilir olduğu ispat edilemez ise, o seri, parti veya sevkiyattaki aynı sınıf veya çeşidin tamamının güvenilir olmadığının kabul edileceği belirtilmiştir.

---

³⁶ **Ibid.**, Madde 9.

³⁷ **Ibid.**, Madde 10.

³⁸ **Ibid.**, Madde 14.

³⁹ **Ibid.**, Madde 15.

Tüzükte ayrıca gıda ve yem işletmelerinin sorumlulukları da belirlenmiştir. Buna göre, işletmeciler, gıda zincirinin tüm aşamalarında, gıda mevzuatını uygulamakla ve bu aşamalarda ürünlerin izlenebilirliği sağlamakla sorumludur. Üye Devletler, gıda yasasının işletmeciler tarafından doğru şekilde uygulanmasını sağlamalı, gıda yasasının ilgili gerekliliklerinin gıda ve yem işletmecileri tarafından üretim, işleme ve dağıtımın tüm aşamalarında yerine getirildiğini izlemeli ve teyit etmelidir. Bu amaçla, Üye Devletler, gıda ve yem güvenilirliğinde halkın bilgilendirilmesi, gıda ve yem güvenilirliğinin izlenmesi ile üretim, işleme ve dağıtımının tüm aşamalarını kapsayan diğer denetleme faaliyetleri dahil koşullara uygun olarak resmi kontroller ve diğer faaliyetler için bir sistem kurmalıdır. Bu hususlar mevzuat ile Birlik düzeyinde düzenlenirken gıda ve yem yasasının ihlaline yönelik cezai yaptırımlar suç ile orantılı olmak üzere Üye Devletlere bırakılmıştır.

Gıda ve yemin izlenmesinin mümkün olmadığı durumlarda, iç pazarın işleyişi tehlikeye girmektedir. Bu yüzden üretim, işleme ve dağıtımın tüm aşamalarında, gıda ve yem işletmelerinde kapsamlı bir izlenebilirlik sisteminin kurulmasının gereklidir. Bu bakımdan Tüzükte izlenebilirlikle ilgili olarak üretim, işleme ve dağıtımın tüm aşamalarında gıda, yem, hayvansal gıdaların ve gıda ve yemde kullanılacak ürünlerin izlenebilirliğinin sağlanması gerektiği, bunun için işletmecilerin gerektiğinde yetkili makamların bilgiye ulaşabileceği bir sistem ve prosedüre sahip olması gerektiği, Topluluk içinde piyasaya sunulan gıda ve yemin izlenebilirliğin kolaylaştırılabilmesi için etiketli ve tanımlı olması gerektiği hüküm altına alınmıştır.⁴⁰

178/2002/AT sayılı Tüzük ile kurulan EFSA gıda güvenilirliğini etkileyen tüm alanlarda Topluluğun mevzuatı için bilimsel tavsiye ile bilimsel ve teknik destek sağlamakla yükümlüdür. EFSA bu alandaki tüm konularda bağımsız bilgi kaynağını oluşturur ve kamuoyunun bilgilendirilmesini sağlar.⁴¹EFSA ayrıca şunlardan sorumludur:⁴²

- Risk değerlendirmesini koordine etmek ve ortaya çıkabilecek riskleri belirlemek,
- Komisyona bilimsel ve teknik tavsiye sunmak,
- Gıda güvenilirliği ile ilgili alanlarda bilimsel ve teknik verileri toplamak ve yayınlamak,

---

⁴⁰ **Ibid.**, Madde 18.

⁴¹ **Ibid.**, Madde 22.

⁴²EUR-Lex, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1424186059536&uri=URISERV:f80501>, Erişim tarihi:17.02.2015

- Gıda güvenilirliği alanında faaliyet gösteren kuruluşlar arasında Avrupa ağı kurmak.

Bununla birlikte, insan sağlığını doğrudan veya dolaylı etkileyebilecek gıda ve yem kaynaklı risklerin bildirimine ilişkin hızlı alarm sistemi kurulmuştur. Bu sisteme Üye Devletler, Komisyon ve EFSA dâhildir. Böylelikle, gıda kaynaklı bir risk oluşması durumunda bilgilerin hızlı alarm ağı içinde kamuoyuna duyurulmasına olanak tanınmıştır. Komisyon yönetiminden sorumlu olduğu bu sistem ile aşağıdaki konularda bilgi alışverişi sağlar:

- Gıda ve yemlerin piyasadan çekilmesi veya piyasaya arzını kısıtlayan önlemler,
- İnsan sağlığına yönelik hızlı bir eylem gerektirebilecek risk durumunda veya piyasaya arzın kısıtlanması, engellenmesi veya özel koşulların uygulanmasında zorunluluk veya gönüllülük esasına dayalı olarak işletmecilerle yapılan anlaşmalar,
- Bir AB sınır noktası tarafından reddedilen gıda ve yem sevkiyatı.⁴³

Yine Tüzükte hükme bağlandığı hali ile üçüncü ülkelerden ithal edilenler dahil olmak üzere gıda ve yem insan ve hayvan sağlığı ve çevreye ciddi bir risk oluşturması durumunda ve üye ülkenin riske yönelik yeterli bir önlemi alamaması halinde Komisyon koruyucu tedbirler alır. Aşağıdakiler bu tedbirlere örnek olarak gösterilebilir.⁴⁴

- AB menşeli ürünlerin piyasaya sürülmesi ve kullanımını askıya alır,
- Üçüncü ülke menşeli ürünlerin ithalatını askıya alır,
- Bu ürünlere yönelik özel koşullar kurar,
- Uygun geçici tedbir alabilir.

Komisyon, Üye Devletler ve Otorite ile işbirliği içinde gıda ve yem güvenilirliği alanında risk teşkil eden kriz durumları için genel bir plan oluşturabilir. Bu plan, koruyucu tedbirlerle önlenemeyen, giderilemeyen veya kabul edilebilir sınırlara çekilemeyen gıda ve yemden kaynaklanan insan ve hayvan sağlığına yönelik riskleri kapsayan durumları ve iletişim stratejisini ve kriz yönetimi için gereken prosedürleri belirler.⁴⁵ Aynı şekilde mevcut mevzuat hükümleriyle önlenemeyen ciddi bir kriz durumunda, Komisyon EFSA'nın bilimsel ve teknik destek sağladığı bir kriz birimi kurmalıdır. Kriz birimi

---

⁴³ Regulation (EC) No 178/2002, Madde 50.

⁴⁴ **Ibid.**, Madde 53.

⁴⁵ **Ibid.**, Madde 55.

bilgilerin toplanması ve değerlendirilmesi, insan sağlığına yönelik riskin engellenmesi, ortadan kaldırılması veya azaltılması için tedbirleri belirlemekle sorumludur⁴⁶.

Özetlemek gerekirse, gıda güvenilirliğine yönelik Birlik yasasının en önemli ilkeleri şunlardır:

- Tutarlılık (Tüm gıda ürünlerini içermesi),
- Kapsayıcılık (Tüm gıda zincirini kapsaması),
- Şeffaflık,
- Risk odaklılık (bilimsel tavsiyeye dayalı),
- İhtiyatlılık (bilimsel bilginin yetersizliğinin devam ettiği durumlarda bile halk sağlığının öncelikli olması),
- Malların serbest dolaşımı.

---

⁴⁶ **Ibid.**, Madde 57.

2. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE RESMİ KONTROLLERİN FİNANSMANI

2.1. Resmi Kontroller ve Resmi Kontrollerin Gelişimi

29 Nisan 2004 tarihli yem ve gıda yasası, hayvan sağlığı ve hayvan refahı kurallarına uyumun doğrulanmasını sağlamak için gerçekleştirilen resmi kontrollere ilişkin 882/2004/AT sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nde resmi kontroller, yetkili makam veya Topluluk tarafından yem ve gıda kanunu, hayvan sağlığı ve hayvan refahı kurallarına uygunluğun doğrulanması için gerçekleştirilen kontrol olarak tanımlanmıştır.

Yem ve gıda güvenilirliği alanında resmi kontrollere ilişkin Topluğun mevzuatı sektörel temelde gelişmiştir. Bunun sonucu olarak Topluluğun bu alandaki mevzuatı çok sayıda farklı direktif ve kararları içermekteydi. Bu sektörel yaklaşım tekrara veya benzer nitelikteki koşulların, farklı sektörler için farklı bir şekilde ele alındığı durumlara yol açmıştır. Bu yasal düzenlemelerin amacı aynı olmasına rağmen kontrol faaliyetlerine yönelik yaklaşımları farklı olmuştur.⁴⁷ Var olan yasal düzenlemelerde Üye Devletlerde ve üçüncü ülkelerde resmi kontrollerin gerçekleştirilmesi için gerekli yasal dayanakta eksiklikler bulunmasını yanı sıra bazı sektörler için, resmi kontrolün bazı yönlerinin eksik kalması mevzuatta boşluklar oluşturmuştur.⁴⁸

Gıda güvenilirliğinde yaşanan krizler, ulusal kontrol sistemlerindeki eksiklikleri gözler önüne sermiştir. Sorunun merkezi, ulusal kontrol sistemlerinin kurulması ve geliştirilmesi için uyumlaştırılmış bir Topluluk yaklaşımının olmamasıydı.⁴⁹ Topluluk düzeyinde kontrollerin kalitesini artıracak ve dolayısıyla Topluluk genelinde gıda güvenilirliği standartlarını yükseltecek ulusal kontrol sistemlerinin Topluluk çerçevesince ele alınması ve mevcut kaynakların en verimli şekilde kullanımını sağlamak amacıyla Komisyonun kontrol hizmetleri rolünün tanımlanması ihtiyacı oluşmuştur.⁵⁰

“Gıda Güvenilirliğine İlişkin Beyaz Kitap”ta resmi kontrollere ilişkin yasal düzenlemenin yetersiz olduğu, bu yüzden mevcut yasal düzenlemenin açıkça düzenlenmesi

---

⁴⁷ Commission of The European Communities, White Paper on Food Safety COM (1999) 719 final, Brussels, 2000, s. 29.

⁴⁸ Commission of The European Communities, Proposal for a Regulation of The European Parliament and of The Council on official feed and food controls COM(2003) 52 final, Brussels, 2003, s. 2.

⁴⁹ *Ibid.*, s. 2.

⁵⁰ *Ibid.*, s. 2.

ve güncellenmesi, üretimdeki tüm aşamaları kapsayacağını garanti etmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, Üye Devletlerdeki kontrol sistemlerinin uygulanmasına yönelik uyumlaştırılmış bir sisteme ihtiyaç duyulduğu ifade edilerek ulusal kontrol sistemleri için Topluluk çerçevesinin oluşturulması önerilmiştir. Bu tür kontrol sistemlerinin uygulanmasının ulusal bir sorumluluk olarak kalacağı ve oluşturulacak Topluluk çerçevesinin üç temel unsura dayanacağı belirtilmiştir.⁵¹

- İlk unsur, ulusal makamlarca karşılanması beklenen Topluluk düzeyinde oluşturulan operasyonel kriterlerin bulunmasıdır.
- İkinci unsur, Topluluk kontrol rehberlerinin geliştirilmesidir. Bu rehberler, uyumlu ulusal stratejilerin oluşturulmasını destekleyecek ve risk temelli öncelikleri ve etkili kontrol prosedürlerini tanımlayacaktır. Topluluk stratejisi kontrollerin uygulanmasına yönelik kapsayıcı entegre bir yaklaşımı benimseyecektir. Bu rehberler aynı zamanda faaliyetler için Topluluk göstergelerinin oluşturulmasının yanı sıra, faaliyetlerin ve kontrollerin sonuçlarının kaydedilmesi için sistemlerin geliştirilmesi için tavsiye sağlayacaktır.
- Çerçevenin üçüncü unsuru, kontrol sistemlerinin kurulması ve uygulanması için artırılmış idari işbirliğidir. Bu husus ayrıca ulusal otoriteler arasında en iyi uygulamaların paylaşılması için Topluluk çapında güçlendirilmiş bir işbirliğini de içerecektir. Buna ilave olarak, var olan yasal çerçevenin entegre edilmesi ve tamamlanması yoluyla Üye Devletler arasında karşılıklı yardımın artırılmasını da içerecektir. Dahası, Topluluk düzeyinde eğitim, bilgi alışverişi ve uzun dönemli stratejik planlama gibi unsurları da kapsayacaktır.

Beyaz Kitap'ta, ulusal kontrol sistemleri için Topluluk düzeyinde kapsamlı bir çerçevenin geliştirilmesinin Komisyon ve Üye Devletlerin birlikte çalışacağı bir görev olacağı, Gıda ve Veteriner Ofisi (FVO) deneyiminin, kontrol sistemlerinin gelişiminde önemli bir unsur olacağı belirtilmiştir.⁵²

Tek pazarın kuruluşundan itibaren, Avrupa Birliği'nin dış sınırlarında etkin ve uyumlu kontrollerin önemi açık şekilde görülmüştür. Bu bakımdan Beyaz Kitap'ta sınır kontrollerine ilişkin eksiklikler belirtilmiştir. Bu dönemdeki sınır kontrolleri, Topluluk

---

⁵¹ Commission of The European Communities, White Paper on Food Safety, s. 30.

⁵² **Ibid.**, s. 30.

düzeyinde uyumlu olmayıp Üye Devletlerin kontrolünde bir sistemdi ve sadece hayvansal ürünleri kapsamaktaydı. Beyaz Kitap'ta bu sistemin sınır kontrollerinde koordineli bir yaklaşım sağlanmasında başarısız olduğu, sınır kontrollerine ilişkin yasal dayanağın tüm ürünleri kapsayacak ve Topluluk düzeyinde etkili bir kontrol sistemini tanımlayacak şekilde olması gerektiği belirtilmiştir.⁵³

Beyaz Kitap'ta yer alan ilkeler göz önünde bulundurularak hazırlanan 178/2002/AT sayılı Tüzükte Üye Devletlerin sorumlulukları ile ilgili temel ilkeler kapsamında resmi kontrollere ilişkin genel nitelikli bir hükme yer verilmiştir. Tüzüğün 17 nci maddesinin 2 nci fıkrası, Üye Devletlerin, gıda yasasının uygulanmasını, gıda yasasının ilgili gerekliliklerinin gıda ve yem işletmecileri tarafından üretim, işleme ve dağıtımın tüm aşamalarında yerine getirildiğini izlemesini ve teyit etmesini; bu kapsamda Üye Devletlerin, gıda ve yem güvenilirliğinde halkın bilgilendirilmesi, ve üretim, işleme ve dağıtımının tüm aşamalarını kapsayan diğer denetleme faaliyetleri dahil, koşullara uygun olarak resmi kontroller ve diğer faaliyetler için bir sistem kurmasını gerektirmektedir.

Yaşanan bu süreçte, 29 Nisan 2004 tarihinde Topluluk, yem ve gıda yasası, hayvan sağlığı ve hayvan refahı kurallarına uyumun doğrulanmasının sağlanması için gerçekleştirilen resmi kontrollere ilişkin 882/2004/AT sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nü kabul etmiştir. Bu Tüzük, Üye Devletlerin yetkili makamlarına yönelik olup resmi kontrollerin objektif ve etkili şekilde uygulanmasını sağlayacak ilkeleri ortaya koymaktadır.⁵⁴ Tüzük ile Topluluk gıda yasalarının uygulanmasının sağlanması ve böylece yemin ve gıdanın güvenilir ve sağlıklı olmasının garanti edilmesi ve öncelikle halk sağlığının korunması, ikincil olarak ticaretteki engellerin ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır.⁵⁵

Gıda hijyeni mevzuatının gözden geçirilmesi bağlamında, Tüzük ile üretimin tüm aşamalarında ve tüm sektörlerde kontrollerin entegre edilmesi amacıyla gıdada ve yemde resmi kontroller yeniden düzenlenmiştir. Topluluk hukukuna uyulmaması durumunda zorlayıcı önlemler dahil, resmi kontrolleri yürütmek üzere sorumlu olan ulusal makamlar

---

⁵³ **Ibid.**, s. 30.

⁵⁴ Commission of The European Communities Guidance Document on official controls, under Regulation (EC) No 882/2004, concerning microbiological sampling and testing of foodstuffs, Brussels, 2006, s. 3.

⁵⁵ Morten P. Broberg, "Transforming the European Community's Regulation of Food Safety", **Swedish Institute for European Policy Studies**, <http://www.sieps.se/sites/default/files/64-20085.pdf> , Erişim tarihi:20.01.2015, s. 75.

tarafından uyulması gereken kuralların yanı sıra, bu denetimlerin organizasyonu konusunda Birliğin görevleri tanımlanmıştır.⁵⁶

Bu Tüzük, ulusal kontrol sistemlerinin tasarımı ve uygulanması için uyumlaştırılmış Topluluk yaklaşımı ile gıda ve yem resmî kontrolüne ilişkin mevcut mevzuattaki boşlukları doldurmak için tasarlanmıştır.⁵⁷ Resmî kontrol uygulamalarında kurallarla uyumluluğun sağlanması için genel kurallar koyan 882/2004/AT sayılı Tüzük, insanlara ve hayvanlara yönelik doğrudan veya çevreden kaynaklanan risklerin ortadan kaldırılması veya kabul edilebilir seviyeye düşürülmesini ve yem ve gıdanın etiketlenmesi ve tüketicinin bilgilendirilmesi dahil gıda ve yem ticaretinde adil uygulamaların ve tüketicinin çıkarlarının korunmasının garanti edilmesini hedeflemektedir.⁵⁸

Resmî kontrollerin temel unsurları şunlardır:

- Resmî kontrollerin risk esasına göre ve uygun sıklıkta, düzenli yapılması,
- Resmî kontrollerin gıda zincirinin tüm aşamalarının yanı sıra ithalat ve ihracatta da yapılması,
- Yetkili makamların, belirli görevleri, belirli koşullar altında resmî kontrol kuruluşlarına devredebilmesi,
- İthal edilen ürünlerde yürütülen resmî kontroller için özel kuralların getirilmesi,
- Üye devletlerce yetkili makam tarafından görevlendirilen personele düzenli eğitim verilmesi,
- Yetkili makam personeli için düzenli eğitimin Avrupa Birliği tarafından finanse edilmesi,
- AB referans laboratuvarlarının kurulmasına ilişkin çerçeve,
- Tüzüğün etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak için Üye Devletler tarafından çok yıllık ulusal kontrol planlarının hazırlanması ve uygulanmasına ilişkin kurallar,
- Özel bir amaca yönelik kontrol planlarının oluşturulabilmesi.⁵⁹

---

⁵⁶EUR-Lex, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/LSU/?uri=CELEX:32004R0882&qid=1418126504197>, Erişim tarihi: 09.12.2014.

⁵⁷ **Ibid.**

⁵⁸ Commission of The European Communities Guidance Document on official controls, under Regulation (EC) No 882/2004, concerning microbiological sampling and testing of foodstuffs, Brussels, 2006, s. 4.

⁵⁹ European Commission, http://ec.europa.eu/food/safety/official_controls/legislation/index_en.htm, Erişim tarihi: 09.12.2014.

Tüzük ile getirilen düzenleme hem ulusal hem de AB düzeyinde gıdaya yönelik kontrol faaliyetlerini yürütmekle sorumlu yetkili makamlar belirlenmiştir: AB düzeyinde, Üye Devletlerde kontrol, üçüncü ülkelerde kontrol ve koruma önlemleri, ithalat koşulları, personelin eğitimi ve denetimi ile ilgili Birliğe sorumluluk getiren bazı hükümler yer almaktadır.⁶⁰ Topluluk için getirilen bir diğer önemli hedef, ulusal stratejileri teşvik eden Topluluk düzeyinde geniş kapsamlı rehberler yoluyla resmi kontrollerin uygulanmasına ilişkin bir örnek yaklaşıma sahip olmak ve risk bazlı öncelikleri ve en etkili kontrol prosedürlerini belirlemek için resmi kontrollerin uygulanmasına yönelik tutarlı ve entegre bir yaklaşım geliştirmektir.⁶¹

AB'nin rolü, ulusal düzeyde kontrol sistemlerinin etkili olmasını sağlamaktır. Bu görev Komisyonun bir birimi olan, FVO tarafından gerçekleştirilmektedir. FVO AB standartlarına uygunluğu değerlendirmek için AB Üye Devletlerinde denetimler gerçekleştirir.⁶² Komisyon'un Gıda ve Veterinerlik Ofisi tarafından gerçekleştirilen denetimler belirli bir sektör veya sorun hakkında yapılabilmektedir. Komisyon, yürütülen denetimin sonuçlarına ilişkin bir rapor oluşturmaktadır ve bu rapor, Üye Devletler için yem ve gıda yasası ve hayvan sağlığı ve hayvan refahı kurallarına uyumun iyileştirilmesi yönünde tavsiyeleri içermektedir.⁶³

Topluluk uzmanları, üçüncü ülkelerde de Topluluğun yem ve gıda kanunu ile hayvan sağlığı ve refahına uyumlu veya denk kontrol sistemlerinin uygulandığının doğrulanması için resmi kontroller düzenleyebilmektedir.⁶⁴ AB'ye ürün ihraç etmek isteyen AB üyesi olmayan ülkeler kontrol sistemlerinin organizasyonu ve genel yönetimi ile ilgili bilgileri Komisyon'a sunmalıdır. Bu bilgiler tatmin edici değilse, ilgili ülkeye danışıldıktan sonra Komisyon tarafından geçici tedbirler alınabilir.⁶⁵

Komisyon, Üye Devletlerde resmi kontrollerin uyumlu bir şekilde işlemlerini sağlamak amacıyla resmi kontrolleri yapacak personel için Topluluğun gıda ve yeme ilişkin mevzuatı ve hayvan sağlığı ve refahı kuralları, kontrol teknikleri, gıda ve yemin

---

⁶⁰Daniele Pisanello, "Shortcomings in Enforcing EU Food Law. What Does EU Food Law Stand For", <http://regulation.upf.edu/dublin-10-papers/2F4.pdf>, Erişim tarihi: 29.01.2015, s. 6.

⁶¹**Ibid.**, 6.

⁶²EUR-Lex, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/LSU/?uri=CELEX:32004R0882&qid=1418126504197> Erişim tarihi: 09.12.2014.

⁶³ Regulation (EC) No 882/2004, Madde 45/3.

⁶⁴**Ibid.**, Madde 46.

⁶⁵**Ibid.**, Madde 47.

üretimi, işlenmesi ve pazarlanması ve ithal edilen ürünlerde kontroller ile ilgili eğitimler düzenleyebilir.⁶⁶

882/2004/AT sayılı Tüzük resmi kontrollerin yürütülmesinde Üye Devletlerin uyması gereken genel kuralları içermektedir. Lizbon Anlaşması'nın 5 inci maddesinde yer alan yetki ikamesi ilkesiyle uyumlu olarak, resmi kontroller için ulusal yetkili otoritelerin kurulması yetkisi Üye Devletlere verilmiştir.⁶⁷

Üye Devlet yetkililerinin sorumlulukları ile ilgili temel ilkeler gıda hukukunun genel ilkelerini belirleyen 178/2002/AT sayılı Tüzükte ortaya konmuştur. Tüzükte, bu ilkelerin nasıl yorumlanacağı ve uygulanacağı daha ayrıntılı olarak anlatılmaktadır.⁶⁸

Üye Devletlerden 882/2004/AT sayılı Tüzükte ve diğer spesifik düzenlemelerde belirtilen çok yıllık kontrol planları, kriz yönetimi, finansman ve yaptırıma ilişkin prosedürler de dahil olmak üzere ilke, kural ve gereklilere göre kendi ülke topraklarında resmi kontrolleri gerçekleştirmesi ve gıda ve yem yasasını uygulaması beklenmektedir.⁶⁹

Üye Devletler tarafından yürütülen resmi kontrollerin organizasyonuna ilişkin 882/2004/AT sayılı Tüzük, resmi kontrollerin risk esasına göre ve uygun sıklıkta, düzenli yürütülmesini gerektirir.⁷⁰ Kontrol sıklığı, HACCP temelli kontrol programları altında gıda ve yem işletmelerince yürütülen kontrollerin sonuçları veya gıda ve yem kanunu, hayvan sağlığı ve refahı koşullarını yerine getirmek üzere oluşturulan kalite güvencesine ilişkin programların sonuçları dikkate alınarak riskle orantılı olmalıdır.⁷¹

Üye Devletler, Topluluk kurallarına uygun, resmi kontrollerden sorumlu bir veya birden fazla yetkili otorite kurmalıdır. Bu yetkili otoriteler bazı standartlara uygun şekilde resmi kontrolleri yapmak zorundadır: Yetkili makamlar tüm aşamalarda resmi kontrollerin tutarlılığını, tarafsızlığını, kalitesini, gerçekleştirilen kontrollerin etkinliği sağlamak zorundadır. Yetkili makamların gerekli ekipmanları, uygun nitelikli personeli, acil durum

---

⁶⁶ Regulation (EC) No 882/2004, Madde 51.

⁶⁷ Handbook 12.2 -Official Controls- Role of competent authorities in official controls, activities and tasks of official controllers (checks, inspections, audits, certification), http://edes.coleacp.org/files/documents/edes/publications/EDES_fascicule%2012-2_EN_web.pdf , Erişim tarihi: 03.03.2015, s.9.

⁶⁸EUR-Lex, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/LSU/?uri=CELEX:32004R0882&qid=1418126504197> Erişim tarihi: 09.12.2014.

⁶⁹ Pisanello, **op.cit.**, s. 6.

⁷⁰ Regulation (EC) No 882/2004, Madde 3.

⁷¹ Pisanello, **op.cit.**, s. 7.

planları, kontrolleri yürütmek ve uygunsuzluk durumunda gerekli tedbirleri almak için yasal düzenlemeleri ve kontrol planları olmalıdır. Kontrollerin bazıları bölgesel veya yerel yetkililere devredildiği zaman, merkezi otorite ile bu makamlar arasında koordinasyon ve etkili işbirliğinin sağlanması gerekir.⁷²

Üye Devletlerce Tüzüğün kapsamı göz ardı edilmemelidir. Kapsamı ve amacı Madde 1 ile açıkça vurgulanmaktadır: “İnsanlara ve hayvanlara yönelik doğrudan veya çevreden kaynaklanan risklerin ortadan kaldırılması veya kabul edilebilir seviyeye düşürülmesi; yem ve gıdanın etiketlenmesi ve tüketicinin bilgilendirilmesi dâhil gıda ve yem ticaretinde adil uygulamaların ve tüketicinin çıkarlarının korunmasının garanti edilmesi”. Bir başka deyişle, 882/2004/AT sayılı Tüzüğün uygulanması sadece gıda güvenilirliği ve hijyen kurallarına ayrılmış olmamalıdır.⁷³

Resmi kontrollere dair AB yasalarının uygulanmasında genel standartlar şu araçlara dayanmaktadır: Şeffaflık ve gizlilik; kontrol ve doğrulama prosedürleri (soruşturma, yöntem ve teknikler, örnekleme ve analiz, raporlama, takip, gerekli eylemler, cezai yaptırımlar, acil durum planları) kılavuzlar, finansman, ulusal kontrol planları.⁷⁴

Yetkili makamlar faaliyetlerini şeffaflık esasına dayanarak yürütmelidir. Bu amaçla, yetkililer tarafından düzenlenen ilgili bilgiler halkın erişimine açık olmalıdır. Genel olarak, kamuoyu şu bilgilere erişim hakkına sahiptir:

- a) Yetkili makamların kontrol faaliyetlerine ve bunların etkinliğine ilişkin bilgi
- b) 178/2002/AT sayılı Tüzüğün 10 uncu maddesi uyarınca kamuoyunun bilgilendirilmesi⁷⁵

Üye Devletler, yem veya gıdanın insanlara veya hayvanlara doğrudan veya çevre yoluyla ciddi bir risk teşkil etmesi durumunda uygulanacak tedbirleri içerecek şekilde acil durum planları hazırlamalıdır. Bu acil durum planları, ilgili idari makamları, yetki ve

---

⁷² **Ibid.**, s. 9.

⁷³ **Ibid.**, s. 10.

⁷⁴ **Ibid.**, s. 7.

⁷⁵ 178/2002/AT sayılı Tüzüğün 10 uncu maddesine göre; gıda ve yemden kaynaklı insan ve hayvan sağlığına yönelik risk şüphesi durumunda yetkili makamlar, riskin mahiyeti, büyüklüğü ve ciddiyetine göre riski önlemek, azaltmak veya yok etmek için alınacak önlemleri belirler, gıda ve yemden kaynaklı risklere ve alınan tedbirlere ilişkin kamuoyunu bilgilendirmek için gerekli adımları atar.

sorumlulukları ve ilgili taraflar arasında bilginin paylaşılmasına yönelik iletişim kanallarını ve süreci belirlemelidir.⁷⁶

Üye Devletler resmi kontroller için yeterli finansal kaynak sağlamalıdır.⁷⁷ Kontrol ücretleri yem ve gıda işletmeleri tarafından ödenmeli, halkın erişimine açık olmalıdır.⁷⁸ Resmi kontrollerde yem ve gıda kanunu ile bir uyumsuzluk bulunduğu anda, daha yoğun kontroller sonucu oluşan ek maliyetler yem ve gıda işletmecisi tarafından karşılanmalıdır.⁷⁹

Yetkili makam, resmi kontroller sırasında uygunsuzluk tespit ettiğinde, işletmenin bu durumu düzeltilmesini sağlayacak şekilde uyumsuzluğun yapısı ve işletmenin uyumsuzlukla ilgili geçmiş kayıtlarını dikkate alarak gerekli eylemlerde bulunmalıdır.⁸⁰ Bu eylemler şu tedbirleri içerir:

- a) İşletmenin gıda ve yem güvenilirliği kuralları, gıda ve yem kanunu ile hayvan sağlığı ve refahı kurallarına uyumunu sağlamak için tedbir alınması,
- b) Gıda, yem ve hayvanın piyasaya sunulmasının engellenmesi veya yasaklanması,
- c) Ürünün geri çekilmesi veya imhası,
- d) Gıda veya yemin başlangıçtaki kullanım amacının dışında kullanılması,
- e) Belli bir süre için işletmenin kapatılması,
- f) İşletmenin onay statüsünün askıya alınması veya kaldırılması,
- g) Üçüncü ülkelerden sevkiyatlarda alınacak tedbirler,
- h) Yetkili makâmın uygun gördüğü diğer tedbirler.⁸¹

Üye Devletler, hayvan sağlığı ve refahının korunması ile ilgili diğer Topluluk hükümleri ile yem ve gıda kanununun ihlalindeki yaptırımlara ilişkin kurallar koyar. Bunların uygulanmasını sağlamak için gerekli bütün önlemler Üye Devletler tarafından alınmalı ve yaptırımlar, etkili, orantılı ve caydırıcı olmalıdır.⁸²

---

⁷⁶ Regulation (EC) No 882/2004, Madde 13.

⁷⁷ **Ibid.**, Madde 26.

⁷⁸ EUR-Lex, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/LSU/?uri=CELEX:32004R0882&qid=1418126504197>
Erişim tarihi: 09.12.2014

⁷⁹ **Ibid.**

⁸⁰ Regulation (EC) No 882/2004, Madde 54/1.

⁸¹ **Ibid.**, Madde 54/2.

⁸² **Ibid.**, Madde 55/1.

2.2. Resmi Kontrollerin Finansmanı

882/2004/AT sayılı Tüzüğün resmi kontrollerin finansmanına ilişkin hükümleri yürürlüğe girmeden önce kontrol ücretlerine ilişkin sistem veterinerlik sektörü ve yem sektörü olmak üzere iki sektörde uygulanmıştır. Veterinerlik alanında resmi kontrollerin finansmanına ilişkin en önemli yasal dayanak, 85/73/AET sayılı Konsey Direktifi ile bu Direktifi değiştiren ve konsolide eden 96/43/AT sayılı Konsey Direktifiydi. Bahse konu mevzuat hayvansal ürünlerin ve canlı hayvanlar için veteriner kontrollerinin finansmanını kapsamaktaydı⁸³ ve bu finansman sabit fiyat sistemine dayanmaktaydı. Sabit fiyat, maaş, ulaşım ücretleri vb. gibi farklılıklar hesaba katılarak hesaplanıyordu. Üye Devletlerin bu alanda aldığı ücretlerin ortak pazarın önemli bir bölümünü oluşturan ürünlerde rekabet durumunu etkilemesi ve üçüncü ülkelerden Topluluğa ithal edilen canlı hayvanların resmi kontrolü için alınan ücretlerin ticarete sapmalar yaratması nedeniyle, Topluluk Üye Devletler arasındaki farklılıkları kaldırmak için bir yasal dayanak geliştirilmişti.⁸⁴ Ancak, Üye Devletlerin uygulamalarında önemli farklılıkların devam ettiği görülmüştür.⁸⁵

Yem sektöründe ücretler, mevzuattaki kontrol görevleri için düzenlenebilmekteydi. Bu sektörde resmi kontrollerin finansmanı 98/728/AT sayılı Konsey Kararı ile düzenlenmişti. Bu yasal düzenlemede Topluluk genelinde sabit bir fiyat belirlenmemiştir ancak Karar Üye Devletlerin yem sektöründe yürütülen resmi kontroller için sabit fiyat belirlemesini gerektirmekteydi.⁸⁶ Konsey Kararı, belirli katkı maddelerinin dosyalarının incelenmesi ile bazı tesis ve aracı kurumların onayı kapsamında alınacak ücretler için bir Topluluk sistemi oluşturmuştur. Karar kontrol ücretleri hesaplanırken dikkate alınabilecek maliyetlerin listesini belirlemiştir. Bu liste personel maliyetleri, idari maliyetler ve teknik maliyetleri içermekteydi.⁸⁷ Üye Devletler bu kriterlere dayanarak, belirli alanlarda resmi kontrol harcamalarını finanse etmek için sabit bir fiyat uygulayabiliyorlardı.⁸⁸

---

⁸³ Proposal for a Regulation of The European Parliament and of The Council on official feed and food controls, s. 9.

⁸⁴ Council Directive 96/43/EC of 26 June 1996 amending and consolidating Directive 85/73/EEC in order to ensure financing of veterinary inspections and controls on live animals and certain animal products and amending Directives 90/675/EEC and 91/496/EEC, OJ L 162, 1.7.1996, s. 1.

⁸⁵ Proposal for a Regulation of The European Parliament and of The Council on official feed and food controls, s. 21.

⁸⁶ **Ibid.**, s.21.

⁸⁷ Council Decision 98/728/EC of 14 December 1998 concerning a Community system of fees in the animal feed sector, OJ L 346, 22.12.1998, Annex B, s. 53.

⁸⁸ Proposal for a Regulation of The European Parliament and of The Council on official feed and food controls, s. 6.

Gıda alanında resmi kontrollere ilişkin iki direktif uygulanmaktaydı: Bunlar, gıda ürünlerinin resmi kontrolü hakkında 89/397/AET sayılı Konsey Direktifi ve gıda ürünlerinin resmi kontrolüne ilişkin ek tedbirlere ilişkin 93/99/AET sayılı Konsey Direktifiydi. Ancak bu direktiflerden hiçbiri resmi kontrollerin finansmanına ilişkin hüküm içermemekteydi.⁸⁹

Bu eksiklikler dikkate alınarak, resmi kontrollerin finansmanına ilişkin hükümleri de içerecek şekilde resmi kontrollere ilişkin yasal düzenleme taslağı oluşturulmuş; bu taslakta özellikle Üye Devletlerin resmi kontrollerin düzenlenmesi için finansal kaynak sağlaması, gıda ve yem kontrol ücretlerinin düzeyi belirlenirken ortak ilkelerin göz önünde bulundurulması, resmi kontrollerde yem ve gıda kanunu ile uyumsuzluğun bulunduğu durumlarda, uyumsuzluk ile bağlantılı kapsamlı kontroller sonucu ortaya çıkan ek maliyetlerin ilgili yem ve gıda işletmecisi tarafından karşılanması ve küçük işletmelerin çıkarlarının dikkate alınması için esnekliğin getirilmesi önerilmiştir.⁹⁰

Resmi kontrollerin finansmanına ilişkin hükümleri içeren bu yasal düzenleme yani 882/2004/AT sayılı Tüzük 29 Nisan 2004 tarihinde kabul edilmiştir. Tüzüğün ilgili maddelerinin detaylı incelenmesine geçilmeden önce resmi kontrollerin finansmanını kısaca özetlemek gerekirse; 882/2004/AT sayılı Tüzük, Üye Devletlerin resmi kontrolleri için yeterli finansal kaynak sağlamalarını gerektirmektedir. Bunu gerçekleştirmek için Üye Devletler resmi kontroller için ücret almakta veya genel vergilendirme yoluyla gelir elde etmekte serbesttirler. Tüzük bazı sektörlerde resmi kontrol faaliyetlerinin maliyetlerini karşılamak için zorunlu denetim ücretlerinin alınmasını gerektirmektedir. Bu zorunlu ücretler, kontrollerde yetkili personelin varlığının en yoğun olduğu sektörlerle (yani et üretimi, balıkçılık, süt ürünleri ve sınırlarda ithal mallara yönelik yapılan bazı faaliyetler) ilgilidir. Denetim ücretlerinin hesaplanmasında kullanılan veri ve yöntemin yanı sıra kontrol ücretlerinin düzeyi Tüzükte belirtilen kurallara tabidir.

Bu ortak kurallar, AB veya ulusal hukuk tarafından getirilen rutin kontrol faaliyetlerine uygulanır. Resmi kontrollerde yem ve gıda kanununa uygunsuzluğun tespit

---

⁸⁹ **Ibid.**, s. 7.

⁹⁰ **Ibid.**, s. 21.

edildiği durumlarda, uygunsuzluk ile bağlantılı kapsamlı kontroller sonucu ortaya çıkan ek maliyetlerin ilgili yem ya da gıda işletmecisi tarafından ödenmesi gerekmektedir.⁹¹

882/2004/AT sayılı Tüzüğün 26 ila 29 uncu maddeleri resmi kontrollerin finansmanına ilişkin kuralları ortaya koymaktadır. Tüzüğün 26 ncı maddesi Üye Devletlerce resmi kontrollerin finansmanının nasıl sağlanacağını ortaya koymaktadır. Buna göre Üye Devletler, genel vergilendirme veya ücret ya da masrafların alınması yöntemleri dâhil uygun görülen araçlarla personel ve resmi kontroller için gerekli diğer kaynakları temin etmek adına yeterli finansal kaynak sağlamalıdır.⁹²

Tüzük Üye Devletleri belirli resmi kontroller için ücret toplamakla yükümlü kılmaktadır. Tüzüğün 27 nci maddesi Üye Devletlerin resmi kontrollerden doğan masrafların karşılanması için ücret toplayabileceğini belirtirken, Üye Devletlerce bazı kontroller için bu tip ücretlerin toplanması gerekliliğini ifade etmektedir.

Bu madde kapsamında aşağıda belirtilen faaliyetler için Üye Devletler, genellikle “zorunlu ücretler” olarak bilinen ücretleri toplamakla yükümlüdür:

- Tüzüğün IV. ekinin A Bölümünde belirtilenler:
  - 89/662/AET⁹³, 90/425/AET⁹⁴, 93/119/AET⁹⁵ sayılı Direktifler kapsamındaki faaliyetler ve 96/23/AT⁹⁶ sayılı Direktif kapsamında 85/73/AET⁹⁷ sayılı Direktif uyarınca Üye Devletlerin ücret topladığı faaliyetler
  - Yem işletmelerinin onaylanması
- Tüzüğün V. ekinin A Bölümünde belirtilenler:

---

⁹¹ European Commission, http://ec.europa.eu/food/safety/official_controls/legislation/financing/index_en.htm, Erişim tarihi: 19.04.2015.

⁹² EUR-Lex, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02004R0882-20140630&qid=1433138834455&from=EN>, Erişim tarihi: 19.04.2015.

⁹³ Council Directive 89/662/EEC of 11 December 1989 concerning veterinary checks in intra-Community trade with a view to the completion of the internal market, OJ L 395, 30.12.1989.

⁹⁴ Council Directive 90/425/EEC of 26 June 1990 concerning veterinary and zootechnical checks applicable in intra-Community trade in certain live animals and products with a view to the completion of the internal market, OJ L 224, 18.8.1990.

⁹⁵ Council Directive 93/119/EEC of 22 December 1993 on the protection of animals at the time of slaughter or killing, OJ L 340, 31.12.1993.

⁹⁶ Council Directive 96/23/EC of 29 April 1996 on measures to monitor certain substances and residues thereof in live animals and animal products and repealing Directives 85/358/EEC and 86/469/EEC and Decisions 89/187/EEC and 91/664/EEC, OJ L 125, 23.5.1996.

⁹⁷ Council Directive 85/73/EEC of 29 January 1985 on the financing of health inspections and controls of fresh meat and poultry meat, OJ L 32, 5.2.1985.

- 97/78/AT⁹⁸ sayılı Direktif kapsamındaki faaliyetler ve 91/496/AT⁹⁹ sayılı Direktif kapsamında 85/73/AT sayılı Direktif uyarınca Üye Devletlerin ücret topladığı faaliyetler

Bu maddede belirtilen yasal düzenlemeler incelendiğinde, faaliyetler kapsamında;

- Kesim, parçalama faaliyetleri
- Balıkçılık ve su ürünlerinin üretimi ve piyasaya sürülmesi
- Süt üretimi kontrolleri,
- Yem işletmelerinin onaylanması,
- İthal canlı hayvan, hayvansal ürün ve yemlerde kontroller¹⁰⁰

yer almaktadır.

882/2004/AT sayılı Tüzüğün bu maddeleri bitki ve bitkisel ürünlere zararlı organizmalar için yapılan resmi kontrollere uygulanmaz. Buna ilişkin koşullar 2000/29/AT sayılı Konsey Direktifi altında düzenlenmiştir.¹⁰¹

Tüzüğün 27 nci maddesinde temel olarak yetki ikamesi ilkesi izlenmektedir. Yani Üye Devletler minimum oranlarda ya da kontrollerin gerçek maliyetlerine göre resmi kontrol faaliyetleri için belli bir oranda ücret tahsil edebilir. Bu durum iki sistem arasında seçim yapabilmeleri için Üye Devletlere takdir yetkisi sağlamaktadır.¹⁰²

Tüzük kapsamında, Üye Devletler ücret veya masraflar için uygun düzey ayarlamakta serbesttirler ancak zorunlu ücretlerin düzeyi için alt ve üst sınırlar belirtilmiştir. Buna göre;

---

⁹⁸ Council Directive 97/78/EC of 18 December 1997 laying down the principles governing the organisation of veterinary checks on products entering the Community from third countries, OJ L 24, 30.1.1998.

⁹⁹ Council Directive 91/496/EEC of 15 July 1991 laying down the principles governing the organisation of veterinary checks on animals entering the Community from third countries and amending Directives 89/662/EEC, 90/425/EEC and 90/675/EEC, OJ L 268, 24.9.1991.

¹⁰⁰ Commission Staff Working Document Impact Assessment accompanying the document Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities performed to ensure the application of food and feed law, rules on animal health and welfare, plant health, plant reproductive material, plant protection products and amending Regulations (EC) No 999/2001, 1829/2003, 1831/2003, 1/2005, 396/2005, 834/2007, 1099/2009, 1069/2009, 1107/2009, Regulations (EU) No 1151/2012, [...] /2013 and Directives 98/58/EC, 1999/74/EC, 2007/43/EC, 2008/119/EC, 2008/120/EC and 2009/128/EC (Official controls Regulation) SWD(2013) 167 final, Brussels, 2013, s. 13.

¹⁰¹ GHK, "Preparatory work to support the impact assessment on reviewing the rules on the financing of official controls A final report to DG SANCO", 2011, http://ec.europa.eu/food/safety/official_controls/docs/ghk_study_en.pdf, Erişim tarihi: 20.03.2015, s. 11.

¹⁰² Food Chain Evaluation Consortium (FCEC), "Study on Fees or Charges Collected by The Member States to Cover The Costs Occasioned by Official Controls, Final Report Part One: Main Study and Conclusions", 2009, http://ec.europa.eu/food/safety/official_controls/review/docs/food_safety_off_controls_review_external_study_en.pdf, Erişim tarihi: 12.02.2015, s. 21.

- Zorunlu ücretler için asgari seviyeler Ek IV'e ve V'e göre düzenlenir. Bir başka deyişle, Tüzüğün IV. ve V. ekinin A Bölümlerinde belirtilen faaliyetler için toplanan ücretler Tüzüğün IV. ve V. eklerinin B Bölümlerinde belirtilen minimum ücretlerden düşük olmamalıdır.
- Zorunlu ücretler resmi kontrollerin gerçek maliyetinden daha yüksek olmamalıdır.

Tüzüğün Ek VI'sında ücretlerin hesaplanmasında dikkat edilecek kriterler belirtilmiştir: Buna göre;

1. Resmi kontrollere dâhil olan personelin maaşları,
2. Tesisler, araç, ekipman, eğitim, seyahat ve ilgili masraflar dahil olmak üzere resmi kontrollere dahil olan personeller için giderler,
3. Laboratuvar analizi ve örnekleme maliyeti.

Madde 27'nin 4 üncü fıkrasının (b) bendi uyarınca, resmi kontrollerin finansmanı amacıyla toplanan ücretler IV. ve V. eklerinin B Bölümlerinde yer alan miktarlarda sabit oranda düzenlenebilir.

Sabit oranlar kullanıldığında ücret oranları Tüzükte belirtilen minimum oranlar dikkate alınarak üretim bazında (hayvan veya ton bazında) hesaplanabilir. Ücret oranları resmi kontrolleri yapan personele ödenen ücret ile resmi kontrolde geçirilen sürenin çarpılarak hesaplanmasına dayanan sisteme göre hesaplanabilir.¹⁰³ Tüzükte belirtilen minimum oranlar Tablo 2.1'de yer almaktadır.

Tablo 2.1. Minimum ücretler

Resmi Kontrol Kategorileri	Minimum Ücretler/Avro
Ek IV	
Kesim muayenesinde uygulanabilir minimum ücretler (Avro/hayvan başına)	
Erişkin büyükbaş hayvan	5
Genç büyükbaş hayvan	2
Tek tırnaklılar	3
Domuz eti < 25 kg	0,5
Domuz eti ≥25 kg	1
Koyun/keçi eti < 12 kg	0,15
Koyun/keçi eti ≥ 12 kg	0,25

¹⁰³ GHK, **op.cit.** s, 15.

Genus Gallus cinsi kanatlılar ve beç tavuğu	0,005
Ördek ve kaz	0,01
Hindi	0,025
Tavşan eti	0,005
Parçalama tesisi kontrollerinde uygulanabilir minimum ücretler (Avro/Et tonu başına)	
Sığır, dana, domuz, Tek tırnaklı hayvanlar / tek tırnaklılar, koyun ve keçi eti	2
Kanatlı ve çiftlikte yetiştirilmiş tavşan eti :	1,5
Küçük av kuşları	1,5
Deve kuşu eti	3
Yaban domuzu ve geviş getirenler	2
Av hayvanı işleme tesislerinde uygulanabilir minimum ücretler (Avro/hayvan başına)	
Küçük av kuşları	0,005
Deve kuşları	0,5
Yaban domuzu	1,5
Geviş getirenler	0,5
Süt üretiminde uygulanabilir minimum ücretler (Avro/ton başına)	
30 ton için	1
30 tonu aşan her bir ton için	0,5
Balıkçılık ve su ürünlerinin piyasaya ilk sürüldüğü zaman (Avro)	
Ayda ilk 50 ton için	1
Aşan her bir ton için	0,5
Balık pazarında ilk satış (Avro)	
Ayda ilk 50 ton için	0,5
Aşan her bir ton için	0,25
Balıkçılık ve su ürünlerinin işlenmesinde her bir ton	0,5
İthal ette uygulanabilir ücretler (Avro)	
6 tona kadar her bir sevkiyat için	55
46 tona kadar her bir ton için	9
46 tondan fazla her bir sevkiyat için	420
Ek V	
İthal balıkçılık ürünlerinde uygulanabilir ücretler (Avro)	
6 tona kadar her bir sevkiyat için	55
46 tona kadar her bir ton için	9
46 tondan fazla her bir sevkiyat için	420
Dökme yükten oluşan balıkçılık ürünleri ithalat sevkiyatları için (Avro)	
500 tona kadar balıkçılık ürünleri taşıyan tekne başına	600
1000 tona kadar balıkçılık ürünleri taşıyan tekne başına	1200
2000 tona kadar balıkçılık ürünleri taşıyan tekne başına	2400

2000 tondan fazla balıkçılık ürünleri taşıyan tekne başına	600
İthal Et ürünleri, kanatlı eti, yabani av hayvanı eti, tavşan eti, yetiştirilmiş av hayvanı eti, hayvansal yan ürün ve hayvansal yemde uygulanabilir ücret	
6 tona kadar her bir sevkiyat için	55
46 tona kadar her bir ton için	9
46 tondan fazla her bir sevkiyat için	420
İthal canlı hayvanlar için uygulanabilir ücretler	
a) Sığır, tek tırnaklılar, domuz, koyun, keçi, kanatlılar, tavşan, küçük av hayvanları ya da yaban domuzu ve geviş getirenler için	
6 tona kadar her bir sevkiyat için	55
46 tona kadar her bir ton için	9
46 tondan fazla her bir sevkiyat için	420
İthal edilen diğer hayvan türleri için	
46 tona kadar her bir ton için	55
46 tondan fazla her bir sevkiyat için	420
Topluluk boyunca canlı hayvanların ve malların transit geçişi için (minimum)*	30
* bu miktar kontrollere katılan personelin her bir üyesi için çeyrek saat başına 20 Avro artırılabilir.	

Kaynak: 882/2004/AT sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü

Madde 27'nin 5 inci fıkrasına göre Üye Devletler ücretleri belirlerken işletmenin faaliyetlerinin ve ilgili risk faktörlerinin türünü, düşük verimli işletmelerin çıkarlarını, üretim, işleme ve dağıtım için kullanılan geleneksel yöntemleri, belirli coğrafi kısıtlamalara tabi bölgelerde bulunan işletmelerin ihtiyaçlarını dikkate almalıdır.¹⁰⁴

Gıda veya yem işletmeleri tarafından uygulanan kontrol ve izleme sistemlerinin yanı sıra resmi kontrollerde görülen uyum düzeyi açısından belirli tipte gıda ve yem veya faaliyetler için azaltılmış kontrol sıklığı ile resmi kontrollerin yürütüldüğü veya 27 nci maddenin (b) ve (d) bentlerinde belirtilen düşük verimli işletmelerin çıkarları ve belirli coğrafi kısıtlamalara tabi bölgelerde bulunan işletmelerin ihtiyaçları dikkate alındığı zaman, Üye Devletler, Komisyona sundukları aşağıdaki konuları içeren bir rapor ile Madde 27/4'te belirtilen minimum oranlardan daha düşük bir ücret oranı belirleyebilirler:

- Yem veya gıda ya da ilgili faaliyet türü,
- İlgili yem ve gıda sektöründe yapılan kontroller,

¹⁰⁴ Regulation (EC) No 882/2004, Madde 27.

c) Ücretlerin indirilmesinde kullanılan hesaplama yöntemi.¹⁰⁵

Yetkili makam, tek bir işletmede aynı anda birçok resmi kontrolleri yürüttüğü zaman bu kontrolleri tek bir faaliyet olarak ele almalı ve tek bir ücret talep etmelidir.¹⁰⁶

İthalat kontrollerinde, ilgili denetim ücretleri işletme veya işletme temsilcisi tarafından yetkili makama ödenir.¹⁰⁷

Ücretler haksız yere tahsil edilmediği sürece, doğrudan veya dolaylı olarak iade edilmez.¹⁰⁸ Madde 28’de belirtilen ek kontrollerden kaynaklanan masraflar haricinde, Üye Devletler, bu Tüzüğün uygulanması için 27 nci maddede belirtilenler dışında herhangi bir ücret tahsil edemez.¹⁰⁹

Üye Devletler ücretlerinin hesaplanmasında kullandığı yöntem kamuya açık olmalı ve bu yöntemi Komisyona bildirmelidir. Komisyon, Üye Devletlerce uygulanan ücretlerin Tüzüğün gerekliliklerine uygun olup olmadığını incelemektedir.¹¹⁰

Tüzüğün 28 inci maddesinde kontrollerde yem ve gıda kanunu ile uygunsuzluk durumunda yapılan normal kontrol faaliyetlerini aşan kontroller¹¹¹ sonucu ortaya çıkan ek maliyetler yetkili makamlar tarafından yem ve gıda işletmecisinden talep edilmektedir. Ek kontrollerden ortaya çıkan harcamaların düzeyi Madde 27’de belirtilen ilkelere göre yapılması gerekmektedir.¹¹²

---

¹⁰⁵ **Ibid.**

¹⁰⁶ **Ibid.**

¹⁰⁷ **Ibid.**

¹⁰⁸ **Ibid.**

¹⁰⁹ **Ibid.**

¹¹⁰ **Ibid.**

¹¹¹ Normal kontrol faaliyetleri, Üye Devletlerde ulusal yasalara ve özellikle çok yıllık ulusal kontrol planına göre yapılan rutin kontrollerdir. Uygunsuzluk durumunda normal kontrol faaliyetlerini aşan kontroller ise örnek alma ve analizin yanı sıra uyumsuzluğun belirlenmesi veya bunun düzeltilmesine yönelik faaliyetin yapılıp yapılmadığını doğrulamak için yapılan diğer kontrolleri içerir.

¹¹² Regulation (EC) No 882/2004, Madde 28.

2.3. AB Üye Devletlerinde Resmi Kontrollerin Finansmanı

2.3.1. Birleşik Krallık

AB mevzuatı halk sağlığı, hayvan sağlığı ve refahının korunması amacıyla resmi kontrollerden sorumlu yetkili makamın atanmasını ve tüm gıda ve yem işletmelerinde resmi kontrollerin yapılmasını gerektirmektedir. Gıda Güvenilirliği Otoritesi (FSA)¹¹³ Birleşik Krallık'ta resmi kontrollerin yürütülmesinden ve gıda işletmecisinden resmi kontrollerin gerçekleştirilmesi için gerekli ücretlerin tahsil edilmesinden sorumludur. İngiltere ve Galler'de resmi kontroller doğrudan FSA tarafından gerçekleştirilmektedir. İskoçya'da resmi kontroller İskoçya Gıda Standartları¹¹⁴ tarafından gerçekleştirilmektedir. Kuzey İrlanda'da ise kontroller Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı¹¹⁵ tarafından yapılmaktadır.¹¹⁶

İngiltere'nin 2009 tarihli Gıda ve Yemin Resmi Kontrolleri Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesinin 1inci fıkrasında, icra makamı tarafından üstlenilen maliyetlerin icra yetkilisinin yazılı talebi üzerine yem veya gıda işletmecisi veya temsilcisi tarafından ödeneceği belirtilmektedir.¹¹⁷ 36 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında yetkili makam tarafından toplanması zorunlu olan ücretlerin icra yetkilisinin yazılı talebi üzerine artırılmış resmi kontrol düzeyine tabi yem veya gıda işletmecisi veya temsilcisi tarafından karşılanacağı belirtilmektedir.¹¹⁸

Yönetmeliğin 43 üncü maddesinde, 882/2004/AT sayılı Tüzüğün 28 inci maddesinde belirtilen normal resmi kontrol faaliyetlerini aşan faaliyetlerin harcamalarının icra yetkilisinin yazılı talebi üzerine gıda işletmecisi tarafından ödeneceği belirtilmektedir.¹¹⁹

Resmi kontroller için gıda işletmelerinin ücretlerinin belirlenmesindeki temel unsurlar şunlardır:

---

¹¹³ Food Safety Authority (FSA)

¹¹⁴ Food Standards Scotland (FSS)

¹¹⁵ Department of Agriculture and Rural Development (DARD)

¹¹⁶ Food Standards Agency, "Impact Assessment: Official Controls Charges in Meat Premises: A Proposal for a New Discount System", 2015, <https://www.food.gov.uk/sites/default/files/consultation/pack/official-controls-charges-cons-pack.pdf>, Erişim tarihi: 14.04.2015, s. 3.

¹¹⁷ Official Feed and Food Controls (England) Regulations 2009, http://www.legislation.gov.uk/ukxi/2009/3255/pdfs/ukxi_20093255_en.pdf, Erişim tarihi: 01.04.2015.

¹¹⁸ **Ibid.**

¹¹⁹ **Ibid.**

- Zaman bazlı ücretler
- Üretim miktarı
- Zaman bazlı maliyet ücretlerinde indirim
- İşletme denetim görevlileri için ödenek¹²⁰

Resmi kontrollerin finansmanında temel hedef, kontrollerden ortaya çıkan masrafların %100'ünün kontrollerden alınan ücretlerden karşılanmasıdır. Ücret sistemi süt sektörüne uygulanmamaktadır. Su ürünleri sektörüne ise farklı ücret düzeyleri uygulanmaktadır. Bunun sebebi, bazı işletmelerden ücretlerin toplanmasının getirdiği idari yükün toplanan ücretlerden daha çok olması olarak değerlendirilmektedir.¹²¹ Et sektöründeki kontroller diğer resmi kontrollerden ayrılmaktadır. Çünkü işletmecilerin denetimine ek olarak, bu sektörde ante-mortem ve post-mortem muayenelerinin yürütülmesi ve kesimhanelerde hayvan refahı kurallarına uygunluğun doğrulanması için resmi veteriner hekimler ve et hijyeni denetçileri gerekmektedir.¹²²

2001-2009 yılları arasında Birleşik Krallık'taki ücret sistemi, kesilen her hayvan için belirlenen AB minimum oranları ile resmi kontrollerin maliyetine dayalı oranlar arasında bir karşılaştırmaya dayanmaktadır. Gıda işletmeleri, minimum ücret veya resmi veteriner hekim ve et hijyeni denetçisi için zamana dayalı ücretlendirmeden hangisi daha düşükse onu ödemekteydi. Maclean formülü olarak bilinen bu sistem, ücret oranlarındaki artışın yanı sıra AB mevzuatı çerçevesinde çoğu işletmede veterinerlik denetimlerinin düzeyinin yoğunlaştırılması nedeniyle ortaya çıkan keskin maliyet artışlarından mezbahaları korumak için kullanılmaya başlanmıştır.¹²³

2.3.1.1. Et İşletmeleri Kontrolleri

2009 yılından bu yana, ete ilişkin resmi kontrollere yönelik ücretler tüm işletmeler için zaman maliyetleri hesaplanarak belirlenmiştir. Bilindiği üzere, et sektöründe resmi kontrollerden tahsil edilen ücretler 882/2004/AT sayılı Tüzükte yer almaktadır. İngiltere, Galler, İskoçya ve Kuzey İrlanda'da bu Tüzük ayrı yasal düzenlemelerle uygulanmaktadır.

¹²⁰Food Standards Agency, "Charges for Official Controls in Meat Premises, <https://www.food.gov.uk/sites/default/files/charges-guide-mar15.pdf> , Erişim tarihi: 31.03.2015, s. 9.

¹²¹Commission Staff Working Document Impact Assessment accompanying the document Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities, s. 152.

¹²² Food Standards Agency, "Impact Assessment: Official Controls Charges in Meat Premises: A Proposal for a New Discount System", 2015 <https://www.food.gov.uk/sites/default/files/consultation/pack/official-controls-charges-cons-pack.pdf> , Erişim tarihi: 14.04.2015, s. 4.

¹²³**Ibid.**, s.5.

İngiltere’de 28 Eylül 2009 tarihinde etin resmi kontrollerinden alınacak ücretlere ilişkin yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikte, yönetmeliğin hazırlanması ve değerlendirilmesi sırasında şeffaflık ilkesi ve 178/2002/AT sayılı Tüzüğün kamu istişaresine ilişkin 9 uncu maddesi gereğince açık ve şeffaf bir kamu istişaresinin gerçekleştirildiği belirtilmiştir.¹²⁴

İngiltere gıda işletmelerinden ağırlıklı olarak zorunlu ücretleri toplamaktadır. Eylül 2009’dan itibaren et kesimhaneleri ve parçalama tesisleri için zaman tabanlı ücret sistemi getirilmiştir. Ücretler işletmelerin büyüklüğüne göre değişmektedir.¹²⁵ İşletmelere yüklenen ücretlere, iç mevzuatta öngörülen şekilde ilgili genel giderler ile resmi veteriner hekimler ve et hijyeni denetçilerinin zaman maliyeti dâhildir.¹²⁶

FSA tarafından kesimhane ve parçalama tesislerinde yapılan faaliyetlerden toplanan ücretler FSA içinde kullanılır. Diğer sektörlerde ücretler yerel makamlarca toplanır ve bu makamlarda kalır.¹²⁷

Ücretler resmi et kontrollerin gerçekleştirilmesindeki tüm maliyetleri karşılayamamaktadır. İşletmelerden alınan ücretler ile resmi kontrollerin maliyeti arasındaki fark vergi mükelleflerince finanse edilmektedir.¹²⁸ İngiltere resmi kontrollere ilişkin masraflarının % 43’ünü zorunlu ücretlerden karşılamaktadır. Onaylanmış et tesislerinde resmi kontrol ücretleri zamana dayalı hesaplanarak tahsil edilmektedir.¹²⁹ Normal çalışma saatleri sırasında denetçi bulunması durumunda saatte 29,40 Sterlin ve resmi veteriner hekimin bulunması durumunda saatte 38,00 Sterlin ile ücretlendirilir¹³⁰

¹²⁴ The Meat (Official Controls Charges) (England) Regulations 2009.

http://www.legislation.gov.uk/ukxi/2009/1574/pdfs/ukxi_20091574_en.pdf ,13.04.2015, s. 1.

¹²⁵ Commission Staff Working Document Impact Assessment accompanying the document Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities, s. 152-156.

¹²⁶ Food Standards Agency, “Impact Assessment: A New Approach to Charges for Official Controls on Meat: Delivering Efficiency and Reform”, 2012, <http://www.food.gov.uk/sites/default/files/multimedia/pdfs/ia-oc-fsa12.pdf>, Erişim tarihi: 14.04.2015, s. 21.

¹²⁷ Commission Staff Working Document Impact Assessment accompanying the document Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities, s. 152-156.

¹²⁸ Food Standards Agency, **op.cit.**, s. 23.

¹²⁹ Commission Staff Working Document Impact Assessment accompanying the document Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities, s. 152-156.

¹³⁰Food Standards Agency, “Charges for Official Controls in Meat Premises”, <http://www.food.gov.uk/sites/default/files/charges-guide-mar15.pdf>, Erişim tarihi: 31.03.2015, s. 31.

Gıda işletmesi ve FSA çalışanları tarafından sağlanan bilgiler, ücretler için temel oluşturmaktadır. Ücretler yönetmeliğinde, tüm işletmecilerin, ücretlerin hesaplanması için FSA'ya gerekli bilgileri sağlaması gerektiği belirtilmiştir. Bu bilgiler, çalışma saatlerini, üretim oranlarını, faaliyetleri, işletme denetim görevlileri ile ilgili verileri ve işletmenin ticari ve hukuki statüsü konusundaki bilgileri içermelidir¹³¹

FSA bu bilgiler kapsamında işletmeci ile resmi kontroller için çalışacak denetçi sayısı ve çalışma saatleri konusunda anlaşma sağlayacaktır. Bu bilgiler haricinde işletmenin çalışma başlangıç ve bitiş saatleri, işlenmesi beklenen hayvan sayısı, mevsimsel değişimler gibi herhangi bir ilave bilgi eklenebilir. FSA ve işletme arasında yapılacak bir anlaşma her iki taraf için de faydalı olabilir. FSA açısından uygun ve verimli resmi kontrol faaliyetlerinin düzenlenmesini ve masrafların düşürülmesini, işletme için mümkün olan en düşük maliyetle gerekli hizmet düzeyini sağlar. Çalışma saatleri ve çalışma faaliyetleri yazılı olarak kaydedilir. FSA ile işletme ortaklaşa kaynaklar beyanı olarak bilinen bir belge hazırlayabilirler.¹³² Üretim oranları verileri AB düzenlemelerinde belirtilen minimum ücretlerin ve Veteriner İlaç Müdürlüğü tarafından tahsil edilen kalıntı testi ücretlerinin hesaplanması için gereklidir. İşletmelerin verdiği bilgiler FSA veya diğer kurumlar tarafından denetlenebilir.¹³³

FSA, zaman temelli ücretleri, et hijyeni denetçisinin veya resmi veteriner hekimin çizelgeye kaydettiği resmi kontrol sırasında geçen süre ile ücret oranını çarparak hesaplar. FSA kaynaklar beyanında belirtilen saatler için ücret talep eder.¹³⁴ Resmi kontroller için zamana dayalı ücretler FSA'nın ücretlendirme dönemi (4 veya 5 hafta) sonunda hesaplanır. Tüm işletmeler için zaman bazlı ücretler, indirimler ve işletme denetim görevlilerinin masraflarına tabi hesaplanır. İşletme denetim görevlilerini masrafları kapsamında indirim talep eden kanatlı kesimhanelerine denetim görevlileri tarafından fatura edilecek net ücret, toplam ücretten yapılacak bu indirim sonrasında hesaplanır.¹³⁵

Karkasın işlendiği yerlerde ve kesimhanelerde, resmi kontrollere tabi kesilen, işleme tabi tutulan hayvan sayısı FSA'nın üretim sistemine online girilmelidir. Hesap dönemi sonunda FSA temsilcisi, her mezbaha için üretim rakamlarının bir kopyasını

---

¹³¹ **Ibid.**, s. 10.

¹³² **Ibid.**, s. 23.

¹³³ **Ibid.**, s. 20.

¹³⁴ **Ibid.**, s. 11.

¹³⁵ **Ibid.**, s. 10.

yazdırır, akabinde işletme tarafından bu rakamların doğruluğu onaylanır ve resmi veteriner hekim tarafından imzalanır. Kesim tesisleri ve av eti işleyen tesisler, işletmelere getirilen etin ağırlığını haftalık olarak ayrı ayrı ve tüm ücretlendirme dönemi için toplam olarak kaydetmelidir ve FSA'ya iletmelidir.¹³⁶

2.3.1.2. Yem İşletmeleri Kontrolleri

Bazı yem işletmelerinin onayı FSA adına yerel makam tarafından yürütülmektedir. Yerel makamlar ücret toplamaktadır. İngiltere'nin Yem (Hijyen ve Uygulama) Yönetmeliğine göre ücretler, piyasaya ürün sürecek üreticiler için 451 Sterlin, piyasaya bir ürün sürecek bir tedarikçiler için 226 Sterlin'dir.¹³⁷ Uygunsuzluk tespit edildiğinde, yetkili makamca yapılan eylemlerden ortaya çıkan maliyet yetkili makamın talebi üzerine işletme tarafından ödenmelidir¹³⁸. Yapılması gerekli görülen resmi kontrol sayısı ve resmi kontrollerde yer alacak personelin ücreti ve sabit giderler hesaba katılarak resmi kontrollerin ücreti hesaplanır.

2.3.1.3. Balıkçılık ve Su Ürünlerinde Resmi Kontroller

Su Ürünleri (Resmi Kontrol Ücretleri) Yönetmelikleri, üçüncü ülke bayrağını taşıyan balıkçılık teknelerinden, Üye Devletlerden, Avrupa Ekonomik Alanı üyesi ülkelerden, Grönland'tan gelen, doğrudan karaya çıkarılması dahil, Birleşik Krallık'ta pazara sürülen balıkçılık ve su ürünleri ürünleri için hijyen denetim ve analizinin maliyetlerine katkı sağlamak amacıyla yerel otoritelere ücret ödenmesi yönünde bazı şartlar getirmektedir.¹³⁹

Balıkçılık ve su ürünlerinin karaya çıkarılması, ilk satışı ve işlenmesi için belirli limanlarda hijyen kontrolleri kapsamında alınan ücretler, 882/2004/AT sayılı Tüzüğün Ek IV ve Ek V'inde yer alan minimum ücretlere veya resmi kontrollerin maliyetlerine denk olarak belirlenen miktara dayanmaktadır.¹⁴⁰ Resmi kontrollerin maliyetlerine denk olarak

---

¹³⁶ **Ibid.**, s.20.

¹³⁷ The Feed (Hygiene and Enforcement) (England) Regulations 2005, http://www.legislation.gov.uk/uksi/2005/3280/pdfs/uksi_20053280_en.pdf, Erişim tarihi: 09.04.2015, s. 23.

¹³⁸ Food Standards Agency Consultation, **op.cit.**, s. 68.

¹³⁹ Food Standards Agency, Official controls charges for fishery products – Guidance for enforcement authorities, 2012 , <http://www.food.gov.uk/sites/default/files/multimedia/pdfs/fisherychargesregs.pdf>, Erişim tarihi: 13.04.2015, s. 8.

¹⁴⁰ The Fishery Products (Official Controls Charges) (England) Regulations 2007 http://www.legislation.gov.uk/uksi/2007/3392/pdfs/uksi_20073392_en.pdf , Erişim tarihi: 27.04.2015, s. 3.

belirlenen miktar belirtilen eklerde yer alan ücretlerden düşük ise gıda işletmecisi düşük olan ücreti öder.¹⁴¹

2.3.1.4. İthalat ve İhracat Kontrolleri

AB üyesi olmayan ülkelerden Birleşik Krallık'a gelen ithal hayvansal ürünlerin kontrolleri için belirlenen ücretler, 882/2004/AT sayılı Tüzükte yer alan ve aşağıda Tablo 2.2'de yer alan minimum ücretlere dayanmaktadır.¹⁴² Buna göre;

Tablo 2.2. İthal edilen hayvansal ürünlerin kontrollerinde minimum ücretler

Resmi Kontrol Kategorileri	Minimum Ücret (Avro)
6 tona kadar her bir sevkiyat için	55
46 tona kadar her bir ton için	9
46 tondan fazla her bir sevkiyat için	420

Kaynak: Food Standards Agency Consultation, Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on Official Controls and Other Official Activities

İthal edilen hayvansal olmayan gıdaların kontrolleri için ücretler Tablo 2.3'teki gibidir.¹⁴³

Tablo 2.3. İthal edilen hayvansal olmayan gıdaların kontrollerinde ücretler

Kontroller	Ücret (Avro)
Belge kontrolü	50
Kimlik kontrolü	60
Fiziksel kontrol	100

Kaynak: Food Standards Agency Consultation, Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on Official Controls and Other Official Activities

İmha edilen sevkiyatlarda kilogram başına, uyumsuzluk tespit edilen sevkiyatlarda ise sabit ücret belirlenmiş olup Tablo 2.4.'te gösterilmektedir.¹⁴⁴

Tablo 2.4. Hayvansal ürünler ve hayvansal olmayan gıdalar için ücretler

Hayvansal ürünler ve hayvansal olmayan gıdalar	Ücret (Sterlin)
Reddedilen sevkiyatlar	130
İmha edilen sevkiyatlar	0.50/kg

Kaynak: Food Standards Agency Consultation, Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on Official Controls and Other Official Activities

¹⁴¹ Food Standards Agency, **op.cit.**, s. 12.

¹⁴² Food Standards Agency Consultation, **op.cit.**, s. 69.

¹⁴³ **Ibid.**, s.69.

¹⁴⁴ **Ibid.**, s.69.

2.3.1.5. Veteriner İlaçları ve Diğer Maddelerin Kalıntılarını İzleme

Çevre, Gıda ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı'nın¹⁴⁵ yürütme birimlerinden biri olan Veteriner İlaçları Müdürlüğü tarafından yapılan kalıntı kontrollerinin maliyetinin % 100'ü işletmelerden alınan ücretlerden karşılanır.¹⁴⁶ Veteriner ilaçları ve diğer maddelerin kalıntılarını izlemeye dâhil ürünler, kırmızı et, kanatlı, yetiştiriciliği yapılan balık, süt, çiftlikte yetiştirilen av hayvanı, bal ve yumurtadır.¹⁴⁷ İngiltere'nin kalıntı izleme ile ilgili ücretler hakkındaki yönetmelikte¹⁴⁸ belirtilen ücretler Tablo 2.5.'te yer almaktadır:

Tablo 2.5. Kalıntı izleme ile ilgili ücretler

Hayvan türü ve Hayvansal ürünler	Ücretler (Sterlin)
Sığır	0.5106 / karkas
Keçi	0.0507/ karkas
Koyun	0.0507/ karkas
Tek tırnaklılar	0.3536/ karkas
Domuz	0.0543/ karkas
Av hayvanı	1.0461/ ton
Kanatlılar	0.5568/ ton
Yumurta	0.0179/ 360'lık kutu başına
Süt	0.0276 / 1000 litre
Alabalık dışındaki balıklar	2.1265/ pazarlanan ürünün tonu başına
Alabalık	1.6840/ balık yemi tonu başına

Kaynak: Food Standards Agency Consultation, Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on Official Controls and Other Official Activities

2.3.2. Finlandiya

Avrupa Birliği'nin gıda güvenilirliği mevzuatının uygulanmasına yönelik çıkarılan Finlandiya Gıda Yasası (23/2006) gıda kontrolüne yönelik yetkili makamı ve bu makamın görevlerini belirlemektedir. Finlandiya'da gıda kontrolleri için dört ayrı idari düzey bulunmaktadır. Genel planlama, gıda ve veteriner kontrollerinin denetimi Tarım ve Orman Bakanlığı'nın sorumluluğundadır. Finlandiya Gıda Güvenilirliği Otoritesi (Evira)¹⁴⁹ ise

¹⁴⁵ Department for Environment Food and Rural Affairs (DEFRA)

¹⁴⁶ *Ibid.*, s. 17.

¹⁴⁷ VMD Fact Sheet—charges for veterinary medicines residues surveillance, https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/404951/fees_residuesfactsheet.pdf, Erişim tarihi: 28.04.2015, s. 1.

¹⁴⁸ The Charges for Residues Surveillance (Amendment) Regulations 2011, http://www.legislation.gov.uk/ukxi/2011/2945/pdfs/ukxi_20112945_en.pdf, Erişim tarihi: 28.04.2015, s. 2.

¹⁴⁹ Finnish Food Safety Authority (Evira)

ulusal gıda kontrol programından, büyük ölçekli kesimhane ile entegre et ve balık tesislerinin kayıt ve onayından ve hayvan refahı dahil canlı hayvan, hayvansal ürünlerin ithalat/transit kontrollerinden sorumludur. Diğer tüm işletmeler ise yerel makamlar tarafından onaylanmaktadır.¹⁵⁰ Bölgesel düzeyde ise altı bölgesel idari makam, yerel gıda denetim otoriteleri tarafından yürütülen kontrolleri denetlemektedir.¹⁵¹

Rutin kontroller için denetim ücretlerinin alınması Finlandiya Gıda Yasası (23/2006) ile getirilmiştir. Bundan önceki mevzuatta (Finlandiya Gıda Yasası – 361/1995) düzenli kontroller ücretsiz olarak düzenlenmiş olmasına karşın bu yasa ile birlikte 1 Ocak 2007 tarihinden itibaren gıda kontrol görevleri için ücretler toplanmaktadır.¹⁵²

Resmi kontrol maliyetleri, 882/2004/AT sayılı Tüzüğe göre hesaplanmakta ve kontrol maliyetlerini içermektedir (örneğin, personel, numune alma vb.). Resmi kontrollerin finansmanında araç olarak kullanılan ücretler temelde sabit oranlara göre toplanmaktadır. Sabit oranlar, sertifika, onay gibi işlemlere göre, saatlik (denetim) veya üretim hacmine göre (et muayenesi) ya da bunların kombinasyonuna göre hesaplanmaktadır. Ülke içinde faaliyet gösteren gıda ve yem sektörlerinden, ithalattan ve organik üretimden ücretler alınmaktadır. Yerel gıda denetim otoriteleri, faaliyetlerin türü ve sorumluluk alanlarındaki giderlerle orantılı olarak resmi kontrol ücretlerinin oranlarını ve nasıl kullanılacağını belirlemekte serbesttirler. Bu yüzden yerel otoriteler arasında ücret oranları farklılaşabilmektedir. Ancak gümrük kapsamında alınan ücretler genel bütçeye aktarılmakta ve hükümet bütçesi temelinde tekrar dağıtılmaktadır.¹⁵³

Finlandiya Gıda Yasası'na göre yerel makamlar belirlemiş oldukları oranlara uygun olarak; işletmelerin onaylanması, yerel otoritenin kontrol planında yer alan resmi kontroller, numune alma ve numunelerin test edilmesi, AB dışına hayvansal gıda ürünü ihraç edecek gıda işletmelerinin kontrolü, gıda yönetmeliklerine uygunsuzluk tespit edildiğinde alınacak tedbirlerin kontrol edilmesi amacıyla yapılan denetimler için ücret alabilmektedirler.

---

¹⁵⁰FCEC, **op.cit.**, s. 123-124.

¹⁵¹ Satu Tähkää, Mari Nevas, Maija Kallioniemi, Hannu Korkeala, Riitta Majjala, "Control Fees and Quality Systems Have Improved Food Control as Perceived by Local Food Control Officers in Finland", **Food Control**, Vol. 32, 2013, s. 305.

¹⁵² **Ibid.**, s.304.

¹⁵³ Evira'nın Ek-1'de yer alan Avrupa Birliği ve Üye Devletlerde resmi kontrollerin finansmanına ilişkin anket sorularına verdiği cevaplar esas alınmıştır.

Ayrıca AB'nin ilgili Tüzüğü'nün 27 nci ve 28 inci maddelerinde belirtilen faaliyetler ile ilgili diğer kontrol ve testler için yerel makamların ücret tahsil edilebileceği belirtilmiştir.¹⁵⁴ Yerel düzeyde gıda kontrolleri yapan otoritelerin sorumluluğunda olan daha küçük işletmelere, yerel otoriteler tarafından minimum ücret uygulanabilir.¹⁵⁵

Evira tarafından yapılan yem kontrolleri, denetim ve numune alma faaliyetleri kapsamında işletmelerden alınan ücretler ile yem kontrolleri finanse edilmektedir. Bu ücretler, AB kontrol programları ve piyasa kontrolleri için geçerli değildir.¹⁵⁶

Denetim, onay, sertifika, numune alma vb. maliyetler ücretlere dâhildir. Resmi kontrol maliyetlerinin ücretlerle finanse edilen oranları farklı makamların olması nedeniyle değişmektedir. Evira bütçesinin yaklaşık üçte biri kadar ücret toplamaktadır. Aynı oran yerel makamlar için de geçerlidir.¹⁵⁷

2.3.3. Almanya

Almanya'nın 16 federe devletten¹⁵⁸ oluşan bir federal devlet olması nedeniyle Almanya'da resmi kontrol sistemi bir hayli karmaşık yapıdadır.¹⁵⁹ 882/2004/AT sayılı Tüzük federal devlet düzeyinde uygulanmamakta, her bir federe devletin yetkili makamlarınca uygulanmaktadır. Bu bakımdan ücretlerin uygulanması sorumluluğu her bir federe devletin yetkili makamına aittir. Federal düzeyde yetkili makam olan Gıda, Tarım ve Tüketicinin Korunması Bakanlığı sadece federe devletlerin yasaları uygulamasını denetlemektedir. Gıda ve yem güvenilirliğinin sağlanması sorumluluğu Almanya'nın farklı yönetim birimlerinde farklı makamlara aittir.¹⁶⁰

---

¹⁵⁴ Food Act (23/2006) Section 71 <http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/2006/en20060023.pdf> , Erişim tarihi: 28.04.2015.

¹⁵⁵ Commission Staff Working Document Impact Assessment accompanying the document Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities, s. 166-167.

¹⁵⁶ Country Profile of Finland on Food and Feed Safety, Animal Health, Animal Welfare and Plant Health DG (SANCO)/7966/2008 – CP Final, http://ec.europa.eu/food/fvo/country_profiles/CP_finland.pdf , Erişim tarihi: 28.04.2015, s. 35.

¹⁵⁷ Evira'nın Ek-1'de yer alan Avrupa Birliği ve Üye Devletlerde resmi kontrollerin finansmanına ilişkin anket sorularına verdiği cevaplar esas alınmıştır.

¹⁵⁸ Bundesländer

¹⁵⁹ Food Chain Evaluation Consortium (FCEC), "Study on Fees or Charges Collected by the Member States to Cover the Cost Occasioned by Official Controls, Final Report Part Two: Case Studies", Berlin, 16.12.2008, s.2.

¹⁶⁰ **Ibid.**, s. 3.

Ücretlerin belirlenmesi sistemi, federe devletler arasında farklılaşmaktadır. Resmi kontrollerin finansmanına ilişkin AB kurallarının uygulanmasının yasal dayanağı, federe devletlerin resmi kontrollerden alınacak ücretlerle ilgili yasal düzenlemelerine dayanmaktadır. Federe devletler genel olarak 882/2004/AT sayılı Tüzüğün 27 nci maddesinin 2 nci fıkrasında ve Ek IV'ünde yer alan kontrol faaliyetleri ve mal ve canlı hayvan ithalatı ile ilgili faaliyetler için ücret almaktadır. Birkaç federe devlet ise balıkçılık ve su ürünleri denetimlerine ücret uygulamamaktadır.¹⁶¹ Ücret düzeyleri yerel, bölgesel ve hatta işletme düzeyinde belirlendiğinden, Almanya genelinde aynı kontrol faaliyeti için oldukça farklı ücretler uygulanmaktadır.¹⁶² Federe devletlerce resmi kontrollerden toplanan ücretlerden elde edilen gelir 882/2004/AT sayılı Tüzük kapsamındaki kontrol faaliyetlerinde kullanılmaktadır.¹⁶³

Birkaç federe devlette (Bavyera, Aşağı Saksonya, Renanya-Palatina ve Saksonya) merkezi yetkili makam tarafından her bir kontrol faaliyeti için ücretlerin alt ve üst sınırlarını belirleyen ücret parametresi getirilmiştir. Bu bakımdan 882/2004/AT sayılı Tüzüğün Ek IV'ünde yer alan minimum ücretler taban fiyat olarak kullanılmaktadır. Tavan fiyat ise merkezi yetkili makam tarafından resmi kontrol faaliyetlerinin maliyeti dikkate alınarak hesaplanmakta ve bu miktara ek olarak belli bir ücret eklenmektedir. Esas miktar bir önceki yıl ortaya çıkan maliyete göre belirlenmektedir. Ancak esas miktara eklenen kısım için çok net bir rakam bulunmamaktadır.¹⁶⁴

Ücretlerin hesaplanmasında dikkate alınan maliyetin bileşenlerine ilişkin de genel bir yaklaşım bulunmamaktadır.¹⁶⁵ Bununla birlikte ücretler sadece federe devletler arasında değil, aynı zamanda federe devlet içinde de değişmektedir.

Kuzey Ren Vestfalya'da üst limit veya ücret parametresi bulunmamaktadır. Üst limit, merkezi yetkili makamın herhangi bir kısıtlaması olmaksızın yerel yetkili makamlarca hesaplanmaktadır. 882/2004/AT sayılı Tüzüğün Ek IV'ünde belirtilen minimum ücretler taban fiyat olarak kullanılmaktadır.¹⁶⁶

---

¹⁶¹ **Ibid.**, s. 4.

¹⁶² **Ibid.**, s. 5.

¹⁶³ **Ibid.**, s. 9.

¹⁶⁴ **Ibid.**, s. 6.

¹⁶⁵ **Ibid.**, s. 6.

¹⁶⁶ **Ibid.**, s. 7.

Thüringen'deki sistem ise farklı ücret sistemlerinin kombinasyonudur. Kesimhane, et denetimi ve parçalama işletmeleriyle ilgili kontrollerde yerel makamlar ücretleri her bir işletme için hesaplamaktadır. Diğer kontrol faaliyetlerinde ücretler kontrol faaliyetlerinde harcanan süreye göre hesaplanmaktadır. Yem işletmelerinin onaylanmasında ise ücretler kontrollerde geçen süre ve ek giderlere göre belirlenmekte, kalıntı kontrolleri için yıllık bazlı sabit fiyat şeklinde hesaplanmaktadır.¹⁶⁷

Saksonya-Anhalt'da bölgeler ve belediyeler de ücret parametresi uygulamaktadır. Bu parametreler, 882/2004/AT sayılı Tüzüğün Ek IV'ünde yer alan minimum ücretler taban fiyat olarak dikkate alınıp kontrol edilen her bir işletme için belirlenmektedir. Baden-Württemberg'de de aynı şekilde hesaplanmaktadır. Ancak bu federe devlet içinde de farklı hesaplama yöntemleri uygulanmaktadır.¹⁶⁸

Sonuç olarak Almanya'nın federal yapısından dolayı farklı ücret sistemleri, hesaplama yöntemleri ve farklı yönetim düzeyinde birçok yetkili makam bulunmakta ve bu nedenle Almanya'da tek tipte bir sistem uygulanmamaktadır. Bu bakımdan ücretlerin belirlenmesi ve toplanması sorumluluğu her bir federe devletin yetkili makamına aittir. Ücretlerin hesaplanmasında kullanılan maliyetler ve kontrol faaliyetleri farklılaştığından ücret düzeyleri de karşılaştırılamamaktadır.¹⁶⁹

2.3.4. İsveç

İsveç'te yetkili otorite Ulusal Tarım Kurulu'dur¹⁷⁰. Resmi kontrollerin finansmanı için gerekli ücretlerin belirlenmesi ve toplanmasının sorumluluğu, her bir kontrol alanının yöneticilerinde ve kontrol biriminin altında bulunan kontrol departmanındadır.

Her bir sektörde ve farklı tipte resmi kontrollerde ücretlerin uygulanması için yetkili otorite atanmaktadır. Ücretlerin uygulanması izninin yasal dayanağı farklı yasal düzenlemelerde bulunmaktadır. Ücretlerin hesaplanması, işletmelerin ödeyeceği tutar (kontrollerin sayısı ve toplamda kontrollerin süresi) yetkili otoritelerin kendi düzenlemelerinde ve risk değerlendirme rehberinde düzenlenmektedir. Yürütülen resmi kontrollerin alanlarına göre ücretler için uygulanan sistem değişmektedir. İsveç'te iki tip sistem uygulanmaktadır:

---

¹⁶⁷ **Ibid.**, s. 7.

¹⁶⁸ **Ibid.**, s. 8.

¹⁶⁹ **Ibid.**, s. 9.

¹⁷⁰ National Board of Agriculture (Jordbruksverket)

1. Yürütülen resmi kontroller için yıllık ücret ve ayrı ücret uygulanır. Numune alınmış ise analiz maliyeti için de ücret uygulanır. Ücretler, belirli bir dönemde gereken kontrol sayısı, kontrollerin toplam süresi, kontrollerde görev alan personelin maaşı, araç ve ekipman, ulaşım ve diğer ilgili maliyetlere dayanmaktadır.
2. Yıllık ücretin kapsamadığı alanlarda yürütülen resmi kontroller için ayrı ayrı ücret uygulanır. Numune alınmış ise analiz maliyeti için de ücret uygulanır.

Yıllık ücretin kapsamadığı doğrudan resmi kontrol olmayan ancak kontrol sisteminin bir parçası olan koordinasyon, risk değerlendirmesi, kontrol planlarının hazırlanması gibi alanlarda maliyetlerin karşılanmasına yönelik ücret uygulanır. Su ürünleri, yem, hayvansal yan ürünler, sınır kontrolleri ve TSE testi alanlarındaki faaliyetlerden de ücret toplanmaktadır.

Resmi kontrollerden ortaya çıkan maliyetin toplanan ücretlerle karşılanıp karşılanmadığı kontrollerin gerçekleştirildiği alana göre değişmektedir. Yem ve hayvansal yan ürünlerin resmi kontrol maliyetlerinin tamamı ücretlerle karşılanmaktadır. Aynı şekilde su ürünleri kontrollerinin masraflarının tümünü yani resmi kontrollerde çalışan personelin maaşını ve analiz maliyetlerini karşılamaktadır. Ancak resmi kontrollerin koordinasyonu şeklindeki görevler ücret kapsamının dışındadır.

882/2004/AT sayılı Tüzüğün 27 nci maddesi uyarınca toplanan ücretler yetkili makamın sorumlu olduğu resmi kontrollerin masraflarının karşılanmasında kullanılmakta, resmi kontrollerde görev alan personelin maaşları, araç ve ekipman, eğitim, ulaşım ve diğer ilgili maliyetler karşılanmaktadır. Ücretlerden elde edilen gelir, kontrol biriminin yıllık bütçesinin bir parçasıdır.¹⁷¹

2.3.5. Slovakya

Resmi kontrollerin sorumluluğu merkezi düzeyde Tarım Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı'ndadır. Resmi kontrollerden sorumlu yetkili makamlar şunlardır:

- Tarım Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı
- Halk Sağlığı Otoritesi
- Bölgesel Sağlık Otoriteleri

---

¹⁷¹ İsveç Ulusal Tarım Kurulu'nun (Jordbruksverket) Ek-1'de yer alan Avrupa Birliği ve Üye Devletlerde resmi kontrollerin finansmanına ilişkin anket sorularına verdiği cevaplar esas alınmıştır.

- Devlet Veteriner ve Gıda İdaresi
- Yerel Veteriner ve Gıda İdareleri
- Bölgesel Veteriner ve Gıda İdareleri¹⁷²

Slovakya için resmi kontrollere yönelik ücretlerin alınması zorunluluğu 1 Mayıs 2004'te AB'ye girmesiyle birlikte başlamıştır. Slovakya'nın AB üyeliği öncesinde resmi kontrollerin maliyetleri devlet bütçesinden karşılanmaktaydı. Üyelik öncesi ve sonrası dönemde Slovakya veteriner sektöründe resmi kontrollere ilişkin ilgili AB mevzuatını ulusal mevzuata aktarmıştır. Resmi veteriner kontrolleri için AB kurallarının uygulanması için yasal dayanak, 12 Aralık 2007 tarih ve 615/2007 sayılı veteriner muayeneleri ve kontrollerinde ücretlere ilişkin yönetmeliktir.¹⁷³

Uygulanan ücretler 882/2004/AT sayılı Tüzüğün Ek IV'ünde ve Ek V'inde yer alan minimum ücretlere göre belirlenmiştir. Ücretler 882/2004/AT sayılı Tüzüğün 27 nci maddesinin 2 nci fıkrası kapsamında zorunlu ücretlerin alındığı tüm faaliyetler için geçerlidir. Kesimhanelerde, parçalama tesislerinde, av eti işleyen tesislerde, balıkçılık ve su ürünleri işleyen ve balıkçılık ve su ürünlerinin piyasaya sunulmasındaki resmi kontrollerde uygulanan ücretler 615/2007 sayılı yönetmeliğe göre tahsil edilmektedir.¹⁷⁴

Hayvansal olmayan ürünlerin ithalatı, hayvanların, kuluçkalık yumurta, semen ova ve embriyo ile hayvansal yan ürünlerin veteriner kontrolleri için zorunlu olmayan ücretler toplanmaktadır. Bu ücretler zaman bazlı olarak hesaplanmaktadır.¹⁷⁵ İthal edilmiş hayvansal olmayan ürünlerin kontrolleri ve ek kontroller için hesaplama metodu, 882/2004/AT sayılı Tüzüğün EK VI'sında yer alan kriterlere dayanmaktadır. Buna göre bu kriterler aşağıda belirtilen şekildedir:

- Resmi kontrollere dahil olan personelin maaşları,
- Tesisler, araç, ekipman, eğitim, seyahat ve ilgili masraflar dahil olmak üzere resmi kontrollere dahil olan personeller için giderler,
- Laboratuvar analizi ve örnekleme maliyeti.¹⁷⁶

---

¹⁷² FCEC, *op.cit.*, s. 67.

¹⁷³ *Ibid.*, s.70.

¹⁷⁴ *Ibid.*, s.71.

¹⁷⁵ Commission Staff Working Document Impact Assessment accompanying the document Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities, s. 161.

¹⁷⁶ *Ibid.*, s.73.

Ücretlerin belirlenmesinden sorumlu yetkili makam Devlet Veteriner ve Gıda İdaresidir. Resmi kontrol ücretleri Yerel Veteriner ve Gıda İdareleri, Bölgesel Veteriner ve Gıda İdareleri ve sınır kontrol noktaları tarafından toplanmaktadır.

Devlet Veteriner ve Gıda İdaresi, mali açıdan Tarım Bakanlığı'nın bütçesine bağlıdır. Resmi kontrollerden alınan ücretlerden elde edilen gelir devlet bütçesine aktarılmaktadır. Elde edilen gelir ile resmi kontrollerin maliyetlerinin karşılanması arasında doğrudan bir ilişki bulunmamaktadır.¹⁷⁷

2.3.6. Belçika

Gıda Zincirinin Güvenilirliği Federal Ajansı¹⁷⁸ ve Sağlık, Çevre ve Gıda Zincirinin Güvenilirliği ve Çevreden Sorumlu Federal Kamu Hizmetleri Birimi¹⁷⁹ gıda ve yem güvenilirliği, hayvan sağlığı, hayvan refahı ve bitki sağlığı alanlarında yetkili makamlardır.¹⁸⁰ Belçika'nın sistemi, resmi kontrol maliyetlerinin gıda işletmeleri ve devlet arasında paylaşılması gerektiği fikrine dayanmaktadır. Bu yüzden gıda işletmeleri maliyetlerin bir kısmına katkı sağlamakta, kalanı ise genel bütçeden karşılanmaktadır.

Resmi kontrollerin finansmanına ilişkin sistemde iki tip ücret uygulanmaktadır: Birincisi, zorunlu ücretlerin kapsadığı alanlarda geçerli ücretlerdir. İkincisi ise sektöre ve işletmenin üretim kapasitesine ve işgücüne göre değişen¹⁸¹ ve tüm gıda işletmelerince yılın başında ödenen ücretlerdir ve yıl içerisinde yapılan rutin kontrolleri karşılamaktadır.¹⁸² Bu durumda tüm gıda zincirine ilişkin kontrollerden ve ayrıca gıda işletmelerince talep edilen faaliyetler için ücret alınmaktadır.¹⁸³

2.3.7. İrlanda

Tarım, Gıda ve Denizcilik Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı, İrlanda Gıda Güvenilirliği Otoritesi¹⁸⁴ desteği ile birlikte gıda güvenilirliğine yönelik politika ve yasal düzenlemelerin oluşturulmasından sorumludur. Tarım, Gıda ve Denizcilik Bakanlığı birincil üretimde gıda

¹⁷⁷ **Ibid.**, s.73.

¹⁷⁸ The Federal Agency for the Safety of the Food Chain -FASFC

¹⁷⁹ Federal Public Service for Health, Safety of the Food Chain and Environment (FPS-HSFCE)

¹⁸⁰ Country Profile: The organisation of Food Safety, Animal Health, animal Welfare and Plant Health Control System Belgium, http://ec.europa.eu/food/fvo/act_getProfile.cfm?pdf_id=309 Erişim tarihi: 22.05.2015, s.4.

¹⁸¹ FASFC, <http://www.afsca.be/financement/contributions/>, Erişim tarihi: 05.06.2015.

¹⁸² Commission Staff Working Document Impact Assessment accompanying the document Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities, s. 152.

¹⁸³ **Ibid.**, s. 153.

¹⁸⁴ Food Safety Authority of Ireland-FSAI

güvenilirliği mevzuatının uygulanmasının yanı sıra yem güvenilirliği, hayvan sağlığı ve refahı, bitki sağlığı konusunda politika ve yasal düzenlemelerin oluşturulmasından, İrlanda Gıda Güvenilirliği Otoritesi ise birincil üretim dışında gıda güvenilirliği mevzuatının uygulanmasından sorumludur.¹⁸⁵

İrlanda, 882/2004/AT sayılı Tüzük kapsamında zorunlu olan faaliyetler için zorunlu ücretler ve soğuk hava depolarındaki kontrollerde zorunlu olmayan ücretler toplamaktadır. Minimum ücretler, hayvansal ürün ithalatında kullanılmaktadır. Et sektöründe kesilen hayvan başına, parçalama tesisine giden ürün tonunun birim fiyatına göre veya işleme tesislerinde ve entegre soğuk hava depolarındaki denetimde geçen süreye göre saatlik hesaplanan bir ücret uygulanmaktadır. Süt sektöründe aylık üretilen süt miktarına göre sabit oran sistemi uygulanmaktadır. Toplanan ücretler genel bütçeye aktarılmakta, sadece küçük bir bölümü yürütülen kontrollerin maliyetini karşılamaktadır.¹⁸⁶

2.3.8. Fransa

Fransa'da resmi kontrollere ilişkin birincil sorumluluk, Tarım ve Balıkçılık Bakanlığı'na aittir. Ekonomi Bakanlığı gıda ürünlerinin kontrollerinden (örneğin; bileşim, etiketleme), Sağlık Bakanlığı ise halk sağlığı ve gıda güvenilirliği ile ilgili alanlardan sorumludur.¹⁸⁷

882/2004/AT sayılı Tüzük kapsamında sadece zorunlu alanlardaki faaliyetlerden ücret alınmaktadır. İthalat kapsamında ücretler, her bir sınır kontrol noktası için bir yıl öncesinde hesaplanan maliyet temelinde bir sonraki yılın maliyetlerini karşılayabilecek şekilde ayarlanmaktadır. 2010 yılı Temmuz ayından itibaren kesimhane ve su ürünleri üretimindeki kontroller için alınan ücretler veteriner ilaç kalıntısı kontrollerine ilişkin maliyetleri de kapsamaktadır. Şu etkenler hesaplamada dikkate alınmaktadır:

- Sınır kontrol noktası için kira maliyeti, ekipman, eğitim, temizlik, ulaşım harcamaları, kontrole dahil olan personelin maaşları ve numune alma,

---

¹⁸⁵Country Profile: The organisation of Official Controls Ireland, http://ec.europa.eu/food/fvo/country_profiles/details.cfm?co_id=IE, Erişim tarihi: 22.05.2015, s.4.

¹⁸⁶ Commission Staff Working Document Impact Assessment accompanying the document Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities, s. 168-170

¹⁸⁷ FCEC, **op.cit.**, s. 124

- İç üretimde ise kontrole dahil olan personelin maaşları, eğitim, numune dahil diğer faaliyet giderleri.¹⁸⁸

2.3.9. Hollanda

Hollanda’da resmi kontrollerin finansmanı 882/2004/AT sayılı Tüzük kapsamında ücretlerin alınması zorunlu alanlar ile bunun dışında kalan bazı alanları kapsamaktadır. Genel olarak ücretler, onaylı gıda işletmelerindeki ve sınır kontrol noktalarındaki tüm resmi veteriner kontrolleri ve analizler için uygulanır. Ayrıca diğer gıda işletmelerinin kaydı ve süt ve süt ürünleri ile yumurta ve yumurta ürünlerinin onaylanması için de ücret uygulanmaktadır.

İthalat kontrolleri için minimum ücret uygulanmakta, 882/2004/AT sayılı Tüzüğün Ek IV’ü kapsamındaki diğer faaliyetler, et ve kalıntılara ilişkin resmi kontroller için sabit ücret sistemi kullanılmaktadır. Ücret hesaplamasında doğrudan yarar, maliyet/etkinlik, ücretlerin maliyetleri karşılaması, ancak maliyetten yüksek olmaması dikkate alınmaktadır. Sütte resmi kontrollerde alınan ücret, yapılan resmi kontrollerin maliyetinden düşük olduğunda minimum ücretten daha az bir ücret alınmaktadır. Küçük kesimhanelerin düşük üretimleri dikkate alınarak azaltılmış ücret uygulanmaktadır.¹⁸⁹

2.3.10. Danimarka

Danimarka’da resmi kontrollerden esas sorumlu bakanlık, Gıda Tarım ve Balıkçılık Bakanlığı’dır. Bakanlığın birimi olan Danimarka Veteriner ve Gıda İdaresi (DVFA)¹⁹⁰ gıda ve yem güvenilirliğinden ve hayvan sağlığından sorumludur. Resmi kontroller DVFA’ya bağlı beş Gıda Kontrol Ofisi, üç Veteriner Kontrol Ofisi ve et denetiminden sorumlu birim tarafından yürütülmektedir.¹⁹¹ Tarım Balıkçılık Ajansı¹⁹², denizlerde balıkçılık, AB ve üçüncü ülkelerden gelen taze balıkların karaya çıkarılması sırasındaki, balıkçılık araçlarında ve hallerdeki kontrolleri yürütmektedir.¹⁹³

---

¹⁸⁸ Commission Staff Working Document Impact Assessment accompanying the document Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities, s.157-160.

¹⁸⁹ GHK, **op.cit.**, s. 334-339.

¹⁹⁰ The Danish Veterinary and Food Administration (DVFA)

¹⁹¹ Country Profile: The organisation of Food Safety, Animal Health, Animal Welfare and Plant Health Control Systems Denmark, http://ec.europa.eu/food/fvo/country_profiles/details.cfm?co_id=DK , Erişim tarihi: 04.06.2015, s. 4

¹⁹² AgriFish Agency

¹⁹³ **Ibid.**, s. 11.

Danimarka, 882/2004/AT sayılı Tüzük kapsamında zorunlu ücretlerin alınması gereken faaliyetler için aynı zamanda hayvansal olmayan gıda ve yem, gıda katkı maddeleri, hayvansal yan ürünler, gıda ile temas eden maddeler, hayvanların nakilleri sırasında refahına ilişkin kontroller ile işletmelerin kayıt ve onay işlemleri için ücret sistemi getirmiştir. Ücretlere ilişkin sabit oran kullanılmakta ve ücretler kontrollerin maliyetleri esasına göre hesaplanmaktadır. Minimum ücretler ise küçük ölçekli kesimhaneler için kullanılmaktadır. Yem işletmeleri yıllık ücret ödemektedir. Kontrollerden alınan ücretler doğrudan kontrollerin finansmanı için kullanılmaktadır.¹⁹⁴

2.3.11. Estonya

Tarım Bakanlığı, Estonya'da gıda ve yem zincirine ilişkin mevzuat ve uygulamalardan esas sorumlu yetkili makamdır. Ekonomik İşler Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı'nın gıda ve yem zincirine ilişkin mevzuatın uygulanmasında rolü vardır.¹⁹⁵

Estonya'da 882/2004/AT sayılı Tüzüğün Ek IV'ünde ve Ek V'inde yer alan ücretler alınmaktadır. Yem sektöründe ücretler yemin miktarı ve kalitesine bağlıdır. Veteriner ve gıda sektöründe diğer ücretler ise saatlik ücret temelinde hesaplanmaktadır. Saatlik ücretin oranı bir önceki yılın maliyeti göz önünde bulundurularak her yıl belirlenmektedir. Yem kontrollerinden alınan ücretler hariç toplanan gelir resmi kontrollerin finansmanında kullanılır. Yem kontrollerinden alınan ücretler ise genel bütçeye aktarılmaktadır.¹⁹⁶

2.3.12. Çek Cumhuriyeti

Resmi kontroller devlet bütçesinden finanse edilmekte ve toplanan ücretler devlet bütçesine aktarılmaktadır. Bu yüzden resmi kontrollerin finansmanında bu ücretlerin kullanımları dolaylı olarak gerçekleşmektedir.

Resmi kontrollerin finansmanının yasal dayanakları; 882/2004/AT sayılı Tüzüğün Ek IV ve Ek V'inde yer alan minimum ücretler ile üçüncü ülkelerden gelen gıda ve hammaddenin girişinden veya ithalatından ve denetiminden kaynaklanan masraflar için sabit oran getiren Çek Cumhuriyeti'nin 227/2008 sayılı Kararıdır.

---

¹⁹⁴ Commission Staff Working Document Impact Assessment accompanying the document Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities, s.166.

¹⁹⁵ Country Profile: The organisation of Official Controls Estonia, http://ec.europa.eu/food/fvo/country_profiles/details.cfm?co_id=EE , Erişim tarihi. 04.06.2015, s.5.

¹⁹⁶ Commission Staff Working Document Impact Assessment accompanying the document Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities, s. 161-163.

Ücretler, Çek Cumhuriyeti Devlet Veteriner Yönetimi¹⁹⁷ tarafından 882/2004/AT sayılı Tüzüğün Ek IV'ünde ve Ek V'inde belirtilen minimum ücretlere ve yukarıda belirtilen kararda belirlenen sabit oranlara göre belirlenerek toplanmaktadır. Yetkili makamların harcamaları doğrudan devlet bütçesinden finanse edilmektedir.¹⁹⁸ Resmi kontrollerden toplanan ücretlerin resmi kontrol masraflarının yüzde kaçını karşıladığına yönelik bir veri bulunmamaktadır.¹⁹⁹

2.3.13. Macaristan

Macaristan'da resmi kontrollerin finansmanının yasal dayanakları; 882/2004/AT sayılı Tüzüğün Ek IV'ü ve Ek V'i ve ulusal mevzuatta 46/2008 sayılı Kanun ile Macaristan Kırsal Kalkınma Bakanlığı'nın 40/2012 ve 63/2012 sayılı Kararlarıdır. Ücretler 882/2004/AT sayılı Tüzükte yer alan metoda ve Ek VI'ya göre hesaplanmaktadır. Tüm sektörler resmi kontrollerin finansmanına katkı sağlamak zorundadır. Ücretlerin belirlenmesi yetkisi Macaristan Hükümeti Tarım Bakanlığı'na aittir. Ücretler, resmi kontrolleri yürüten merkezi yetkili makam ve yerel makamlar tarafından toplanmaktadır. Gıda zinciri kontrol ücretleri merkezi yetkili makam tarafından toplanmakta ve yerel makamlara dağıtılmaktadır.

2015 yılı öncesinde son üç yılda merkezi yetkili makamın harcamaları genel bütçe tarafından finanse edilmiştir (yaklaşık %45). 2015 yılından itibaren finansmanı sadece resmi kontrollerden alınan ücretlere dayanmaktadır. Bu ücretler sadece resmi kontrollerden kaynaklanan masrafları karşılamak için kullanılmaktadır. Veteriner Hizmetleri Başkanı²⁰⁰ finansal kaynakların kullanımına ilişkin Macaristan Parlamentosuna her yıl rapor vermek zorundadır.²⁰¹

2.3.14. Hırvatistan

Hırvatistan Tarım Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı gıda güvenilirliği ile ilgili politikaların, yasaların oluşturulması ve resmi kontrollerin yürütülmesinden sorumlu merkezi yetkili makamlardır. Sağlık Bakanlığı aynı zamanda yem, hayvan sağlığı, hayvan

---

¹⁹⁷ The State Veterinary Administration

¹⁹⁸ Çek Cumhuriyeti Tarım Bakanlığı Resmi Kontroller Birimi'nin Ek-1'de yer alan Avrupa Birliği ve Üye Devletlerde resmi kontrollerin finansmanına ilişkin anket sorularına verdiği cevaplar esas alınmıştır.

¹⁹⁹ Çek Cumhuriyeti Tarım ve Gıda Denetimi Otoritesi'nin Ek-1'de yer alan Avrupa Birliği ve Üye Devletlerde resmi kontrollerin finansmanına ilişkin anket sorularına verdiği cevaplar esas alınmıştır.

²⁰⁰ Chief Veterinary Officer

²⁰¹ Macaristan Ulusal Gıda Zincirinin Güvenilirliği Ofisi'nin Ek-1'de yer alan Avrupa Birliği ve Üye Devletlerde resmi kontrollerin finansmanına ilişkin anket sorularına verdiği cevaplar esas alınmıştır.

refahı ve bitki sağlığı konusunda politikalar ve resmi kontrollerin uygulanmasından sorumludur.

Gıda alanındaki kontrol planlarının hazırlanmasında, raporlamada, resmi kontrollerin yürütülmesinde, laboratuvarlarının izni ve işletmelerin kayıt ve onayında Tarım Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı işbirliği içindedir. Tarım Bakanlığı resmi kontrollerin koordinasyonundan ve kontrollerde etkin bir işbirliğinin sağlanmasının yanı sıra resmi kontrollerin raporlanması sisteminden sorumludur.

Yerel düzeyde yasaların uygulanması, bölgesel birimlerde çalışan veteriner denetçileri, bitki sağlığı ve sağlık denetçileri, tarım denetçileri ve hayvan ve gıda kalitesi denetçileri tarafından yürütülmektedir.²⁰²

Hırvatistan Veteriner Kanunu'na (Resmi Gazete 82/13, 148/13) göre veteriner denetimleri, sertifikasyon, veteriner izlemeleri devlet bütçesinden ödenmektedir. Resmi kontrollerin ücretleri devlet bütçesine ödenmekte, kontrol birimlerine bu bütçeden ödeme yapılmaktadır.²⁰³ Hayvansal Gıda ve Yemde Resmi Kontrol Ücretleri Kararı (Resmi Gazete 79/09) resmi kontrollerin finansmanını düzenlemekte ve oranları, hesaplama yöntemlerini ve kontrollerin sıklığını ortaya koymaktadır.²⁰⁴ Bu karar işletmelerin resmi kontrol ücretlerini doğrudan devlet bütçesine ödemesini ve bu ücretlerin resmi kontrol maliyetlerinin finansmanında kullanılmasını gerektirmektedir.²⁰⁵ Bu kararın 4 üncü maddesine göre aşağıda belirtildiği şekilde hesaplanır:

1. Kesimhaneler ve av hayvanı işleyen ve parçalama tesisleri için hayvan başına
2. (a) et parçalama, kıyma, hazırlanmış et karışımları ve mekanik olarak ayrılmış et üreten işletmeler,
(b) süt işleme tesisleri
(c) balıkçılık ürünlerini işleyen ve depolayan işletmeler
(d) yumurta işleme ve yumurta paketleme, salyangoz ve kurbağa işleyen, don yağı tortusu ve hayvansal yağları işleyen rendering tesisleri, işlenmiş mesane, bağırsak ve işkembe üretimi yapan, jelatin ve kollajen işleyen işletmeler

²⁰² Country Profile Organisation of Official Controls-Croatia, http://ec.europa.eu/food/fvo/country_profiles/details.cfm?co_id=HR DG(SANCO)/2014-7005, Erişim tarihi: 10.05.2015, s.4.

²⁰³ **Ibid.**, s. 23.

²⁰⁴ The Ordinance on Fees and Charges Related to Official Controls of Food of Animal Origin and Feeding Stuffs, <http://www.mvep.hr/zakoni/pdf/691.pdf> Erişim tarihi: 10.05.2015, s.1.

²⁰⁵ **Ibid.**, Article 3.

(e) sıcaklık kontrolünü gerektiren hayvansal gıdaların depolanması (balıkçılık ürünleri hariç)

- hayvansal gıdanın yeniden ambalajlandığı müstakil işletmeler
- hayvansal gıdanın toptan satışının yapıldığı yerler

için işletmeye giren hayvansal kökenli hammadde miktarına göre.

3. Canlı çift kabuklu yumuşakça arındırma ve sevkiyat merkezleri için yılda bir kez.

4. (a) birincil ürünler hariç hayvansal gıda üreten işletmeler²⁰⁶

(b) Arı ürünleri üretimi ve ambalajlama işletmeleri ²⁰⁷ için yılda 1 kez.

5. Yem işletmeleri için yılda bir kez.

2.4. Resmi Kontrollerin Finansmanı Kapsamında AB Mevzuatındaki ve Uygulamadaki Problemler

882/2004/AT sayılı Tüzüğün 26 ila 29 uncu maddelerinin hedefi, Üye Devletler arasında resmi kontrollerin finansmanına ilişkin sistemlerin uyumlu olmasını sağlamaktır. Tüzük Üye Devletlerce dikkate alınması gereken genel yaklaşımı belirtmektedir. Resmi kontrollerin finansal kuralları karmaşık bir konu olduğu için Komisyon, 882/2004/AT sayılı Tüzüğün mevcut hükümlerine dayanarak Üye Devletler tarafından uygulanan kontrol ücretleri sistemlerinin işleyişinin daha iyi anlaşılması için bir değerlendirme çağrısında bulunmuştur. Tüzükte belirtilen finansal mekanizmanın uygulanmasına ilişkin 2009²⁰⁸ ve 2011²⁰⁹ yıllarında iki çalışma yürütülmüştür.

Yürütülen çalışmalar ile Üye Devletlerin yürüttüğü resmi kontrollerin masraflarının karşılanmasına yönelik oluşturduğu sistemler ve 882/2004/AT sayılı Tüzüğün ilgili maddeleri incelendiğinde, hükümlerde açıklığın olmaması ve Üye Devletlerce hükümlerin uygulanmasında önemli farklılıkların olması, yetkili makamlar tarafından maliyetlerin hesaplanmasında şeffaflık eksikliği, çoğu durumda bu ücretlerin denetim masraflarını karşılamaması, mevcut yasal çerçevede esnekliğin olmaması problemleriyle karşılaşılmaktadır.

---

²⁰⁶ Ordinance on Keeping the Registers of Registered and Approved Establishments and on Procedures for The Registration and Approval of Food Business Establishments, <http://www.mvep.hr/zakoni/pdf/543.pdf> 24.06.2015, Erişim tarihi: 24.06.2015, Madde 13.

²⁰⁷ **Ibid.**, Madde 5.

²⁰⁸ Study on Fees or Charges Collected by the Member States to Cover The Costs Occasioned by Official Controls

²⁰⁹ Preparatory Work to Support the Impact Assessment on Reviewing The Rules on The Financing of Official Controls A final report to DG SANCO.

Tüzükteki ilgili hükümlerin belirsizliği ve genel kurallar içermesi aynı zamanda ücretlerin hesaplanmasına yönelik kesin bir hesaplama yöntemi içermemesi Üye Devletler tarafından bu hükümlerin farklı yorumlamasına, Üye Devletlerin ücretlerin hesaplanmasına ve tahsil edilmesine yönelik farklı sistemler oluşturmasına neden olmuştur. Üye Devletler arasında gerçekleştirilen kontrollerin maliyetlerindeki farklılık nedeniyle ücretlerin düzeyinde farklılıklar bulunmaktadır.²¹⁰

Tüzüğün 27 nci maddesinin 2 nci fıkrasında belirtilen ücretler, Üye Devletler tarafından rutin kontrollerden resmi kontrollerin finansmanında kullanılmak üzere toplanması gereken zorunlu ücretlerdir. Üye Devletler arasında rutin kontrol faaliyetlerinin yorumu farklılık gösterdiğinden uygulamalar ve toplanan ücretler farklılaşmaktadır. Bu ücretlerin toplanması zorunlu olmasına rağmen bazı Üye Devletlerin bu ücretleri toplamadığı yapılan değerlendirmelerde görülmüştür.²¹¹

27 nci maddenin 7 nci fıkrası yetkili makamın, tek bir işyerinde aynı anda birçok resmi kontrol yürüttüğü zaman bu kontroller için tek bir ücret talep etmesi gerektiğini belirtmektedir. Ancak tek bir kontrol olarak düşünülmesi gereken resmi kontroller için aynı işletmeden birden fazla ücret tahsil edildiğinin tespit edildiği çalışmalarda belirtilmektedir.²¹²

27 nci maddenin 12 nci fıkrasında yer alan Üye Devletlerin ücretlerin hesaplanması metodunu Komisyona iletmesi gerekliliği Üye Devletler tarafından yerine getirilmemektedir.²¹³ Üye Devletler ücretleri hesaplariken dikkate aldıkları hususları ve hesaplama metodu açıkça belirtmemektedir.²¹⁴ Tüzüğün Ek VI'sına göre ücretler hesaplanırken personelin maaşları ve masrafları, laboratuvar analizi ve örneklemeden doğan masraflar dikkate alınır. Ancak ekte belirtilenlerin genel olması ve tanımlamaların yapılmamış olması nedeniyle hesaplamada dikkate alınacak hususların Üye Devletlerce farklı yorumlanmasına ve sonuç olarak Üye Devletler arasında farklı uygulamalara neden olmaktadır.²¹⁵ Üye Devletlerin yapısının, resmi kontrollerin organizasyonunun ve personel profillerinin resmi kontrollerin maliyetinin farklı hesaplanmasında önemli etkileri bulunmaktadır. Bununla birlikte Üye Devletlerdeki farklı uygulamalar nedeniyle ortaya

---

²¹⁰ **Ibid.**, s. 13.

²¹¹ **Ibid.**, s. 14.

²¹² **Ibid.**, s. 14.

²¹³ FCEC, Study on fees or charges collected by MS for official controls, s.18.

²¹⁴ GHK, **op.cit.**, s. 2.

²¹⁵ **Ibid.**, s. 2.

çıkan bu eksiklik Üye Devletler arasında bu sistemlerin karşılaştırılmasını imkânsız kılmaktadır.²¹⁶

Resmi kontrollerin finansmanının genel prensibi Üye Devletlerin resmi kontrollerin finansmanı için bazı kontrol faaliyetlerinden ücret toplaması ve bunu tekrar kontrol faaliyetlerinde kullanmasıdır. Ancak Üye Devletlerce toplanan ücretler denetim masraflarını karşılamamaktadır. Yapılan çalışmalarda bir çok Üye Devlette, resmi kontrollerden toplanan ücretlerin kullanılması gerektiğine dair şartlar veya kısıtlamalar olmaksızın bu ücretler Üye Devletlerin genel bütçesine kısmen veya tamamen dâhil edilmektedir.²¹⁷ Kontrollerin finansmanın genel bütçeden sağlanması genel olarak kamu maliyesinde yükü arttırabileceğinden resmi kontrollerin yeterli düzeyde yapılmasına yönelik olumsuz etkileri olabilir. Üye Devletler genel bütçe ile resmi kontrollerin finansmanı arasındaki ilişkiyi ortadan kaldırarak işletmelerden aldıkları kontrol ücretlerini resmi kontrollerin finansmanında kullanması gerekmektedir.²¹⁸

Tüzüğün resmi kontrollere ilişkin hükümlerinin uygulanmasına yönelik ücret sistemlerinin oluşturulması ve uygulanmasında, hangi kontrol faaliyetlerinden ücret alındığına ve bu faaliyetler için nasıl bir hesaplama yönteminin seçildiğine ilişkin şeffaflığın ve yetkili makamların hesap verebilirliğinin yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür. Ücret sistemleri prensip olarak şeffaf ve kamuoyuna açık olmalı, özellikle işletmelerin ücretlerin nasıl hesaplandığına ilişkin bilgiye erişimine açık olmalıdır. Bununla birlikte yetkili makamların resmi kontrollerden toplanan ücretlerin nasıl kullanıldığına ilişkin kamuoyuna ve ücretlerin hesaplanmasına ilişkin AB kurumlarına yönelik hesap verebilirliği olmalıdır. Ancak yukarıda da belirtildiği gibi Üye Devletlerin uygulamalarında şeffaflık ve kamuoyuna ve AB'ye yönelik hesap verilebilirliği yeterli düzeyde bulunmamaktadır.²¹⁹

---

²¹⁶Pisanello, **op.cit.**, s. 28.

²¹⁷GHK, **op.cit.**, s. 2.

²¹⁸ Commission Staff Working Document Impact Assessment accompanying the document Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities, s.13.

²¹⁹ Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities performed to ensure the application of food and feed law, rules on animal health and welfare, plant health, plant reproductive material, plant protection products and amending Regulations (EC) No 999/2001, 1829/2003, 1831/2003, 1/2005, 396/2005, 834/2007, 1099/2009, 1069/2009, 1107/2009, Regulations (EU) No 1151/2012, [...] /2013 and Directives 98/58/EC, 1999/74/EC, 2007/43/EC, 2008/119/EC, 2008/120/EC and 2009/128/EC (Official controls Regulation), Brussels, 6.5.2013 COM(2013) 265 final 2013/0140 (COD), s. 6-7.

2.5. Resmi Kontroller İçin Yeni Yasa Önerisi ve Bu Önerinin Resmi Kontrollerin Finansmanına İlişkin Getireceği Olası Değişiklikler

Yem ve gıda yasası, hayvan sağlığı ve hayvan refahı kurallarına uyumun doğrulanmasını sağlamak için gerçekleştirilen resmi kontrollere ilişkin 882/2004/AT sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü 2006 yılından itibaren yürürlükte olup AB genelinde kontrollerin daha uyumlu gerçekleştirilmesi konusunda başarılı olmuştur. Ancak Tüzüğün uygulanmasına ilişkin çalışmalarda, resmi kontrol faaliyetleri için geçerli yasal çerçevenin basitleştirilmesi ve belirli sektörlerle ilişkin mevzuatlarda kontrol gerekliliklerinin tekrarının ortadan kaldırılması, Tüzüğün kapsamına bitki sağlığının, bitki çoğaltım materyallerinin, bitki koruma ürünlerinin ve hayvansal yan ürünlerin dahil edilerek tarım-gıda zinciri boyunca resmi kontrollerde bütünlük sağlanması, AB genelinde resmi kontrol ücretlerinin hesaplanmasına ve uygulanmasına ilişkin tutarlığın ve şeffaflığın sağlanması noktalarında Tüzükte iyileştirmeler yapılması ihtiyacını ortaya koymuştur.

Üye devletlerle, paydaşlarla ve diğer ilgili taraflarla yapılan danışma süreci sonrasında Komisyon 6 Mayıs 2013 tarihinde 882/2004/AT sayılı Tüzüğün mevcut düzenlemelerini revize eden yeni bir yasa önerisi sunmuştur.²²⁰ Komisyon önerisinin temel amacı, resmi kontrollere ilişkin mevzuatı basitleştirmek, mevzuatın uygulama araçlarını modernize etmek ve netleştirmek, AB genelinde kontrol sistemlerinin uyumunu daha ileriye taşımaktır. Öneri aynı zamanda resmi kontrollerin mevcut finansal kurallarındaki tutarsızlıkları ele almayı, üye devletlerde resmi kontroller için yeterli kaynakların varlığını sağlamayı ve şeffaflığı garanti etmeyi amaçlamaktadır.²²¹ Önerinin resmi kontrollerin finansmanına getireceği değişikliklere geçmeden önce Komisyon önerisinde öne çıkan hususlar şu şekilde özetlenebilir:

- Bitki sağlığı, bitki üretim materyalleri ve hayvansal yan ürünlerin 882/2004/AT sayılı Tüzüğe dahil edilerek Tüzüğün kapsamı genişletilecek,
- Belirli sektörlerin (örn, et muayenesi, organik ürünlerin kontrolleri, hayvan refahı kontrolleri) ihtiyaçlarına uygun resmi kontrol gereklilikleri uygulanabilecek,

---

²²⁰Food Standards Agency Consultation, “Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities, Annex D Impact Assessment, Regulation on official controls and other official activities”, <http://www.food.gov.uk/sites/default/files/multimedia/pdfs/consultation/officialcontrols-pack.pdf> Erişim: 09.04.2015, s. 6

²²¹ Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities, s. 3-4.

- Ulusal yetkili makamlarca yürütülen resmi kontrol faaliyetlerinin şeffaflığı arttırılacak,
- AB'ye giriş yapan mal ve canlı hayvanlarda yürütülen sınır kontrolleri için ortak bir çerçeve oluşturulacak,
- Hayvan ve hayvansal ürünlerin veteriner ilaç kalıntılarının resmi kontrollerinde görülen yetersizlikler ortadan kaldırılacak,
- Gıda-tarım zincirinde sınır ötesi ihlaller durumunda Üye Devletler arası idari yardım ve işbirliği mekanizması güçlendirilecek,
- Resmi kontrollere ilişkin veri yönetimi ve bilgi sistemleri modernize edilecek,
- Kuralların kasıtlı ihlalleri durumunda, yaptırımlarla caydırıcılık sağlayacak şekilde Üye Devletlerce uygulanabilecek para cezaları getirilecek,
- Komisyonun, Üye Devletlere koordineli kontrol planı kapsamında kontrollerin ve testlerin yürütülmesini ve belirli sektör veya yeni belirlenen risklere ilişkin belirli kalıcı koşulların oluşturulmasını getirebilmesi için Komisyona daha fazla yetki verilecek,
- Tarım-gıda zinciri kurallarının olası kasıtlı ihlallerin tespitine yönelik haber verilmeksizin yapılacak resmi kontroller ulusal kontrol planlarına entegre edilecektir.²²²

Resmi kontrollerin finansmanı kapsamında incelersek; Komisyon önerisinde mevcut Tüzüğün resmi kontrollerin finansmanına ilişkin genel kuralları muhafaza edilmiştir. Tüzükte belirtilen resmi kontroller ve diğer faaliyetlerin yürütülmesi için Üye Devletlerin gerekli personeli ve diğer kaynakları bulundurması için yeterli finansal kaynak sağlaması kuralı devam edecektir. Mevcut hükümler gibi resmi kontrollerde görevli yetkili makamların organizasyonuna bağlı olarak ücretlerin hangi düzeylerde (yerel, bölgesel, merkezi) toplanacağına Üye Devletler karar verecektir.

Öneride yer alan yeni hükümlere göre, zorunlu ücretler;

- Gıda ve yem yasası, hayvan sağlığı ve refahı, bitki sağlığı ve bitki üretim materyallerine ilişkin kurallara uygunluğun sağlanması için 852/2004/AT sayılı Tüzük kapsamında kayıtlı veya onaylı gıda işletmelerinde, 183/2005/AT sayılı Tüzük kapsamında kayıtlı veya onaylı yem işletmelerinde ve Bitki Sağlığı

²²² European Commission, http://ec.europa.eu/food/safety/official_controls/review/index_en.htm , Erişim tarihi:09.03.2015

Tüzüğü taslağında ve Bitki Üretim Materyalleri Tüzüğü taslağında tanımlanan işletmelerde gerçekleştirilen resmi kontrol faaliyetleri,

- Resmi sertifikaların düzenlenmesi veya resmi bir uygunluk onayının düzenlenmesinin denetimi amacıyla gerçekleştirilen kontroller,
- Onay veya onayın sürdürülmesi şartlarının doğrulanması amacıyla gerçekleştirilen faaliyetler,
- Sınır kontrolleri ile ilgili resmi kontrol faaliyetleri (yeni resmi kontroller tüzüğüne transfer edilecek bitki sağlığı gerekliliklerine ilişkin kontrol maliyetleri dâhil),
- Acil önlemlere ilişkin kararın gerektirdiği durumda, Komisyon tarafından koruma hükümleriyle uyumlu olarak kabul edilen acil önlemlerde yer alan kontroller

kapsamında ortaya çıkan masrafların karşılanması için kullanılacaktır.²²³

Zorunlu ücretlerinin düzeyi resmi kontrol maliyetlerinin tamamen karşılanmasını sağlayacak şekilde hesaplanacaktır.²²⁴

Yeni hüküm ile resmi kontrollerle sürekli uyumluğu tespit edilen işletmelerden tahsil edilen sabit oranlı ücretlerin uyumlu olmayan işletmelere uygulanan ücretlerden daha düşük olması kuralı getirilecektir.²²⁵

10'dan az kişi çalışanı ve yıllık cirosu 2 milyon Avro'dan az olan işletmeler (mikro-işletmeler) zorunlu ücretlerden muaf tutulacaklardır.²²⁶

Yeni şeffaflık hükmü ile üye devletler tarafından ücretlerin hesaplanmasında kullanılan veri ve metotlar, tahsil edilen ücretlerin nasıl kullanıldığına ilişkin bilgiler kamuya açık hale getirilecektir.

---

²²³ Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities, s. 12-13.

²²⁴ Food Standards Agency Consultation, "Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities", <http://www.food.gov.uk/sites/default/files/multimedia/pdfs/consultation/officialcontrols-pack.pdf> , Erişim tarihi: 09.04.2015, s. 9.

²²⁵ Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities, s. 13.

²²⁶ *Ibid.*, s. 13.

Ek kontrollerden kaynaklanan masraflara ilişkin mevcut hüküm (882/2004/AT sayılı Tüzüğün 28 inci maddesi), Üye Devletlerin hükümden kaynaklanan gerekliliklerini daha etkili şekilde yerine getirebilmesi için daha açık şekilde ifade edilecektir.

3. TÜRKİYE’NİN RESMİ KONTROLLERİN FİNANSMANI ALANINDA UYUMU VE MEVCUT DURUMU

3.1. Türkiye’de Gıda ve Yemin Resmi Kontrolleri

Ülkemizde gıda güvenilirliği ve veterinerlik alanında AB’ye uyum kapsamında yapılan çalışmalar 3 Ekim 2005 tarihinde ülkemizin AB’ye katılım müzakerelerinin başlamasıyla birlikte hız kazanmıştır. Fasıllık 12 - Gıda Güvenilirliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası” kapsamında 9-15 Mart 2006 tarihleri arasında tanıtıcı tarama toplantısı ve 24-28 Nisan 2006 tarihleri arasında detaylı tarama toplantısı gerçekleştirilmiştir. Tarama Sonu Raporu kapsamında, Fasıllık 12’nin müzakerelere açılabilmesi için Türkiye’ye altı adet teknik açılış kriteri bildirilmiş, bu kapsamda AB müktesebatı ile uyumlu gıda, yem ve veterinerlik çerçeve mevzuatının benimsenmesi ve başta kontrol kuruluşları olmak üzere sorumlulukları açık biçimde belirleyen hükümlerin ortaya konulmasına ilişkin 1 nolu açılış kriterinin karşılanmasını teminen 13 Haziran 2010 tarihinde ve 27610 sayılı Resmi Gazete’de 5996 sayılı “Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu” yayımlanmıştır. Gıda ve yemin resmi kontrolleri alanında,²²⁷ AB müktesebatına uyum sağlanması ve müktesebatın uygulanması amacıyla 17 Aralık 2011 tarihli ve 28145 sayılı Resmî Gazete’de, “Gıda ve Yemin Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik” yayımlanmıştır. Bu yönetmelik ile 882/2004/AT sayılı Tüzük ulusal mevzuata aktarılmıştır. Gıda ve Yemin Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik hükümlerine ilave olarak hayvansal gıdaların resmi kontrol esaslarına dair “Hayvansal Gıdaların Resmi Kontrollerine İlişkin Özel Kuralları Belirleyen Yönetmelik”, veteriner kontrollerine tabi olan ürünlerin ülkeye girişinde yapılacak veteriner kontrollerine ilişkin “Ürünlerin Ülkeye Girişinde Veteriner Kontrollerinin Düzenlenmesine Dair Yönetmelik” ve “Hayvan ve Ürünlerin Ülkeye Girişinde Ön Bildirim ve Veteriner Kontrollerine Dair Yönetmelik” ile “Ülkeye Giriş Yapan Canlı Hayvanlarda Yürütülecek Veteriner Kontrollerinin Düzenlenmesine Dair Yönetmelik” yayımlanmıştır.

5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununda resmi kontroller; 5996 sayılı Kanun kapsamındaki faaliyetlerin bu Kanun hükümlerine uygunluğunun doğrulanması için, kontrol görevlilerinin, verilen yetki çerçevesinde

²²⁷ 882/2004/AT sayılı Tüzüğün kapsamı nedeniyle gıda ve yemin resmi kontrolleri ve gıda ve yemin resmi kontrollerinin finansmanı incelenmiştir.

gerçekleştirdikleri izleme, gözetim, denetim, muayene, karantina, numune alma, analiz ve benzeri kontrol faaliyetleri olarak tanımlanmıştır.²²⁸ Resmi kontroller; gıda veya yemin, hayvan ve hayvansal ürünlerin üretimi, işlenmesi ve dağıtımının herhangi bir aşamasında ve/veya tüm aşamalarında yürütülmekte, gıda ve yem işletmelerinde, gıda ve yemin kullanımında, gıda ve yemin depolanmasında, gıda ve yeme uygulanacak işlemde, maddede, malzemede, nakliye dâhil olmak üzere her türlü uygulamada veya faaliyette ve canlı hayvanlarda gerekli olan kontrolleri içermektedir.

Resmî kontroller, uygun sıklıkta, tarafsız, şeffaf ve risk esasına göre gerçekleştirilmektedir. Risk esasına göre hazırlanan programa uygun olarak resmi kontroller önceden haber verilmeksizin yürütülmektedir.

Resmi kontroller, gıda veya yem güvenilirliğini, hayvan sağlığı veya hayvan refahını etkileyebilecek, hayvanlardan, gıda veya yemin doğrudan kendisinden, gıda veya yem işletmesinden, gıda veya yemin kullanımından veya herhangi bir işlemde, madde ve malzemeden veya faaliyetten veya işlemeden kaynaklanabilecek riskler dikkate alınarak ayrıca gıda veya yem işletmecilerinin kanunla belirlenen kurallar ile hayvan sağlığı ve refahı kurallarını uygulayıp uygulamadığını gösteren geçmiş kayıtları, gıda veya yem işletmecilerinin uygulamakta oldukları kontrollerin güvenilirliği göz önünde bulundurularak düzenli olarak gerçekleştirilmektedir.²²⁹

Kanunda belirtilen şartların sağlanması ve bunun doğrulanması sorumluluğu gıda ve yem işletmecilerine verilmiştir. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Kanunda yer alan hükümlerinin uygulanmasını sağlamak için gıda ve yem işletmecilerinin üretim, işleme ve dağıtımın tüm aşamalarında resmî kontrolleri yapmakta, gıda ve yem işletmeleri ile ilgili kayıtları tutmaktadır.²³⁰ Kontroller, Bakanlıkça kontrol yetkisi verilen personel tarafından gerçekleştirilmektedir.

Kontrol görevlisi, 5996 sayılı Kanun hükümleri doğrultusunda resmi kontrolleri yapmakla yükümlüdür. Hangi meslek mensuplarının hangi resmî kontrollerden sorumlu olduğu Kanunun ekinde belirtilmiştir. Buna ek olarak, kesimhanelerde, kesim öncesi ve sonrası muayeneler ile et parçalama işlemi yapılan yerlerde muayeneleri ve diğer resmî

---

²²⁸ 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu, Madde 4.

²²⁹ Gıda ve Yemin Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik, Madde 5.

²³⁰ 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu, Madde 22.

kontrolleri yapmak üzere, resmî veteriner hekim veya yetkilendirilmiş veteriner hekim görevlendirilmektedir.

Bakanlık, yıllık ve çok yıllık ulusal kontrol planlarını hazırlamakta, belirlenen canlı hayvan ve hayvansal ürünler ile diğer ürünlerde, katkı, kalıntı, bulaşan veya istenmeyen maddeler için izleme programları uygulamakta ve her yılın sonunda kontrollere ilişkin yıllık rapor düzenlemektedir.²³¹

Resmi kontrollere ilişkin görevler, genel olarak denetim, gözetim, tetkik, izleme, takip, doğrulama, numune alma ve analiz gibi uygun kontrol metotları ve teknikleri kullanılarak gerçekleştirilmektedir. Bunlara ek olarak; gıda ve yem işletmecisinin yürütmekte olduğu iç kontrol sistemi ve bunların sonuçlarının incelenmesi, gıda ve yemin yanı sıra, birincil üreticilerin tesisleri, gıda ve yem işletmesi ve bunların çevresi, tesisleri, idari ve sosyal binaları, ekipmanı, donanımı ve makineleri, gıda ve yemin nakliyesi, hammaddeler, bileşenler, işlem yardımcıları ile gıda ve yemin hazırlanması ve üretiminde kullanılan diğer maddeler, yarı mamul ürünler, gıda ile temas eden madde ve malzemeler ile ilgili denetimlerin yapılması, gıda ve yem işletmelerindeki hijyen koşullarının kontrolü, Kanuna uygunluğun değerlendirilmesi için gerekli olan yazılı doküman ve diğer kayıtların incelenmesi, gıda ve yem işletmelerindeki ölçüm araçlarına ait kayıtların incelenmesi ve gıda ve yem işletmecisi tarafından alınan ölçümlerin doğrulanması için Bakanlığın kendi ölçüm araçları ile yürüttüğü kontroller gibi faaliyetleri de içermektedir.²³²

Bakanlık, ayrıca gıda veya yem işletmecisinin onay için başvurusu ve gıda veya yem işletmelerinin kayıt ve onay işlemini takiben resmi kontrolleri yürütmektedir.

Bakanlık resmi kontroller sonucu mevzuata uygunsuzluk tespit ettiğinde aşağıdaki önlemlerden bir veya bir kaçını uygulayabilmektedir:

- Canlı hayvan ve ürünün piyasaya arzı, taşınması, ülkeye girişi ve çıkışının kısıtlanması veya yasaklanması,
- Canlı hayvan ve ürün piyasaya arz edilmiş ise, satışının durdurulması, bunların sahibi veya işletmecisi tarafından piyasadan toplanması,

---

²³¹ **Ibid.**, Madde 31.

²³² Gıda ve Yemin Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik, Madde 11.

- Piyasaya arz amacı dışında değerlendirilmesi mümkün olan canlı hayvan ve ürünlerin, Bakanlık ve diğer ilgili kurumların kontrolünde değerlendirilmesine izin verilmesi,
- Piyasaya arz amacı dışında değerlendirilmesi mümkün olmayan canlı hayvan ve ürünlerin, Bakanlığın gözetiminde sahipleri veya işletmecisi tarafından itlaf ve imha edilmesi.²³³

Resmi kontroller ithalat ve ihracatta da aynı hassasiyetle yürütülmektedir. Bakanlık Kanun kapsamına giren ürün ve canlı hayvanlar ile ilgili ithalat ve ülkeye giriş koşulları ile kontrol esasları Bakanlık tarafından belirlenmektedir. Bakanlık, canlı hayvan ve ürünlerin ülkeye girişinde Kanun ve yönetmelik hükümlerine uygun olup olmadığı ile ilgili resmî kontrolleri yürütmektedir. İthalatçı veya maldan sorumlu yetkili temsilcisine ülkeye giriş yapacak canlı hayvan ve hayvansal ürünler ile ilgili ön bildirimde bulunması zorunluluğu getirilmiştir.

Bakanlık, resmî kontrol sonucu ülkeye girişi uygun olmayan canlı hayvan, ürün ve diğer maddeleri alıkoymakta ve sahibinin bilgisi dâhilinde, karantina altına alma, geri gönderme, özel işleme tâbi tutma, esas kullanım amacı dışında başka bir amaçla kullanılmasına izin verme veya itlaf ve imha önlemlerinden bir veya birkaçını uygulayabilmektedir. Bu önlemler, insan, bitki ve hayvan sağlığı ile çevre için doğrudan ya da dolaylı herhangi bir olumsuz etkiye sebep olmayacak şekilde uygulanmaktadır. Bu iş ve işlemler için yapılacak tüm masraflar sahibi tarafından karşılanmakta, imha ve itlaf hâlinde Bakanlıkça herhangi bir tazminat ödenmemektedir.²³⁴

İhraç edilen ancak çeşitli nedenlerle geri dönen canlı hayvan ve ürünler, geri dönme sebebi de dikkate alınarak, geri dönen canlı hayvan ve ürünün, ihraç edilenle aynı olduğuna ilişkin tespit yapıldıktan sonra, Bakanlıkça resmî kontrole tâbi tutulmaktadır. Kontrol sonucu mevzuata uygun olan canlı hayvan ve ürünlerin girişine izin verilmektedir.²³⁵ Uygun olmayan canlı hayvan ve ürünler için aşağıdaki tedbirlerden biri uygulanmaktadır:

---

²³³ 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu, Madde 32.

²³⁴ 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu, Madde 34.

²³⁵ **Ibid.**

- Sağlık için tehlike oluşturanlar hariç, Kanun hükümlerine uygun olmayan ürünler, alıcı ülkenin mevzuatına uygun olması ya da alıcı ülkeye ürünle ilgili açıklamalar yapılması ve alıcı ülkenin kabul etmesi durumunda yeniden ihraç edilebilir,
- Özel işleme tabi tutma uygulanabilir,
- Ürün özelliği ve kullanım amacı dikkate alınarak ürünün ilk kullanım amacı dışında başka bir kullanım amaçlı girişine izin verilebilir. Bu durumda gıdanın gıda olarak yemin yem olarak kullanım amaçlı girişine izin verilmez,
- Bakanlık gözetiminde işletmeci tarafından imha edilir.²³⁶

3.2 Gıda ve Yemin Resmi Kontrollerinin Finansmanı Alanında Türkiye'nin Mevcut Durumu ve AB'ye Uyumu

“Fasıl 12 - Gıda Güvenilirliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası” kapsamında 2006 yılında gerçekleştirilen tarama toplantıları sonrasında Komisyon tarafından sunulan 8 Şubat 2007 tarihli Tarama Raporu’nda, Türkiye’de kontrollerin finansmanına ilişkin Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı’nın (O dönemki adıyla), işletmelerin denetimi ve canlı hayvan ve hayvansal ürünlerdeki kalıntıların izlenmesi kontrolünden herhangi bir ücret almadığı, alınan ücretlerin, yem işletmelerinin kaydı ve onaylanması için alınan ücretlerin yanı sıra ithalat ve ihracat kontrolleri için laboratuvar analizleri (veteriner tıbbi ürünleri, bitki koruma ürünleri ve yem perakendecileri analizleri hariç) ile canlı hayvan ve hayvansal ürün taşıyan ve gümrük sınırlarında bulunan araçların dezenfeksiyonu için alınan ücretleri kapsadığı belirtilmektedir. Ayrıca belediyelerin, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca gıda işletmelerinin ve perakendecilerin kayıt ve onay işlemleri ile kendi tesislerinde yapılan muayene ve kesim işlemleri masraflarını karşılamak için ücret aldıkları ifade edilmektedir.²³⁷

Tarama Sonu Raporu kapsamında, Fasıl 12’nin müzakerelere açılabilmesi için bildirilen altı adet teknik açılış kriteri Türkiye tarafından yerine getirilmesi ile birlikte 30 Haziran 2010 tarihinde 12 nolu Fasıl müzakerelere açılmıştır ve Fasıl 12 kapsamında biri siyasi kriter olmak üzere 7 kapanış kriteri Türkiye’ye bildirilmiştir. Kapanış kriterlerinden biri resmi kontrollerin finansmanına ilişkindir. Belirtilen kritere göre; “*Türkiye, tüm resmi*

²³⁶ Gıda ve Yemin Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik, Madde 29.

²³⁷ Screening report Turkey Chapter 12 – Food safety, veterinary and phytosanitary policy, http://www.ab.gov.tr/files/tarama/tarama_files/12/screening_report_12_tr_internet_en.pdf, tarihi:09.06.2015, s. 10.

kontrollere yönelik ilgili Avrupa Birliği müktesebatına tamamıyla uyumlu bir sistemin uygulanması başta olmak üzere, özellikle faal sınır kontrol noktaları ve bu sistemin finansmanını da içerecek şekilde, müktesebata uygun olarak ilgili idari yapıları kurmaya ve geliştirmeye devam eder. Türkiye idari kapasitesini ve alt yapısını daha da artırır; Türkiye katılıma kadar bu fasıl kapsamındaki tüm müktesebatı doğru şekilde yürütmeye ve uygulamaya ilişkin yeterli idari kapasitesi olduğunu gösterecektir.”

AB müktesebatı ile uyumlu gıda, yem ve veterinerlik çerçeve mevzuatını oluşturan 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nda resmi kontrollerin, veteriner ve bitki sağlığı hizmetlerinin finansmanı ve harcamalara ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Söz konusu Kanunun 35 inci maddesi resmi kontrollerin finansmanının yasal dayanağıdır. Bu maddede, Bakanlığın, bu Kanun kapsamında yürütülen faaliyetlerin ve yapılan resmî kontrollerin karşılığı olarak ücret alabileceği, ücretlerden elde edilecek gelirlerin döner sermaye bütçelerine gelir olarak kaydedileceği ve bu gelirlerin öncelikli olarak bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerin yürütülmesinde kullanılacağı belirtilmiştir. Hangi faaliyetlerden ve resmî kontrollerden ne miktarda ücret alınacağı her yıl Aralık ayında Bakanlıkça belirleneceği ifade edilmiştir.²³⁸

Resmi kontroller alanında, AB müktesebatına uyum sağlanması ve müktesebatın uygulanması amacıyla 17 Aralık 2011 tarihli ve 28145 sayılı Resmî Gazete'de, “Gıda ve Yemin Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik” yayımlanmıştır. Bu yönetmelik ile 882/2004/AT sayılı Tüzük ulusal mevzuata aktarılmıştır. Yönetmeliğin resmi kontrollerin finansmanına ilişkin hükümlerine bakıldığında; resmi kontrollerin hangi faaliyetlerinden ne miktarda ücret alınacağı, 28/12/2006 tarihli ve 26390 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tarım ve Köyişleri Döner Sermaye İşletmeleri Uygulama Yönetmeliğine göre belirleneceği belirtilmiştir. Bununla birlikte, gıda zehirlenmelerinde ya da zehirlenme şüphesi bulunan durumlarda zehirlenmeye neden olabilecek gıda ve gıda ile temasta bulunan madde ve malzemelerden alınan numunelere ait her türlü muayene ve analiz ücretleri dâhil tüm masrafların ilgili faaliyetten sorumlu gerçek veya tüzel kişilerce ödeneceği ifade edilmiştir.²³⁹

²³⁸Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu (Kanun No. 5996), 13.06.2010 tarihli ve 27610 sayılı Resmi Gazete, Madde 35.

²³⁹ Gıda ve Yemin Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik, 17 Aralık 2011 tarihli ve sayılı Resmi Gazete, Madde 41.

Yönetmelikte, 882/2004/AT sayılı Tüzüğe paralel olarak, bir uygunsuzluğun tespiti, Bakanlığın normal kontrol faaliyetlerini aşan resmi kontrolleri gerektiriyorsa, ek kontrollerden doğan masrafların, ürünlerin sahibi olan veya ek kontroller yürütülürken ürünleri elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişiler tarafından ödeneceği belirtilmekte, normal kontrol faaliyetlerini aşan faaliyetler tanımlanmaktadır. Buna göre normal kontrol faaliyetlerini aşan faaliyetler, sorunun kapsamının tespiti için veya düzeltici faaliyetlerin yürütüldüğünün onaylanması için gerekli olan çalışmalardır; bu amaçla bir uygunsuzluğu tespit etmek veya kanıtlamak için yürütülmesi gereken numune alma ve analiz dâhil diğer kontrolleri de kapsamaktadır.²⁴⁰

5996 sayılı Kanunun ilgili 35 inci maddesi ve Yönetmeliğin 41 inci maddeleri incelendiğinde finansal sistem için yasal bir dayanak oluşturulduğu görülmektedir. Temel olarak, yürütülen resmî kontrollerin karşılığı olarak ücret alınabilecek, ücretlerden elde edilecek gelirler döner sermaye bütçelerine gelir olarak kaydedilecek ve bu gelirler öncelikli olarak 5596 sayılı Kanunda belirtilen faaliyetlerin yürütülmesinde kullanılacaktır.

Resmî kontrollerin karşılığı olarak alınan ücretlerin gelir olarak kaydedileceği döner sermayelerin yasal dayanağını, 1 Ocak 2015 tarih ve 29253 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Döner Sermaye İşletmeleri Uygulama Yönetmeliği²⁴¹ oluşturmaktadır. Bu yönetmelik, 21/12/1967 tarihli ve 969 sayılı Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Merkez ve Taşra Kuruluşlarına Döner Sermaye Verilmesi Hakkında Kanuna göre kurulan veya kurulacak döner sermayeli işletmelerin faaliyet alanlarını, gelirlerini, giderlerini, teşkilatlanmasını, personelin görev ve sorumluluklarını ve malî hükümlerini düzenlemektedir. Aynı zamanda “Gıda ve Yemin Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik”in 41 inci maddesinde atıfta bulunulan 28/12/2006 tarihli ve 26390 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tarım ve Köyişleri Döner Sermaye İşletmeleri Uygulama Yönetmeliği’ni yürürlükten kaldırmaktadır. Resmi kontrollerin finansmanı kapsamında döner sermaye işletmelerinin konuya ilişkin faaliyetleri incelendiğinde yönetmelikte kontrol, muayene, analiz, deneme ve araştırma yapmak ve 5996 sayılı Kanunun 35 inci maddesinde belirtilen faaliyetlerde bulunmak şeklinde faaliyetlere yer verilmiştir. Ancak finansmana ilişkin dayanak oluşturacak gelir ve giderlere ilişkin maddeler incelendiğinde, kontrollerden alınan ücretlerin gelir olarak kaydedilmesine ve işletmenin resmi

---

²⁴⁰ **Ibid.**

²⁴¹ Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Döner Sermaye İşletmeleri Uygulama Yönetmeliği, 31 Ocak 2015 tarihli ve 29253 sayılı Resmi Gazete.

kontrollerinden elde edilen gelirlerin öncelikli olarak resmi kontrollerde kullanılmasına ilişkin hüküm bulunmamaktadır.

5996 sayılı Kanun kapsamında hangi faaliyetlerden ne kadar ücret alınacağı her yıl Bakanlık tarafından, Döner Sermaye İşletmeleri Birim Fiyat Tespit Toplantısında İl Müdürlükleri, Veteriner Sınır Kontrol Noktaları, Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlükleri, Araştırma Enstitüsü Müdürlükleri, Veteriner Kontrol ve Araştırma Enstitüsü Müdürlükleri ile yapılan istişareler sonucunda belirlenmektedir.

Uygulamaya bakıldığında,²⁴² genel olarak yurtiçinde gıda ve yeme ilişkin rutin kontrollerden ücret alınmamakta, resmi kontrollerin maliyeti Bakanlığın genel bütçesinden karşılanmaktadır. Bakanlığın kontrol planı kapsamında işletmelerden alınan ilk numunenin analizi için ücret alınmamaktadır. Analiz sonucu olumsuz çıktığı durumlarda, ürün sahibi işletme, şahit numune analizi hakkını kullanmayı talep ederse işletmeden şahit numunenin analizi için analiz ücreti talep edilmektedir.²⁴³ Numune alma ve analiz dahil rutin kontrol faaliyetlerini aşan kontrollerden doğan masraflar, ürünlerin sahibi olan veya ek kontroller yürütülürken ürünleri elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişiler tarafından ödenmektedir. Aynı şekilde, gıda zehirlenmelerinde ya da zehirlenme şüphesi bulunan durumlarda zehirlenmeye neden olabilecek gıda ve gıda ile temasta bulunan madde ve malzemelerden alınan numunelere ait her türlü muayene ve analiz ücretleri dâhil tüm masrafların ilgili faaliyetten sorumlu gerçek veya tüzel kişilerce ödenmektedir. Yukarıda belirtildiği gibi, alınan numunelere ait analiz ücretleri her yıl Bakanlık tarafından belirlenmekte ve belirlenen fiyat üzerinden tahsil edilmektedir. Ayrıca ithalat ve ihracatta ve işletmelerce talep edilen analizlerden ücret alınmaktadır.²⁴⁴

Analiz maliyeti hesaplanırken sarf malzeme maliyeti, yedek parça maliyeti, elektrik maliyeti, kalite harcamaları, personel maliyeti, genel yönetim giderleri ve amortisman dikkate alınmaktadır. Analiz ücreti, analiz maliyeti ile gayri safi hasıla üzerinden yapılan

---

²⁴² 882/2004/AT sayılı Tüzüğün kapsamı nedeniyle gıda ve yemin resmi kontrolleri ve gıda ve yemin resmi kontrollerinin finansmanı incelenmiştir.

²⁴³ Ankara İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü İl Müdür Yardımcısı Sayın Veysel ÇETİN ile yapılan görüşme sonucu elde edilen bilgi, 23.11.2015.

²⁴⁴ İzmir İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Gıda ve Yem Şube Müdürü Sayın Zekeriya YAZICI ile yapılan görüşme sonucu elde edilen bilgi, 16.11.2015.

ödemelerin payının (hazine payı, merkez hissesi, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu payı) toplamıyla hesaplanmaktadır.²⁴⁵

Gıda ve yem işletmelerinden Ek-2’de yer alan birim fiyat listesinde belirtilen belgelerin düzenlenmesine yönelik olarak hizmet karşılığında İl Müdürlüklerince ücret alınmakta ve alınan ücretler döner sermaye işletmelerine gelir olarak kaydedilmektedir. İşletmelerin kayıt ve onay işlemlerinde ücretler, işletmenin makine gücü kapasitesi dikkate alınarak hesaplanmaktadır.²⁴⁶ Onay kapsamında olmayan depo, satış ve toplu tüketim yerleri kayıt işlemleri için ücret, işletmenin beyan ettiği personel sayısına göre belirlenmektedir. Yem işletmelerinin kayıt işlemleri ücreti işletmenin saatte yaptığı üretim miktarına göre hesaplanarak, yem satış yerlerinin onay işlemi için ise belge ücreti olarak işletmeciden tahsil edilmektedir. Yem işletmelerinin onay işlemleri için ücret, işletmenin saatte yaptığı üretim miktarına göre belirlenmektedir. Kesimhanelerden aylık fiili kapasiteye göre, parçalama tesislerinde aylık kurulu kapasiteye göre ücret belirlenmekte ve işletmelerden tahsil edilmektedir.²⁴⁷

İthalat ve ihracatta yapılan resmi kontrol faaliyetleri için ücret alınmaktadır. Buna göre, İl Müdürlükleri ihracatta insan gıdası olmayan hayvansal ürünlerin muayene ve sağlık sertifikası düzenlenmesi, ihracatta insan gıdası olan hayvansal ürünlerin muayene ve sağlık sertifikası düzenlenmesi, su ürünlerinin ihracat kontrolü ve sağlık sertifikası düzenlenmesi, hayvansal kökenli yem ihracatı izin belgesi, hayvanlar için geçici ihracat işlemi, canlı hayvan ve hayvansal ürünler için kontrol belgesi işlemleri vb. faaliyetlerde işlem başına ücret belirlenmektedir.^{248 249}

Veteriner sınır kontrol noktalarında canlı hayvan ve su ürünleri ithalatında ücretler; canlı hayvan ve su ürünlerinin sayısına göre, insan gıdası olan ve olmayan hayvansal ürünlerin muayene ve ithalat işlemleri için ücretler ise ürün miktarına göre, yurtdışından giriş yapan canlı hayvan ve hayvansal ürünleri taşıyan araçların dezenfeksiyonu için araç başı, transit işlemlerinde taşıyıcı başına, yolcu beraberinde canlı hayvan gidiş ve gelişinde kontrol ve belge düzenlenmesi hayvan başına ve antrepo prosedür uygulamalarından işlem

---

²⁴⁵ Gıda Kontrol Genel Müdürlüğü Gıda Kontrol ve Laboratuvarlar Daire Başkanlığı’nda görev yapan Sayın Murat DURAK’tan bilgi alınmıştır.

²⁴⁶ Bkz. Ek 2.

²⁴⁷ Bkz. Ek 2.

²⁴⁸ Bkz. Ek 2.

²⁴⁹ İstanbul Gıda Tarım Hayvancılık İl Müdürlüğü İthalat Birim Sorumlusu Yardımcısı Sayın Arda İsa Demir ile yapılan görüşme sonucu elde edilen bilgi, 18.11.2015.

başına hesaplanmaktadır.²⁵⁰ Veteriner sınır kontrol noktaları ayrıca transit geçişten karantinaya alınan hayvan ve ürün araçlarının gecelemesinden ücret almaktadır²⁵¹.

2012 yılında 882/2004/AT sayılı Tüzük ile uyumlu olarak süt işleme tesisi kontrolleri, balıkçılık ürünleri ile su ürünlerinin pazara ilk defa sürülmelerinde ve ilk satışta gerçekleşen kontroller için ücret getirilmiştir. 2013 yılında süt işleme tesisi kontrolleri için ücret alınmaya devam edilirken balıkçılık ürünleri ile su ürünlerinin pazara ilk defa sürülmelerinde ve ilk satışta gerçekleşen kontroller için ücret alınmasına son verilmiştir. 2014 ve 2015 yıllarında süt işleme tesisi kontrolleri ve balıkçılık ürünleri ile su ürünlerinin pazara ilk defa sürülmelerinde ve ilk satışta gerçekleşen kontroller için ücret alınmamıştır.

İthalat ve ihracat ile ek kontrollerden alınan numune ve analiz ücretlerinden elde edilen gelirlerin bir bölümü dolaylı olarak resmi kontrol faaliyetlerinde kullanılmaktadır.

Ülkemizde gıda güvenilirliğinin sağlanmasına yönelik laboratuvarların ihtiyaçları ile resmi kontrollerin finansmanı Bakanlık bütçesinden sağlanmaktadır. 2011-2015 tarihleri arasında bütçeden ayrılan toplam ödenek aşağıdaki Tablo 3.'de yer almaktadır:

Tablo 3. 2011-2015 yılları arasında gıda güvenilirliği ve laboratuvarların ihtiyaçları ile resmi kontrollerin finansmanı için ayrılan ödenek

Yıl	Cari Bütçe		Yatırım Bütçesi		Toplam Harcanan(TL)	Toplam Ödenek (TL)
	Harcanan	Ödenek	Harcanan	Ödenek		
2011	5.230.432,81	6.671.842,00	8.075.000	9.000.000	13.305.432,81	15.671.842,00
2012	11.052.967,11	13.701.201,48	14.009.000	15.000.000	25.061.967,11	28.701.201,48
2013	16.781.823,15	17.942.750,00	24.218.000	25.000.000	40.999.823,15	42.942.750,00
2014	18.930.528,32	20.654.302,33	14.205.000	15.450.000	33.135.528,32	36.104.302,33
2015	33.135.528,32	19.779.322,00	8.583.000 ²⁵²	32.300.000	41.718.528,32	52.079.322,00

Kaynak: Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Gıda Kontrol ve Laboratuvarlar Daire Başkanlığı Verileri

²⁵⁰ Ambarlı Veteriner Sınır Kontrol Noktası Müdürü Sayın Canan Çelik ile yapılan görüşme sonucu elde edilen bilgi, 20.11.2015.

²⁵¹ Bkz. Ek 3.

²⁵² 12.11.2015 tarihi itibarıyla.

Mevcut durumda, kontrollerin finansmanına ilişkin hükümlerin kısmen uyumlaştırılmış olduğu görülmektedir. Açılış kriterini karşılamaya yönelik oluşturulan ve belirli aralıklarla yapılan çalışmaların yansıtıldığı Fasıl 12 Gıda Güvenirliği Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Strateji Belgesi'nde 882/2004/AT sayılı Tüzüğün finansmana ilişkin kurallarının iç hukukumuzda uyumlaştırılması AB'ye katılımından iki yıl önce, uygulamanın ise AB'ye katılım ile gerçekleştirilmesi öngörülmektedir. Orta vadede, AB'ye Katılım İçin Ulusal Eylem Planı'nda Haziran 2015- Haziran 2019 tarih aralığında Fasıl 12 kapsamında uyumlaştırılması öngörülmemiştir.

Türkiye'de resmi kontrollerin finansmanına ilişkin bir sistem getirilmesine ilişkin işletmelerin yaklaşımlarını öğrenebilmek için tez kapsamında gıda ve yem işletmeleri ile görüşme yapılmıştır. Ankara İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Gıda ve Yem Şube Müdürlüğü'nün yürüttüğü resmi kontrol faaliyetlerine katılım sağlayarak bir süt işleme tesisi, bir bal işletmesi, iki satış yeri, bir yem işletmesi, bir yumurta işletmesi ve bir et işletmesi ziyaret edilmiştir. İşletmelerle yapılan görüşmelerde 882/2004/AT sayılı Tüzüğün finansmana ilişkin kuralları konusunda kısaca bilgilendirilmiş, AB üyelik sürecinde 12. Fasıl kapanış kriteri kapsamında ülkemizin bu sistemi kurmakla yükümlü olduğu, AB'ye üyelik ile bu sistemin ülkemizde de uygulanacağı konusunda açıklama yapılmıştır.

Süt işleme tesisine yapılan ziyarette, işletme sahibi vergi ve personel giderlerinin yüksek olduğunu, resmi kontrollerden ücret alınırca, bu ücretlerin ilave bir yük oluşturacağını belirtmiştir.

Bal işletmesinde, ürünler için kendi analizlerinin yapıldığı, bu ücretlerin de çok yüksek olduğu, finansmana ilişkin getirilebilecek bir sisteme sıcak bakılmadığı belirtilmiştir.

Satış yerine yapılan ziyarette, personelin eğitildiği, ürünler için kendi kontrol mekanizmalarının uygulandığı belirtilmiştir. Resmi kontrollerden ücret alınırca sektörde işletmelerin kendi uyguladıkları kontrolleri maliyetinden dolayı bırakabilecekleri ifade edilmiştir. Bir diğer satış yeri ile yapılan görüşmede, rutin kontrollerden ücret alınabileceğini, ancak ALO 174 Gıda Hattı üzerinden yapılan şikâyetler sonucu yapılan denetimlerin bu kapsamdan çıkarılması gerektiği belirtilmiştir. Alo Gıda Hattı kapsamında kontrollerin çok sık olduğunu, eğer bu tip kontrollerden ücret alınırca işletmeciye çok fazla yük oluşturacağını ifade etmişlerdir.

Yem işletmesi ile yapılan görüşmede işletme sahibi, çok ağır bir ücret getirilmeyecekse, kontroller sonrasında bir belge verilecekse ve işletmenin yararına olacaksa ücret sisteminin getirilebileceğini belirtmişlerdir. Bu yararı şöyle açıklamışlardır: ürünün ticaretinde gerekli kurallara uygunluk gösterdiklerine dair resmi kontroller sonucu verilecek bir belgenin kendileri için yararlı olabileceğini ifade etmişlerdir.

Yumurta işletmecisi, yem için alınan hammaddelerde çeşitli analizleri kendilerinin yaptıklarını ancak bazı eksikliklerin kalabildiğini, özel laboratuvarlarda yapılan bu analizlerin denetim sırasında paylaşıldığı ancak Bakanlık tarafından yapılmadığı için geçerliliğinin sorgulanabilme ihtimalinin ortaya çıkabildiğini, Bakanlığın tüm analizleri yapabilmesi durumunda bir bütünlük sağlanabileceğini yani, hammadde alırken daha güvenilir yerlerden alacaklarını, hem de kendi ürettiklerinin güvenilirliğini arttıracaklarını, böylece cezanın önleneceğini belirtmiştir. Bakanlık kâr amacı gütmeyen analiz maliyetini belirlerse, bu analizleri Bakanlık bünyesinde yaptırabileceklerini belirtmiştir.

HACCP belgesi için hizmet veren özel firmalara ücret ödendiğini ancak bazı firmaların bu alanda yetersiz olduğunu, bu nedenle denetimlerde işletmelerin eksikliklerinin görüldüğü, ancak bu görevler Bakanlık tarafından üstlenilirse, işletmelere yol gösterilirse ve bu kapsamda ücret alınırsa işletmelerin gönüllü katılımının sağlanabileceğini belirtmiştir.

Et işletmesiyle yapılan görüşmede, ücret sisteminin sürdürülebilirliği olmazsa ve işletme açısından bir yarar getirmezse ücretlerin işletmelere ek bir yük oluşturacağını belirtmiştir. Resmi kontrollerde, işletmelere doğru uygulamaları neler olduğunun aktarılması gerektiği belirtilmiştir. Üretimi başlangıcından son aşamasına kadar disiplinize edecekse bu ücretlerin ödenebileceği, denetimlerin objektif ve eşit yapılması, tüm işletmeler sorumluluklarını yerine getirmesi sağlanarak, caydırıcı nitelikteki daha ağır cezalar getirilerek tüketicilerin üreticilere yönelik güveninin artırılmasında faydalı olabileceği ifade edilmiştir.

Denetim görevlilerinin de ücret sistemi ile ilgili endişeleri bulunmaktadır. Resmi kontrollerde işletmelerin tepkileri ile karşılaştıklarını, eğer bir ücret talep edilirse işletmeler tarafından daha olumsuz tepki alacaklarını veya ücret ödeyecekleri için denetimi kendilerinin yönlendirmek istemeleri gibi denetimleri engelleyici bir yaklaşımla karşılaşılabilecekleri yönünde endişelerini dile getirmişlerdir.

Ülkemizde gıda ve yemin resmi kontrollerinin finansmanı kapsamında resmi kontrollerden ücret alınmasına ilişkin bir sistemin getirilmesine yönelik Türkiye Süt, Et,

Gıda Sanayicileri ve Üreticileri Birliği Derneği, Beyaz Et Sanayicileri ve Damızlıkçuları Birliği Derneği, Türkiye Yem Sanayicileri Birliği, Su Ürünleri Yetiştiricileri Üreticileri Merkez Birliği, Türkiye Kırmızı Et Üreticileri Merkez Birliği, Kırmızı Et Sanayicileri ve Üreticileri Birliği Derneği, Türkiye Süt Üreticileri Merkez Birliği'nden görüş talep edilmiştir. Bu kapsamda sadece Türkiye Süt, Et, Gıda Sanayicileri ve Üreticileri Birliği Derneği görüş bildirmiştir.

Ülkemizdeki süt, et üreticileri, hayvancılık işletmeleri ve bu sektörlere hizmet eden diğer sanayi firmalarını bünyesinde bulunduran Türkiye Süt, Et, Gıda Sanayicileri ve Üreticileri Birliği'nin görüşüne göre "süt ve et üreticisinin ve sanayicisinin bazı desteklemelerden faydalanabilmek ve ürününü satabilmek amacıyla çeşitli kuruluşlara üye olması gerekmekte, sattığı ürün üzerinden çeşitli paylar ödemesi gerekmektedir. Yetiştiricilerin üye oldukları örgütleri üzerinden yapılacak destekleme ödemelerinde, aldıkları desteklerden "Çiftçi Örgütlerini Güçlendirme" kapsamında kesinti yapılmakta, ayrıca, üreticilerin üye oldukları örgütlere, et ve süt işletmeleri ise, buldukları ilin Ticaret Odalarına, Sanayi Odalarına ve Ticaret Borsalarına üye olduklarında bu kuruluşlara ödeme yapmakta, et ve süt işletmeleri almış oldukları etin ya da sütün karşılığında müstahsil makbuzu kesmekte olup, bu müstahsil makbuzu üzerinden ise bazı kesintilerin yapılmakta, Mera Kanunu kapsamında yayınlanan "Mera Fonu Yönetmeliği"ne göre süt işleyen kuruluşlarca üreticiden satın alınan sütün satın alma bedelinden ve yurt içinde yetiştirilen ve satışı yapılan büyükbaş ve küçükbaş canlı hayvanların satış bedelinden kesinti olmaktadır. Ayrıca Gelir Vergisi Kanununa dayanılarak, vergi tevkifat oranları çiftçilerden satın alınan ziraî mahsuller ve hizmetler için yapılan ödemeler, ticaret borsalarından tescil ettirilenler için %1 – 2 oranında, tescil ettirilmeyenler için %2 – 4 oranında değişmektedir. 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun ilgili maddesine dayanılarak tarımsal faaliyette bulunanların prim borçları sattıkları tarımsal ürün bedellerinden kesinti yapılmak suretiyle tahsil edilmektedir. Ayrıca Bakanlığımızın Destekleme Hizmetleri Daire Başkanlığınca yayınlanan "İl Müdürlükleri Döner Sermaye İşletmeleri Birim Fiyat Listesi"nde İl Müdürlüklerinin vermiş oldukları hizmetler karşılığında her bir faaliyet için alacakları ücretler yer almaktadır. Bu listenin tamamına uygulanmasa bile bazı kısımlarından bu ücretler alınmaktadır. Anılan uzmanlık tezinizde sektöre yük olan bu kesintilerin göz önüne alınması ve işletme kapasiteleri değerlendirilerek bir sonuca varılması gerektiği değerlendirilmektedir."

Bilindiği üzere, Komisyon her yıl her bir aday veya potansiyel aday için üyeliğe yönelik süreçte kaydettikleri ilerleme ve eksikliklere ilişkin İlerleme Raporu hazırlamaktadır. Avrupa Komisyonu'nun Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecinde kaydettiği gelişmelerini ve eksikliklerini değerlendirdiği 2011-2014 yılları İlerleme Raporları incelendiğinde, Türkiye'nin resmi kontrollerin finansmanı alanında AB'ye uyumunun yeterli düzeyde bulunmadığı görülmektedir. İlerleme Raporları'nda konuya ilişkin ifadeler şu şekilde yer almaktadır:

- 2011 yılı İlerleme Raporu'nda "Türkiye'nin veterinerlik denetimleri ve kontrollerinin finansmanına ilişkin mevcut sistemi, AB müktesebatıyla uyumlu değildir." "Hayvansal yan ürünlerle ilgili kurallar ya da denetimlerin finansmanı konularında bir ilerleme kaydedilmemiştir."²⁵³ ifadeleri yer almaktadır.
- Avrupa Komisyonu, 2012 yılı İlerleme Raporu'nda Türkiye'ye ilişkin "Denetimlerin finansmanı konusunda ilerleme kaydedilmemiştir."²⁵⁴ değerlendirmesinde bulunmuştur.
- 2013 İlerleme Raporu'nda Avrupa Komisyonu finansmana ilişkin "...Denetimlerin finansmanı konusunda ilerleme kaydedilmemiştir"²⁵⁵ şeklinde atıfta bulunmuştur.
- 2014 İlerleme Raporu'nda Komisyon "... Denetimlerin finansmanına ilişkin düzenlemeler henüz AB sistemi ile uyumlu hale getirilmemiştir"²⁵⁶ ifadesi yer almaktadır.

---

²⁵³ Komisyon Tarafından Avrupa Parlamentosu'na ve Konsey'e Sunulan Bildirim Genişleme Stratejisi ve Başlıca Zorluklar 2011-2012 {COM(2011) 666} Ekindeki Komisyon Çalışma Dokümanı Türkiye 2011 Yılı İlerleme Raporu, http://www.abgs.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/2011_ilerleme_raporu_tr.pdf, Erişim tarihi:10.06.2015, s. 68.

²⁵⁴ Komisyon Tarafından Avrupa Parlamentosu'na ve Konsey'e Sunulan Bildirim Genişleme Stratejisi ve Başlıca Zorluklar 2012-2013 {COM(2012) 600} Ekindeki Komisyon Çalışma Dokümanı Türkiye 2012 Yılı İlerleme Raporu, http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/2012_ilerleme_raporu_tr.pdf, Erişim tarihi:10.06.2015, s. 57.

²⁵⁵ Komisyon Tarafından Avrupa Parlamentosu'na ve Konsey'e Sunulan Bildirim Genişleme Stratejisi ve Başlıca Zorluklar 2013-2014 {COM(2013) 700} Ekindeki Komisyon Çalışma Dokümanı Türkiye 2013 Yılı İlerleme Raporu, http://www.abgs.gov.tr/files/2013%20ilerleme%20raporu/2013_ilerleme_raporu_tr.pdf 10.06.2015, s. 34.

²⁵⁶ Komisyon Tarafından Avrupa Parlamentosu'na, Konsey'e, Ekonomik ve Sosyal Komite'ye ve Bölgeler Komitesi'ne Sunulan Bildirim Genişleme Stratejisi ve Başlıca Zorluklar 2014-2015 {COM(2014) 700} Ekindeki Komisyon Çalışma Dokümanı Türkiye 2014 Yılı İlerleme Raporu http://www.ab.gov.tr/files/ilerlemeRaporlari/TR/2014_ilerleme_raporu_tr.pdf 10.06.2015,s. 34.

İlerleme raporlarında yer alan ifadelerle bakıldığında, Avrupa Birliği'nin, Türkiye'nin üyeliğe yönelik adaylık sürecinde resmi kontrollerin finansmanına ilişkin eksiklikleri bulunduğu, buna ilişkin bir sistemi oluşturmadığı yönünde değerlendirmede bulunduğu açıkça görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İnsanlara ve hayvanlara yönelik doğrudan veya çevreden kaynaklanan risklerin ortadan kaldırılması veya kabul edilebilir seviyeye düşürülmesi, yem ve gıdanın etiketlenmesi ve tüketicinin bilgilendirilmesi dâhil gıda ve yem ticaretinde adil uygulamaların ve tüketicinin çıkarlarının korunmasını sağlamak amacıyla 29 Nisan 2004 tarihinde resmi kontrollere ilişkin 882/2004/AT sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü yayımlanmıştır. Bu Tüzük ile Topluluk genelinde resmi kontrollerin uyumlaştırılması garanti altına alınmıştır.

Gıda ve yem güvenilirliğinin en üst seviyede sağlanmasında resmi kontrollerin devamlılığı esastır. Bu bakımdan resmi kontrollerin Topluluk kurallarına uygun olarak devamlı ve uygun sıklıkta yapılabilmesi devletlerin yetkili makamlarına önemli ölçüde yük getirmektedir. Bu bağlamda resmi kontrollere ilişkin söz konusu Tüzükte resmi kontrollerin finansmanına ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Bu hükümler gereğince Üye Devletler resmi kontroller için yeterli finansal kaynak sağlamalıdır. Tüzük, Üye Devletlerin belli başlı sektörlerden resmi kontrol faaliyetlerinin maliyetlerini karşılamak için zorunlu denetim ücretleri almasını gerektirmektedir.

Tez kapsamında Tüzüğün resmi kontrollerin finansmanı ile ilgili maddeleri ve Üye Devletlerin konuya ilişkin uygulamaları incelendiğinde bazı sorunlarla karşılaşılmıştır. Öncelikle Tüzük genel kurallar getirmektedir. Ayrıca ücretlerin hesaplanmasına yönelik kesin bir hesaplama yöntemi içermemektedir. Maddeler bu özelliği nedeniyle Tüzüğün Üye Devletler arasında farklı yorumlanmasına, bunun sonucu olarak üye devletlerin farklı ücret sistemleri geliştirmelerine neden olmuştur. Üye Devletlerin finansmana ilişkin bazı hükümleri uygulamadıkları görülmüştür.

Üye Devletlerin resmi kontrollerden aldığı ücretler ve hesaplama yöntemlerinin kamuoyuna açık olmadığı görülmüştür. Resmi kontrollerin finansmanına ilişkin Üye Devletlerin uygulamalarının araştırılması amacıyla tez kapsamında hazırlanan ve Ek-1'de yer alan anket soruları Üye Devletlerin yetki makamlarına gönderilmiştir. Ancak çok sınırlı sayıda ülkeden geri dönüş sağlanmıştır.

Türkiye'nin AB üyeliği yolunda 12 nolu fasıl kapanış kriterlerine göre; Türkiye'nin üyelik öncesinde resmi kontrollerin finansmanını da içerecek şekilde resmi kontrollere

yönelik Avrupa Birliği'ne tamamıyla uyumlu bir sistemi uygulaması müktesebata uygun olarak ilgili idari yapıları kurması ve geliştirmesi gerekmekte, idari kapasitesini ve alt yapısını artırarak AB'ye katılıma kadar resmi kontrollerin finansmanına ilişkin hükümleri doğru şekilde uyumlaştırması ve uygulaması gerekmektedir.

AB'ye katılım çalışmaları kapsamında çıkarılan 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nda ve Gıda ve Yemin Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik'te resmi kontrollerin finansmanına atıfta bulunan hükümlere yer verilmiştir. Bu hükümlere bakıldığında temel olarak Kanun kapsamındaki faaliyetler için ücret alınabilecek, ücretlerden elde edilecek gelirlerin döner sermaye bütçelerine gelir olarak kaydedilecek ve bu gelirler öncelikli olarak 5596 sayılı Kanunda belirtilen faaliyetlerin yürütülmesinde kullanılacaktır. Uygulamada yurtiçinde gıda ve yemin resmi kontrolleri ile bu kapsamda yapılan analizlerden ücret alınmamaktadır. İthalat ve ihracatta gerçekleştirilen kontroller ve belge düzenlenmesinden, ithalat ve ihracat kapsamında yapılan analizlerden ücret alınmakta ve döner sermaye işletmelerine gelir olarak kaydedilmektedir. Ancak alınan ücretlerin resmi kontrol faaliyetlerinde kullanılmasına yönelik doğrudan bir bağlantı bulunmamaktadır.

Türkiye'nin resmi kontrollerin finansmanına ilişkin AB ile tam olarak uyumlu bir sisteminin bulunmadığı, sonuç olarak bu konuda hem yasal anlamda hem de uygulamada boşluklar bulunduğu görülmektedir.

Yasal düzenlemeler kapsamında, Gıda ve Yemin Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik'te AB ile uyumlu resmi kontrollerin finansmanına ilişkin hükümler geliştirilmelidir. Öncelikle resmi kontroller kapsamında alınan ücretlerin resmi kontrol faaliyetlerinin finansmanında kullanılmasını gerektiren açık bir hükme yer verilmelidir. AB ile uyumlu finansman sisteminin uygulanmasının artırılması için hukuksal açıdan yaptırım gücü yüksek hükümler getirilmelidir.

Resmi kontrollerin maliyetlerinin hesaplanmasına yönelik tüm paydaşların görüşlerinin alınması için çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar kapsamında ülkemiz genelinde yürütülecek resmi kontrollerin ücretlerin hesaplanmasına ilişkin metod geliştirilmeli ve yönetmelik çerçevesinde yer almalıdır. Yönetmelikte bu metoda yer verilerek ülkemiz kamuoyuna ve işletmelere ilaveten Avrupa Birliği'ne üyelik ile Avrupa Birliği kurumlarına karşı hesap verilebilirlik ve şeffaflık sağlanacaktır.

Resmi kontrollerden alınacak ücretlere ilişkin ayrı bir hüküm getirilmeli ve yönetmelik 882/2004/AT sayılı Tüzükte olduğu gibi ücretlerin listesini içermelidir. Ücretlere yönelik oluşturulacak metot ile hesaplanacak bu ücretlere Yönetmeliğin ekinde yer verilmesi paydaşların bu bilgiye ulaşmalarını kolaylaştıracaktır.

Kontrollerden alınacak ücretlerin sürdürülebilirliğinin sağlanması gerekmektedir. Bunun için yasal bir dayanak oluşturulmalı, tüm paydaşlar resmi kontrollerin finansmanın gerekliliği yönünde ikna edilmeli, bu alandaki gönüllü katılımları en üst düzeye çıkarılmalıdır. Bunun için işletmelerin gıda ve yemde, gıda ve yeme ilişkin kurallara, insan sağlığı, hayvan sağlığı ve refahı kurallarına uyumu gözetilerek sürekli uygunluk gösteren işletmelere belli bir indirim sağlanabilmesine yönelik düzenlemeler getirilerek gıda güvenilirliğinin sağlanması yönünde teşvik sağlanabilir.

Ücret sisteminin getirilmesiyle Türkiye’de belirli işletmelerin zarar göreceği aşikârdır. Belirli bir sayı altında çalışanı ve geliri düşük olan işletmelerin ücretlerinde indirimle gidilebilir veya işletmeler bu ücretlerden muaf tutulabilir. Bu kriterlerin belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır ve verilerin elde edilmesinin kolaylaştırılması ve sistemde eşitsizliklerin oluşmaması için sağlam bir alt yapı kurulmalıdır.

Finansmana ilişkin sistemde haksız uygulamaların yaşanmaması için hem işletme sahiplerinin hem de resmi kontrolleri yürüten makamların verileri açık olmalıdır. İşletmeler tarafından resmi kontrol ücretlerinin hesaplanması kapsamında gereken bilgilerin girilebileceği bir sistem olmalıdır. Bu sistemde yer alan bilgiler resmi kontrollerden sorumlu personelin hazırlamış olduğu dosyalarla karşılaştırılarak taraflar arasında uygulamadan doğabilecek aksaklıkların ve itirazların en aza indirilmesi sağlanacaktır.

Resmi kontrol ücretleri belirlenirken, ücretlerin İl Müdürlüklerinin resmi kontrolleri gerçekleştirirken üstlendiği maliyeti aşmamalıdır. Ayrıca tez kapsamında yapılan görüşmeler sonucu gıda ve yem işletmelerinden ve Türkiye Süt, Et, Gıda Sanayicileri ve Üreticileri Birliği Derneği’nden elde edilen görüşler ışığında, resmi kontrol ücretleri işletmelere çok aşırı mali bir yük getirmeyecek şekilde belirlenmelidir.

Yurt içinde gerçekleştirilen resmi kontroller için risk esasına dayalı denetim sayısına göre kontrol ücretleri getirilirse işletmelerin mevzuata uygunluğu sağlamasında

cezai yaptırımlardan daha etkili olacağı düşünülmektedir. Resmi kontrollerden ücret alınmasına kademeli olarak geçiş yapılabilir. Öncelikli olarak, işletmeciler tarafından kendi işletmelerinin eksikliklerini görmek ve bu eksiklikleri gidermek amacıyla Bakanlıktan özel resmi kontrol talep edildiği durumlarda resmi kontrol ücreti alınabilir. Onaya tabi üretim yerlerinden ücret alınarak sisteme geçiş yapılabilir ve daha sonra toplu tüketim yerleri ve satış yerlerine kontrol ücretleri getirilebilir. Bu sistemin etkin şekilde yerine getirilebilmesi için öncelikle kontrollerde yer alan personel sayısının artırılması gerekmektedir.²⁵⁷

İthalat ve ihracatta alınan ücretlere ek olarak ülkemizde gıda ve yemin resmi kontrollerinin finansmanı kapsamında ücretler aşağıdaki belirtilen metot ile aylık bazda hesaplanarak ve numune ve analiz ücreti eklenerek işletmelerden tahsil edilebilir:

- Gıda ve yem üretimi yapan işletmelerin üretim miktarına göre her bir ton için,
- Kesimhaneler için hayvan başına,
- Parçalama tesisleri için işletmeye giren ürün miktarına göre her bir ton için,
- Av hayvanı işleme tesislerinde hayvan başına,
- Süt işleme ve toplama tesisleri için her ton için,
- Balıkçılık ve su ürünlerinin işlenmesinde her bir ton için,
- Satış ve toplu tüketim yerleri için personel sayısına göre,
- Balıkçılık ve su ürünlerinin işlenmesinde her bir ton için.

Tezde yer alan öneriler kapsamında, 12 nolu “Gıda Güvenilirliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı” faslı altında Türkiye Avrupa Birliği’ne tam üyelikten makul bir süre önce resmi kontrollere ilişkin mevzuatı ve dolayısıyla resmi kontrollerin finansmanına ilişkin hükümleri AB mevzuatına tamamen uygun olarak ülke mevzuatına aktarmalı ve işler hale getirmelidir. Resmi kontrollerin finansmanı sağlanarak gıda ve yemde, gıda ve yem, insan sağlığı, hayvan sağlığı ve refahı kurallarına ilişkin uyumun doğrulanması için resmi kontrollerin sürdürülebilirliği ve kalitesi artacak ve böylece gıda güvenilirliği en üst seviyede sağlanacaktır.

---

²⁵⁷ İstanbul İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı İl Müdür Yardımcısı Sayın Ahmet Yavuz KARACA ile yapılan görüşme sonucu elde edilen bilgi, 18.11.2015.

KAYNAKÇA

Alemanno, Alberto, “The Evolution of European Food Regulation - Why the European Food Safety Authority is Not a EU-Style FDA?” <http://ssrn.com/abstract=1007451>, Erişim tarihi: 20.01.2015.

Alemanno, Alberto, **Trade in Food: Regulatory and Judicial Approaches in the EC and the WTO**, London, Cameron May Ltd., 2007.

Avrupa Ekonomi Topluluğu’nu Kuran Antlaşma, <http://www.ikv.org.tr/images/files/A2-tr.pdf>, Erişim tarihi: 30.01.2015.

Baykal, Sanem, “Avrupa Birliği’nde Malların Serbest Dolaşımı ve Çevrenin Korunması: Farklı Menfaatler Arasında Denge Arayışı”, **Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi**, Cilt:5, No:2, Kış:2006, s. 103-129.

Bergeaud-Blackler, Florence, Ferretti, Maria Paola, “More politics, stronger consumers? A new division of responsibility for food in the European Union”, <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00089869/document>, Erişim tarihi:30.01.2015.

Broberg, Morten P., “Transforming the European Community’s Regulation of Food Safety”, **Swedish Institute for European Policy Studies**, <http://www.sieps.se/sites/default/files/64-20085.pdf>, Erişim tarihi:20.01.2015.

Commission of The European Communities Guidance Document on official controls, under Regulation (EC) No 882/2004, concerning microbiological sampling and testing of foodstuffs, Brussels, 13.11.2006.

Commission of The European Communities, Proposal for a Regulation of The European Parliament and of The Council on official feed and food controls COM(2003) 52 final, Brussels, 05.02.2003.

Commission of The European Communities, The General Principles of Food Law in the European Union, Commission Green Paper COM(97) 176 final, Brussels, 1997.

Commission of The European Communities, White Paper on Food Safety COM (1999) 719 final, Brussels, 2000.

Commission Staff Working Document Impact Assessment Accompanying the Document Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities performed to ensure the application of food and feed law, rules on animal health and welfare, plant health, plant reproductive material, plant protection products and amending Regulations (EC) No 999/2001, 1829/2003, 1831/2003, 1/2005, 396/2005, 834/2007, 1099/2009, 1069/2009, 1107/2009, Regulations (EU) No 1151/2012, [...] /2013 and Directives 98/58/EC, 1999/74/EC, 2007/43/EC, 2008/119/EC, 2008/120/EC and 2009/128/EC (Official controls Regulation) SWD(2013) 167 final, Brussels, 6.5.2013.

Communication from the Commission to the Council and to the European Parliament Completion of the Internal Market: Community Legislation on Foodstuff, COM(85) 603 final, Brussels, 1985.

Council Decision 98/728/EC of 14 December 1998 concerning a Community system of fees in the animal feed sector, OJ, L 346, 22.12.1998.

Council Directive 85/73/EEC of 29 January 1985 on the financing of health inspections and controls of fresh meat and poultry meat, OJ L 32, 5.2.1985.

Council Directive 89/662/EEC of 11 December 1989 concerning veterinary checks in intra-Community trade with a view to the completion of the internal market, OJ L 395, 30.12.1989.

Council Directive 90/425/EEC of 26 June 1990 concerning veterinary and zootechnical checks applicable in intra-Community trade in certain live animals and products with a view to the completion of the internal market, OJ L 224, 18.8.1990.

Council Directive 91/496/EEC of 15 July 1991 laying down the principles governing the organisation of veterinary checks on animals entering the Community from third countries and amending Directives 89/662/EEC, 90/425/EEC and 90/675/EEC, OJ L 268, 24.9.1991.

Council Directive 93/119/EEC of 22 December 1993 on the protection of animals at the time of slaughter or killing, OJ L 340, 31.12.1993.

Council Directive 96/23/EC of 29 April 1996 on measures to monitor certain substances and residues thereof in live animals and animal products and repealing Directives

85/358/EEC and 86/469EEC and Decisions 89/187/EEC and 91/664/EEC, OJ L 125, 23.5.1996.

Council Directive 96/43/EC of 26 June 1996 amending and consolidating Directive 85/73/EEC in order to ensure financing of veterinary inspections and controls on live animals and certain animal products and amending Directives 90/675/EEC and 91/496/EEC. OJ L 162, 1.7.1996.

Council Directive 97/78/EC of 18 December 1997 laying down the principles governing the organisation of veterinary checks on products entering the Community from third countries, OJ L 24, 30.1.1998.

Country Profile of Finland on Food and Feed Safety, Animal Health, Animal Welfare and Plant Health, http://ec.europa.eu/food/fvo/country_profiles/CP_finland.pdf, Erişim tarihi: 28.04.2015.

Country Profile, Organisation of Official Controls-Croatia, http://ec.europa.eu/food/fvo/country_profiles/details.cfm?co_id=HR, Erişim tarihi: 10.05.2015.

EUR-Lex, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1424186059536&uri=URISERV:f80501>, Erişim tarihi: 17.02.2015

EUR-Lex, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02004R0882-20140630&qid=1433138834455&from=EN> , Erişim tarihi: 19.04.2015

European Commission http://ec.europa.eu/food/safety/official_controls/legislation/financing/index_en.htm, Erişim tarihi: 19.04.2015.

FASFC, <http://www.afsca.be/financement/contributions/>, Erişim tarihi: 05.06.2015.

Food Act (23/2006), <http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/2006/en20060023.pdf>, Erişim tarihi: 28.04.2015

Food Chain Evaluation Consortium (FCEC), “Study on Fees or Charges Collected by The Member States to Cover The Costs Occasioned by Official Controls, Final Report Part

One: Main Study and Conclusions”, 2009, http://ec.europa.eu/food/safety/official_controls/review/docs/food_safety_off_controle_review_external_study_en.pdf, Erişim tarihi: 12.02.2015.

Food Chain Evaluation Consortium (FCEC), “Study on Fees or Charges Collected by The Member States to Cover The Costs Occasioned by Official Controls, Final Report Part Two: Case Studies”, Berlin, 16.12.2008.

Food Standards Agency, “Charges for Official Controls in Meat Premises”, 2015, <https://www.food.gov.uk/sites/default/files/charges-guide-mar15.pdf>, Erişim tarihi: 31.03.2015.

Food Standards Agency Consultation, “Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on Official Controls and Other Official Activities, Annex D Impact Assessment: Regulation on Official Controls and Other Official Activities”, 2013, <http://www.food.gov.uk/sites/default/files/multimedia/pdfs/consultation/officialcontrols-pack.pdf>, Erişim tarihi: 09.04.2015.

Food Standards Agency, “Impact Assessment: Official Controls Charges in Meat Premises: A Proposal for a New Discount System”, 2015, <https://www.food.gov.uk/sites/default/files/consultation/pack/official-controls-charges-cons-pack.pdf>, Erişim tarihi: 14.04.2015.

Food Standards Agency, “Impact Assessment: A New Approach to Charges for Official Controls on Meat: Delivering Efficiency and Reform”, 2012, <http://www.food.gov.uk/sites/default/files/multimedia/pdfs/ia-oc-fsa12.pdf>, Erişim tarihi: 14.04.2015.

Food Standards Agency, “Official Controls Charges for Fishery Products – Guidance for Enforcement Authorities”, 2012, <http://www.food.gov.uk/sites/default/files/multimedia/pdfs/fisherychargesregs.pdf>, Erişim tarihi: 13.04.2015.

General Programme of 28 May 1969 for The Elimination of Technical Barriers to Trade which Result from Disparities Between The Provisions Laid Down by Law, Regulation or Administrative Action in Member States, <http://old.eur->

lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:1969:076:0001:0010:FR:PDF , Erişim tarihi: 13.04.2015.

GHK, “Preparatory Work to Support the Impact Assessment on Reviewing the Rules on The Financing of Official Controls A Final Report to DG SANCO”, 2011, http://ec.europa.eu/food/safety/official_controls/docs/ghk_study_en.pdf, Erişim tarihi: 20.03.2015.

Gıda ve Yemin Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik, 17 Aralık 2011 tarihli ve sayılı Resmi Gazete.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Döner Sermaye İşletmeleri Uygulama Yönetmeliği, 31 Ocak 2015 tarihli ve 29253 sayılı Resmi Gazete.

Handbook 12.2-Official Controls- Role of Competent Authorities in Official Controls, Activities and Tasks of Official Controllers (Checks, Inspections, Audits, Certification), http://edes.coleacp.org/files/documents/edes/publications/EDES_fascicule%2012-2_EN_web.pdf , Erişim tarihi: 03.03.2015.

Knowles, Tim and Moody, Richard, McEachern, Morven G., “European Food Scares and Their Impact on EU Food Policy”, **British Food Journal**, Vol. 109, No. 1, 2007, s. 43-67.

Komisyon Tarafından Avrupa Parlamentosu’na ve Konsey’e Sunulan Bildirim Genişleme Stratejisi ve Başlıca Zorluklar 2011-2012 Ekindeki Komisyon Çalışma Dokümanı Türkiye 2011 Yılı İlerleme Raporu, http://www.abgs.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/2011_ilerleme_raporu_tr.pdf, Erişim tarihi:10.06.2015.

Komisyon Tarafından Avrupa Parlamentosu’na ve Konsey’e Sunulan Bildirim Genişleme Stratejisi ve Başlıca Zorluklar 2012-2013 Ekindeki Komisyon Çalışma Dokümanı Türkiye 2012 Yılı İlerleme Raporu, http://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/2012_ilerleme_raporu_tr.pdf , Erişim tarihi:10.06.2015.

Komisyon Tarafından Avrupa Parlamentosu’na ve Konsey’e Sunulan Bildirim Genişleme Stratejisi ve Başlıca Zorluklar 2013-2014 Ekindeki Komisyon Çalışma Dokümanı Türkiye 2013 Yılı İlerleme Raporu,

http://www.abgs.gov.tr/files/2013%20ilerleme%20raporu/2013_ilerleme_raporu_tr.pdf,
Erişim tarihi: 10.06.2015.

Komasyon Tarafından Avrupa Parlamentosu'na, Konsey'e, Ekonomik ve Sosyal Komite'ye ve Bölgeler Komitesi'ne Sunulan Bildirim Genişleme Stratejisi ve Başlıca Zorluklar 2014-2015 Ekindeki Komasyon alışma Dokümanı Türkiye 2014 Yılı İlerleme Raporu, http://www.ab.gov.tr/files/ilerlemeRaporlarıTR/2014_ilerleme_raporu_tr.pdf,
Erişim tarihi: 10.06.2015.

Official Feed and Food Controls (England) Regulations 2009, http://www.legislation.gov.uk/uksi/2009/3255/pdfs/uksi_20093255_en.pdf, Erişim tarihi: 01.04.2015.

Ordinance on Fees and Charges Related to Official Controls of Food of Animal Origin and Feedingstuffs, <http://www.mvep.hr/zakoni/pdf/691.pdf>, Erişim tarihi: 10.05.2015.

Ordinance on Keeping The Registers of Registered and Approved Establishments and on Procedures for The Registration and Approval of Food Business Establishments, <http://www.mvep.hr/zakoni/pdf/543.pdf>, Erişim tarihi: 24.06.2015.

Pisanello, Daniele, "Shortcomings in Enforcing EU Food Law. What Does EU Food Law Stand For", <http://regulation.upf.edu/dublin-10-papers/2F4.pdf>, Erişim tarihi: 29.01.2015.

Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on official controls and other official activities performed to ensure the application of food and feed law, rules on animal health and welfare, plant health, plant reproductive material, plant protection products and amending Regulations (EC) No 999/2001, 1829/2003, 1831/2003, 1/2005, 396/2005, 834/2007, 1099/2009, 1069/2009, 1107/2009, Regulations (EU) No 1151/2012, [...] /2013 and Directives 98/58/EC, 1999/74/EC, 2007/43/EC, 2008/119/EC, 2008/120/EC and 2009/128/EC (Official controls Regulation), Brussels, 6.5.2013

Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and of the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law, establishing the European Food Safety Authority and laying down procedures in matters of food safety, OJ L 31, 1.2.2002.

Regulation (EC) No 882/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on official controls performed to ensure the verification of compliance with feed and food law, animal health and animal welfare rules, OJ, L 165, 30.4.2004.

Screening Report Turkey Chapter 12– Food Safety, Veterinary and Phytosanitary Policy, 2007, http://www.ab.gov.tr/files/tarama/tarama_files/12/screening_report_12_tr_internet_en.pdf, Erişim tarihi: 09.06.2015.

Tähkää, Satu, Nevas, Mari, Kallioniemi, Maija, Korkeala, Hannu, Maijala, Riitta, “Control Fees and Quality Systems Have Improved Food Control as Perceived by Local Food Control Officers in Finland” **Food Control**, Vol. 32, 2013, s. 304-308.

The Charges for Residues Surveillance (Amendment) Regulations 2011, http://www.legislation.gov.uk/ukxi/2011/2945/pdfs/ukxi_20112945_en.pdf, Erişim tarihi: 28.04.2015

The Feed (Hygiene and Enforcement) (England) Regulations 2005, http://www.legislation.gov.uk/ukxi/2005/3280/pdfs/ukxi_20053280_en.pdf, Erişim tarihi: 09.04.2015.

The Fishery Products (Official Controls Charges) (England) Regulations 2007, http://www.legislation.gov.uk/ukxi/2007/3392/pdfs/ukxi_20073392_en.pdf, Erişim tarihi:27.04.2015.

The Meat (Official Controls Charges) (England) Regulations 2009, http://www.legislation.gov.uk/ukxi/2009/1574/pdfs/ukxi_20091574_en.pdf Erişim tarihi: 13.04.2015.

Van der Meulen, Bernd M. "The Structure of European Food Law." **Laws**, 2013, <http://www.mdpi.com/2075-471X/2/2/69> , Erişim tarihi:9.12. 2014.

Veterinary Medicines Directorate Fact Sheet, “Charges for Veterinary Medicines Residues Surveillance, 2012, https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/404951/fees_residuesfactsheet.pdf , Erişim tarihi: 28.04.2015.

Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu (Kanun No. 5996), 13.06.2010 tarihli ve 27610 sayılı Resmi Gazete.

Vogel, David, "Protective Regulation and Protectionism in the European Community: The Creation of a Common Market for Food and Beverages, 1991, http://aei.pitt.edu/7105/1/002150_1.pdf Erişim tarihi: 24.01.2015.

2012-2015 yılları Merkez Döner Sermaye İşletmeleri Birim Fiyat Listeleri.

**EK-1 AVRUPA BİRLİĞİ'NDE VE ÜYE DEVLETLERDE RESMİ
KONTROLLERİN FİNANSMANINA İLİŞKİN ANKET**

S1. 882/2004 sayılı Tüzük kapsamındaki resmi kontrol faaliyetleri masraflarının karşılanmasına yönelik belli bir ücret toplanıyor mu?
S2. Resmi kontrollerin finansmanı için yasal dayanak nedir?
S3. Ücretlerin belirlenmesinde nasıl bir sistem uygulanmaktadır? Faaliyetlere göre uygulanan ücret sistemini ve ücretlerin hesaplanmasında uygulanan metot ve kriterleri açıklayınız.
S4. Hangi sektörlerden/faaliyetlerden ücret alınmaktadır?
S5. Ücretlerin belirlenmesinden ve toplanmasından sorumlu yetkili makamı belirtiniz.
S6. Yetkili makam tarafından gerçekleştirilen maliyetler tamamen toplanan ücretlerden mi karşılanıyor? Eğer değilse, son üç yılda alınan ücretlerin maliyeti karşılama oranını belirtiniz.
S7. Ülkenizde Tüzük kapsamındaki ücretlerden elde edilen gelir nasıl kullanılmaktadır?

EK-2 İL MÜDÜRLÜKLERİ DÖNER SERMAYE İŞLETMELERİ 2011-2015 YILI BİRİM FİYAT LİSTESİ

HİZMETİN ÇEŞİDİ	2011 YILI BİRİM FİYATI (KDV DAHİL)	2012 YILI BİRİM FİYATI (KDV DAHİL)	2013 YILI BİRİM FİYATI (KDV DAHİL)	2014 YILI BİRİM FİYATI (KDV DAHİL)	2015 YILI BİRİM FİYATI (KDV DAHİL)
İhracat ve Gıda Sağlık Sertifikası Düzenleme İşlemleri	38,00	43,00	45,00	55,00	61,00
Yaş Meyve ve Sebze İle Kuru Meyve İhracat Sağlık Sertifikası Düzenleme	33,00	40,00	45,00	50,00	61,00
İhracattan Geri Gelen Ürün İşlemi	-	-	-	150,00	165,00
Yolcu beraberli canlı hayvan gidiş ve gelişinde kontrol ve belge düzenlemesi					
a) Gelen Hayvanlar	120,00	120,00	130,00	130,00	145,00
b) Giden Hayvanlar	40,00	60,00	130,00	130,00	145,00

Hayvanlar İçin Geçici İhracat İşlemi (İşlem Başına)	-	-	45,00	40,00	45,00
Tektırmaklı İhracatı					
a) Bir adet	-	50,00	55,00	55,00	61,00
b) Bir adetten sonra hayvan başı	-	20,00	22,00	22,00	25,00
Büyükbaş Hayvan İhracatı					
a) 1 adet		50,00	55,00	55,00	61,00
b) 1 adetten sonra hayvan başı		20,00	22,00	22,00	25,00
2011 yılı için Büyükbaş Hayvan İhracatı					
a) 50 Başa Kadar	120,00				
b) Fazlası İçin Hayvan Başı	1,00				
Küçükbaş Hayvan İhracatı					

a) 10 adete kadar		50,00	55,00	55,00	61,00
b) 10 adetten sonra hayvan başı		2,00	2,20	2,20	25,00
2011 yılı için Küçükbaş Hayvan İhracaatı					
a) 100 Başa Kadar	120,00				
b) Fazlası İçin Hayvan Başı	0,50				
Kanatlı Hayvan İhracatı					
a) Kümes Hayvanları (Tavuk, Hindi vb.) İhracaatı					
1)10.000 adete kadar		50,00	55,00	55,00	61,00
2) 10.000 adetten sonra hayvanbaşı		0,01	0,01	0,01	0,01
b) Cıvciv İhracaatı					
1) 40.000 adete kadar				55,00	61,00

2) 40.000 adetten sonra her 1.000 adet civciv için				1,35	1,50
2011 yılı için Kanatlı İhracatı					
a) 50.000 Adede Kadar	120,00				
b) Fazlası İçin Hayvan Başı	0,50				
Hayvansal Kökenli Yem İhracatı İzin Belgesi	-	-	-	55,00	61,00
Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürünler İçin Kontrol Belgesi İşlemleri	-	-	-	270,00	300,00
İthalat Su Ürünleri	120,00	135,00			
İthalat Su Ürünleri					
a)Taşıyıcı	-	-	150,00	170,00	-
b) Canlı Orkinos (Adet)	-	-	2,00	1,00	-
c) Canlı Su Ürünleri (Süs Balığı,Omurgasız Canlılar	-	-	-	150,00	-

ve Çift Kabuklu Yumuşakçalar) (Her 1000 adet için					
İthalat izinleri					
a) Gıda İle Temasta Bulunan Madde ve Malzemelerin İthalat İzinleri	120,00	135,00	145,00	151,00	170,00
b) Fiili ithalat işlemlerinde herbir gıda ve yem dosya müracaatı için	100,00	115,00	125,00	130,00	145,00
c) Fiili ithalat işlemleri müracaatında gemide ve silolardaki herbir ürün çeşidi için	240,00	270,00	290,00	302,00	335,00
İthalat İçin Numune Kapsamında Uygunluk Belgesi	100,00	115,00	125,00	200,00	220,00
Ev ve Süs Kuşları ile yavru süs kaplumbağası İhracatı					
a) 1.000 adete kadar	-		55,00	57,50	65,00
b) 1.000 adetten sonra her 10 hayvan için	-		0,05	0,52	0,58
2012 yılı için Ev ve Süs Kuşları İhracatı					

1000 adete kadar		50,00			
1000 adetten sonra hayvanbaşı		0,04			
Sürüngen ve Kemirgen Hayvan İhracatı					
a) 1 adete kadar	-	50,00	55,00	57,00	61,00
b) 1 adetten sonra hayvanbaşı	-	5,00	5,50	5,70	6,30
Su Hayvanı (Balık, İstakoz vb.) İhracatı					
1000 adete kadar	-	50,00	55,00		
1000 adetten sonra hayvanbaşı	-	0,04	0,05		
Su Hayvanı (Balık, İstakoz, Kurbağa vb.) İhracatı					
a) 500 Kg'a kadar				52,00	58,00
b) 500 Kg'dan sonra her 10 kilogram için				0,52	0,58

Diğer Canlı Hayvan İhracatı (Hayvan Başı)	-	50,00	55,00	57,50	65,00
Dezenfeksiyon Yurtiçi Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürün Taşıyan Kamyonet ve Küçük Vasitalardan	5,50	6,00	6,50	6,50	7,50
Dezenfeksiyon Yurtiçi Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürün Taşıyan Kamyonlardan	7,00	8,00	8,50	8,50	10,00
Dezenfeksiyon Yurtiçi Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürün Taşıyan Çok Katlı Kamyon ve Treylerden	12,00	14,00	15,00	15,00	17,50
Dezenfeksiyon Yurtdışından Giriş Yapan Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürün Taşıyan Kamyonetlerden	8,00	9,00	10,00	-	-
Dezenfeksiyon Yurtdışından Giriş Yapan Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürün Taşıyan Kamyonlardan	10,00	12,00	13,00	-	-
Dezenfeksiyon Yurtdışından Giriş Yapan Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürün Taşıyan Çok Katlı Kamyon ve Treylerden	15,00	17,00	19,00	-	-
İhracatta İnsan Gıdası Olan Hayvan Maddelerinin	40,00	45,00	50,00	55,00	61,00

Kontrolü ve Belge Düzenlenmesi					
Canlı Hayvan İhracatında Kontrol ve Sağlık Sertifikası Düzenlenmesi	40,00	45,00	50,00	55,00	61,00
İhracatta Yolcu Beraberinde Canlı Hayvan Çıkışında Kontrol ve Belge Düzenlenmesi	40,00	-	-	-	-
Su Ürünlerinin İhracat Kontrolü ve Sağlık Sertifikası Düzenlenmesi	40,00	45,00	50,00	55,00	61,00
İthalat (Canlı Hayvan) At Muayene, Kontrol ve Belgelerinin Düzenlenmesi					
a) 4 Başa Kadar	120,00				
a) 2012 yılı için 3 başa kadar		130,00			
b) Fazlası İçin At Başı	20,00	25,00			
İthalat (Canlı Hayvan) At Muayene, Kontrol ve Belgelerinin Düzenlenmesi					

a) 3 Başa Kadar			140,00	155,00	
b) Fazlası İçin At Başı			30,00	33,00	
İthalat (Canlı Hayvan) Büyükbaş Hayvanların Muayene, Kontrol ve Belgelerinin Düzenlenmesi					
a) 50 Başa Kadar	120,00	135,00			
b) Fazlası İçin Hayvan Başı	1,00	1,30			
İthalat (Canlı Hayvan) Büyükbaş Hayvanların Muayene, Kontrol ve Belgelerinin Düzenlenmesi					
a) 20 Başa Kadar			155,00	165,00	
b) Fazlası İçin Hayvan Başı			1,50	1,35	
İthalat (Canlı Hayvan) Küçükbaş Hayvanların Muayene, Kontrol ve Belgelerinin Düzenlenmesi					
a) 100 Başa Kadar	120,00	135,00	150,00	160,00	

b) Fazlası İçin Hayvan Başı	0,50	0,70	0,80	0,90	
İthalat (Canlı Hayvan) Kanatlı Hayvanların Muayene, Kontrol ve Belgelerinin Düzenlenmesi					
a) 50.000 Adede Kadar	120,00	135,00	150,00	165,00	
b) Her Fazla 25.000 Adet İçin	20,00	25,00	30,00	33,00	
İthalat (Canlı Hayvan) Süs Hayvanlarından Egzotik ve Kanatlı Hayvanların Muayene, Kontrol ve Belgelerinin Düzenlenmesi					
a) 40 Adede Kadar	120,00	130,00	150,00	165,00	
b) Her Fazla Hayvan Başı İçin	0,50	0,50	0,55	0,60	
İthalat (Canlı Hayvan) Süs Hayvanlarından Sürüngen Hayvanların Muayene, Kontrol ve Belgelerinin Düzenlenmesi		40,00			
a) 4 Adede Kadar	120,00				

b) Her Fazla Hayvan Başı	30,00				
İthalat (Canlı Hayvan) Süs Hayvanlarından Sürüngen Hayvanların Muayene, Kontrol ve Belgelerinin Düzenlenmesi					
a) 40 Adede Kadar				165,00	
b) Her Fazla Hayvan Başı				0,60	
İthalat (Canlı Hayvan) Süs Hayvanlarından Sürüngen Hayvanların Muayene, Kontrol ve Belgelerinin Düzenlenmesi (Hayvan Başı)		40,00	45,00		
İthalat (Canlı Hayvan) Süs Hayvanlarından Av Hayvanının Muayene, Kontrol ve Belgelerinin Düzenlenmesi					
a) 3 Adede Kadar	120,00				
b) Her Fazla Hayvan Başı	40,00				

İthalat (Canlı Hayvan) Süs Hayvanlarından Av Hayvanının Muayene, Kontrol ve Belgelerinin Düzenlenmesi (Hayvan Başı)		50,00	55,00	60,00	
İthalat (Canlı Hayvan) Süs Hayvanlarından Küçükbaş Sirk Hayvanının Muayene, Kontrol ve Belgelerinin Düzenlenmesi					
a) 3 Adede Kadar	120,00	135,00	150,00	155,00	
b) Her Fazla Hayvan Başı İçin	30,00	35,00	40,00	42,00	
2011 yılı için İthalat (Canlı Hayvan) Süs Hayvanlarından Büyükbaş Sirk Hayvanının Muayene, Kontrol ve Belgelerinin Düzenlenmesi (Hayvan Başı)	120,00				
İthalat (Canlı Hayvan) Süs Hayvanlarından Büyükbaş Sirk Hayvanının Muayene, Kontrol ve Belgelerinin Düzenlenmesi					
a) 3 Adede Kadar		140,00	155,00	160,00	-
b) Her Fazla Hayvan Başı İçin		40,00	45,00	47,00	-

2011 yılı için İthalatta İnsan Gıdası Olan Hayvansal Ürünlerin Kontrolü ve Belge Düzenlemesi	120,00				-
İthalatta İnsan Gıdası Olmayan Hayvansal Ürünlerin Kontrolü ve Belge Düzenlenmesi	120,00				-
İthalatta İnsan Gıdası Olmayan Hayvansal Ürünlerin Kontrolü ve Belge Düzenlenmesi (Taşıyıcı)					
a) Dökme 20 Ton'a Kadar		135,00	150,00	150,00	-
b) Dökme Fazla Her Ton İçin		4,00	5,00	5,00	-
İthalatta Aşı, Serum, Sperma, Embriyo ve Biyolojik Maddelerin Kontrolü ve Belge Düzenlenmesi	120,00	135,00	200,00	220,00	-
Transit Canlı Hayvan ve Hayvan Ürünlerinin Kontrolü ve Belge Düzenlenmesi	120,00	-	-	-	-

Transit CanlıHayvan Ürünlerinin Kontrolü ve Belge Düzenlenmesi	-	-	-	-	-
a) 1 Taşıyıcı (Tır, Konteyner, Kamyon)	-	150,00	160,00	-	-
b) Fazla her taşıyıcı için	-	20,00	22,00	-	-
Transit Canlı Hayvan Kontrolü ve Belge Düzenlenmesi Bir Taşıyıcı (Tır, Konteyner, Kamyon)	-	-	-	250,00	-
Transit Hayvan Ürünlerinin Kontrolü ve Belge Düzenlenmesi Bir Taşıyıcı (Tır, Konteyner, Kamyon)	-	-	-	170,00	-
Transit İşlemlerinde Çıkış Yapacak Ürünlerin Sınır Kontrol Noktasındaki Kontrol ve Diğer İşlemleri (Taşıyıcı Başı)	-	-	-	20,00	-
Geçici İhracat İşlemi (İşlem Başına)	-	38,00	-	-	-
Antrepo Aktarması (İşlem Başı)	-	60,00	65,00	160,00	-
Gıda ve Yem İşletmesi Onay Belgesi	350,00				

İşletme Onay İşlemleri (Adet)					
a) 0-10 BG Adet (0 BG den fazla, 10 BG dahil)		500,00	500,00	500,00	550,00
b) 11-20 BG Adet (10 BG den fazla, 20 BG dahil)		1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.100,00
c) 21-30 BG Adet (20 BG den fazla, 30 BG dahil)		2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.200,00
d) 31-40 BG Adet (30 BG den fazla, 40 BG dahil)		3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.300,00
e) 41-50 BG Adet (40 BG den fazla, 50 BG dahil)		4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.400,00
f) 50 BG üstü Adet		5.000,00	5.000,00	5.000,00	5.500,00
g) Bıldırcın Kesimhanesi		250,00	250,00	250,00	275,00
h) Süt Toplama Merkezi İşletme Onay Belgesi			250,00	250,00	275,00
Süt İşleme Tesisi (Günlük)					
a) İlk 30 ton için		2,00	2,20	-	-

b) Aşan her ton için		1,00	1,10	-	-
Balıkçılık ürünleri ile su ürünlerinin pazara ilk defa sürülmelerinde (Aylık) (Su ürünlerinin satış öncesi teknede veya depoda satış amaçlı bulundurulması kastedilmektedir.)			-	-	--
a)Ayda ilk 50 tona kadar ton başına		2,00	-	-	-
b)Aşan her ton için		1,00	-	-	-
Balık pazarında ilk satış (Aylık) (Su ürünlerinin balık hallerindeki satışlar kastedilmektedir.)				-	-
a)Ayda ilk 50 tona kadar ton başına		1,00	-	-	-
b)Aşan her ton için		0,50	-	-	-
Gıda ve Yem İşletmesi Kayıt Belgesi	100,00	-	-	-	-
İşletme Kayıt İşlemleri (Üretim Yeri) Adet					

a) 0-10 BG Adet (0 BG den fazla, 10 BG dahil)		250,00	250,00	250,00	275,00
b) 11-20 BG Adet (10 BG den fazla, 20 BG dahil)		300,00	300,00	300,00	330,00
c) 21-30 BG Adet (20 BG den fazla, 30 BG dahil)		400,00	400,00	400,00	440,00
d) 31-40 BG Adet (30 BG den fazla, 40 BG dahil)		1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.100,00
e) 41-50 BG Adet (40 BG den fazla, 50 BG dahil)		2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.200,00
f) 50 BG üstü Adet		3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.300,00
Depo (Onay Kapsamında Olanlar Hariç), Satış ve Toplu Tüketim Yerleri Kayıt İşlemleri (Toplam personel sayısı işletmenin yapacağı beyana göre)					
a) 1-10 personel		50,00	50,00	50,00	55,00
b) 11-20 personel		100,00	100,00	100,00	110,00
c) 21-30 personel		250,00	250,00	250,00	275,00

d) 31-40 personel		1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.100,00
e) 41-50 personel		2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.200,00
f) 51 ve üzeri personel		3.000,00	3.000,00	3.000,00	3.300,00
Yem işletmelerinin kayıt işlemleri					
a) 0-5 ton/saat kapasiteli üretim yapan yem işletmeleri		200,00	215,00	225,00	250,00
b) 5 ton/saat üzeri ile 10 ton/saat kapasite aralığında üretim yapan yem işletmeleri		500,00	540,00	565,00	625,00
c) 10 ton/saat üzeri ile 50 ton/saat kapasite aralığında üretim yapan yem işletmeleri		1.000,00	1.100,00	1.150,00	1.270,00
d) 50 ton/saat üzeri kapasiteli üretim yapan yem işletmeleri		1.500,00	1.600,00	1.170,00	1.850,00
e) Kayda tabi perakende satış yerleri ile paketleme yapan yem işletmeleri		100,00	110,00	115,00	130,00

2012 yılı için Kesimhanelerde Resmi Kontrol Ücreti (aylık)					
a) 0-100 B.Baş veya 0-800 K.Baş	-	500,00			
b) 101-200 B.Baş veya 801-1600 K.Baş	-	1.000,00			
c) 201-500 B.baş veya 1601-2400 K.Baş	-	2.000,00			
d) 501 ve üzeri B.baş veya 2401 ve üzeri K.Baş	-	3.000,00			
e) 0-200.000 Adet Tavuk	-	500,00			
f) 200.001-400.000 Adet Tavuk	-	750,00			
g) 400.001-600.000 Adet Tavuk	-	1.000,00			
h) 600.001-1.000.000 Adet Tavuk	-	2.000,00			
ı) 1.000.001-2.000.000 Adet Tavuk	-	3.000,00			
j) 2.000.001 üzeri Adet Tavuk	-	4.000,00			

k) 1.000-2.000 Adet Hindi-Ördek	-	500,00			
l) 2.001-4.000 Adet Hindi-Ördek	-	1.000,00			
m) 4.001-10.000 Adet Hindi-Ördek	-	2.000,00			
n) 10.001 üzeri Adet Hindi-Ördek	-	3.000,00			
2013 yılı için Kesimhanelerde Resmi Kontrol Ücreti (aylık) Vardiya Başı					
a) 1-50 B.Baş	-		300,00		
b) 51-100 B.Baş	-		600,00		
c) 101-200 B.Baş	-		1.000,00		
d) 201-500 B.baş	-		2.000,00		
e) 501 ve üzeri B.baş	-		3.000,00		
f) 1-400 K.Baş	-		300,00		

g) 401-800 K.Baş	-		600,00		
h) 801-1600 K.Baş	-		1.000,00		
ı) 1601-2400 K.Baş	-		2.000,00		
j) 2401 ve üzeri K.Baş	-		3.000,00		
k) 1-200.000 Adet Tavuk	-		500,00		
l) 200.001-400.000 Adet Tavuk	-		750,00		
m) 400.001-600.000 Adet Tavuk	-		1.000,00		
n) 600.001-1.000.000 Adet Tavuk	-		2.000,00		
o) 1.000.001-2.000.000 Adet Tavuk	-		3.000,00		
p) 2.000.001 üzeri Adet Tavuk	-		4.000,00		
r) 1-1.000 Adet Hindi-Ördek	-		250,00		

s) 1.001-2.000 Adet Hindi-Ördek	-		500,00		
t) 2.001-4.000 Adet Hindi-Ördek	-		1.000,00		
u) 4.001-10.000 Adet Hindi-Ördek	-		2.000,00		
v) 10.001 üzeri Adet Hindi-Ördek	-		3.000,00		
y) Bildircin Kesimhanesi	-		100,00		
z) Diğerleri	-		100,00		
Kesimhanelerde Resmi Kontrol Ücreti (aylık) (Gerçekleşen Fiili Kapasite)					
a) 1-50 B.Başa kadar	-			300,00	330,00
b) 50 den fazla her B.Baş hayvan için	-			1,00	1,10
c) 1-400 K.Başa kadar	-			300,00	330,00
d) 400'den fazla her K.Baş hayvan için	-			0,25	0,28

e) 1-200.000 adet tavuk	-			500,00	550,00
f) 200.000 adetten fazla her 1.000 adet tavuk için	-			1,00	1,10
g)1-1.000 adet hindi-ördek'e kadar	-			250,00	275,00
h)1.000 adet üzeri her 100 adet hindi-ördek	-			1,40	1,55
ı) Bıldırcın Kesimhanesi	-			100,00	110,00
j) Diğerleri	-			100,00	110,00
2012 yılı için Parçalama Tesislerinde Resmi Kontrol Ücreti (aylık)					
a) 0-25.000 kg. parçalama	-	1.000,00			
b) 25.001-50.000 kg parçalama	-	2.000,00			
c) 50.001-75.000 kg parçalama	-	3.000,00			
d) 75.001-100.000 kg parçalama	-	4.000,00			

e) 100.001 üzeri parçalama	-	5.000,00			
Parçalama Tesislerinde Resmi Kontrol Ücreti (aylık kurulu kapasite)					
a) 1-10.000 kg. parçalama	-		500,00	200,00	220,00
b) 10.001-25.000 kg. parçalama	-		1.000,00	400,00	440,00
c) 25.001-50.000 kg parçalama	-		2.000,00	800,00	880,00
d) 50.001-75.000 kg parçalama	-		3.000,00	1.200,00	1.320,00
e) 75.001-100.000 kg parçalama	-		4.000,00	1.600,00	1.760,00
f) 100.001 üzeri parçalama	-		5.000,00	2.000,00	2.200,00
Hayvansal Yan Ürün ve Türevleri İşleyen Kayıtlı Tesisler	-		1.000,00	260,00	290,00
Yem İşletmelerinin Onay İşlemleri (Onay Kapsamındaki Yem Satış Yerleri)	-		-	365,00	405,00

Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürünler İçin Kontrol Belgesi İşlemleri	-	-	-	270,00	300,00
Gıda Kontrol Belgesi	72,00	-	-	-	-

**EK-3 VETERİNER SINIR KONTROL NOKTASI MÜDÜRLÜKLERİ DÖNER SERMAYE İŞLETMELERİ
2012-2015 YILI BİRİM FİYATLARI**

SIRA NO	HİZMET ÇEŞİDİ	KONU	2012 YILI BİRİM FİYATI	2013 YILI BİRİM FİYATI	2014 YILI BİRİM FİYATI	2015 YILI BİRİM FİYATI	
1	DEZENFEKSİYON	Kamyonet (Araç Başı)	9,00	10,00	11,00	12,50	
		Kamyon ve Konteyner (Araç Başı)	12,00	13,00	14,00	16,00	
		Tır, Çok katlı kamyon ve Treyler (Araç Başı)	17,00	19,00	20,00	22,00	
		Bulgaristan plakalı Kamyonet (Araç Başı)	-	-	-	9 Euro	
		Bulgaristan plakalı Kamyon ve Konteyner (Araç Başı)	-	-	-	12 Euro	
		Bulgaristan plakalı Tır, Çok Katlı Kamyon ve Treyler (Araç Başı)				15 Euro	
	Uçak	Adet	500,00	540,00	560,00	620,00	
	Gemi	100 m ² 'ye kadar	36,00	40,00	45,00	50,00	
	100 m ² yukarısı her m2 için	0,35	0,38	0,40	0,45		
2	IHRAC AT	İnsan gıdası olmayan hayvan maddelerinin kontrolü ve belge düzenlemesi	Taşıyıcı	45,00	50,00	55,00	-

	İnsan gıdası olan hayvan maddelerinin kontrolü ve belge düzenlenmesi	Taşıyıcı		45,00	50,00	55,00	-	
	Canlı hayvan ihracatında kontrol ve sağlık sertifikası düzenlenmesi	İşlem Başına		45,00	50,00	55,00	-	
	Su ürünlerinin kontrolü ve sağlık sertifikası düzenlenmesi	Taşıyıcı		45,00	50,00	55,00	-	
	Geçici İhracat	İşlem Başına		38,00	45,00	40,00	-	
3	İTHALAT	Canlı Hayvanlar	At	3 Başa Kadar	130,00	140,00	155,00	175,00
				Her Fazla At Başı İçin	25,00	30,00	33,00	37,00
			Büyükbaş	50 başa kadar	135,00			
				20 başa kadar		150,00	165,00	185,00
				Fazlası için hayvan başı	1,30	1,50	1,65	1,85
			Küçükbaş	100 başa kadar	135,00	150,00	160,00	180,00
				Fazlası için hayvan başı	0,70	0,80	0,90	1,00
			Kanatlı	50.000 adede kadar	135,00	150,00	165,00	185,00

		Her fazla 25.000 adet için	25,00	30,00	33,00	37,00
Ev ve Süs Hayvanları (Suda yaşayan hayvanlar Hariç)	40 adede kadar		-	-	-	185,00
	Her fazla hayvan başına		-	-	-	0,66
Egzotik Hayvanlar	40 adede kadar		130,00	150,00	165,00	
	Her fazla hayvan başına		0,50	0,55	0,60	
Deney Hayvanları	40 adede kadar				165,00	185,00
	Her fazla hayvan başına				0,60	0,66
Sürüngen (Hayvan Başına)			40,00	45,00		
Sürüngen (Hayvan Başına)	40 adede kadar				165,00	185,00
	Her fazla hayvan başına				0,60	0,66
Av Hayvanı (Hayvan Başına)			50,00	55,00	60,00	66,00
Hayvanat Bahçesi Hayvanları	Büyük Hayvanlar (Fil, zürafa, aslan, kaplan, su aygırı v.b.) Hayvan Başı			150,00	160,00	180,00
	Küçük Hayvanlar (Maymun v.b.)	3 adete kadar		100,00	110,00	122,00
		Her fazla adet için		20,00	22,00	25,00

		Diğerleri (Hayvan Başına)	50,00	55,00	60,00	
	Diğer Canlı Hayvanlar	40 adede kadar				185,00
		Her fazla hayvan başına				0,66
Su ürünleri	Taşıyıcı		135,00	150,00	170,00	190,00
	Canlı Orkinos (Adet)			2,00	1,00	1,10
	Canlı Su Ürünleri (Süs Balığı, Omurgasız, Çift Kabuklu Yumuşakça) Her 1000 Adet İçin				150,00	
	Canlı Su Hayvanları (Süs Balığı, Yavru Balık, Balık Yumurtası, Omurgasız Canlılar ve Çift Kabuklu Yumuşakçalar)	1-100.000 adete kadar				170,00
		100.000 adetten sonra her 10.000 adet için				3,40
İnsan gıdası olan hayvansal ürünlerin kontrolü ve belge düzenlenmesi	Taşıyıcı		135,00			
İnsan gıdası olmayan hayvansal ürünlerin kontrolü ve belge düzenlenmesi	Taşıyıcı		135,00			
	Dökme	20 tona kadar	135,00			
		Fazla her ton için	4,00			

İnsan gıdası olan ve olmayan hayvansal ürünlerin muayene ve ithalat işlemleri	20 tona kadar			150,00	150,00	170,00
	Fazla her ton için			5,00	5,00	6,00
Aşı, serum, sperma, embriyo ve biyolojik maddelerin kontrolü ve belge düzenlenmesi	İşlem Başına		135,00	200,00		
Aşı, serum, ve biyolojik maddelerin kontrolü ve belge düzenlenmesi	İşlem Başına				220,00	
Sperma ve embriyo ithalat işlemleri	Beş sağıma kadar				165,00	185,00
	Sonraki Her Sağım İçin				5,00	6,00
Geçici İthalat (gösteri ve teşhir amaçlı hayvan ve hayvansal ürünler v.b.)	Sirk Hayvanları (Küçükbaş)	3 adede kadar	135,00	150,00	155,00	175,00
		Her bir fazla hayvan başına	35,00	40,00	42,00	37,00
	Sirk Hayvanları (Büyükbaş)	3 adede kadar	140,00	155,00	160,00	180,00
		Her bir fazla hayvan başına	40,00	45,00	47,00	52,00
	Diğer Canlı Hayvan (Adet)		130,00	140,00	145,00	
	Diğer Canlı Hayvan	3 adede kadar				200,00
		Her bir fazla hayvan başına				40,00
	Hayvansal Ürün (İşlem)		130,00	140,00	150,00	170,00

4	TRANSİT	Canlı hayvan ve hayvan ürünlerinin kontrolü ve belge düzenlenmesi	1 Taşıyıcı (Tır, Konteyner, Kamyon)	150,00	160,00		
			Fazla her taşıyıcı için	20,00	22,00		
		Canlı hayvan kontrolü ve belge düzenlenmesi	Bir Taşıyıcı (Tır, Konteyner, Kamyon)			250,00	280,00
			Hayvan ürünlerinin kontrolü ve belge düzenlenmesi	Bir Taşıyıcı (Tır, Konteyner, Kamyon)			160,00
		Fazla her taşıyıcı için			22,00	25,00	
5		Yolcu beraberinde canlı hayvan gidiş ve gelişinde kontrol ve belge düzenlenmesi	Gelen Hayvan	120,00	130,00	130,00	145,00
			Giden Hayvan	60,00	130,00	130,00	145,00
6		Karantinaya alınan hayvan ve ürün araçlarının geceleme ücretleri (Masraflar Hariç)	Ürün Depolama (Günlük)	200,00	215,00	215,00	240,00
			At (Adet)	100,00	108,00	110,00	125,00
			Sirk Hayvanı (Büyükbaş)	100,00	108,00	110,00	125,00
			Sirk Hayvanı (Küçükbaş)	50,00	54,00	55,00	61,00
			Kanatlı (Kontrol Belgesi Başı)	100,00	108,00	110,00	
			Kanatlı (Kümes Hayvanları) (Sevkiyat Başına)				125,00
			Sürüngen	50,00	54,00	55,00	
			Diğer Hayvanlar (Sevkiyat Başına)				250,00
			Kamyon, Treyler, Kamyonet	150,00	162,00	175,00	195,00
			Küçükbaş (adet)	2,00	2,20	2,20	2,45

		Büyükbaş (adet)	10,00	11,00	11,00	12,50
7	Antrepo Aktarması	İşlem Başı	60,00			
8	Antrepo Onaylanması			500,00	500,00	560,00
9	Aktarma, Antrepo prosüdür uygulamaları	İşlem Başı		160,00	160,00	180,00

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Nihal HAMBURACI

Uyruğu: T.C.

Doğum Yeri ve Tarihi: İzmir, 30.09.1989

Telefon: (312) 287 33 60/4528

EĞİTİM BİLGİLERİ

Yüksek Lisans: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Politika Programı (Eylül 2015-...)

Lisans: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü (Eylül 2007-Haziran 2011)

Lise: Çimentaş Lisesi (Eylül 2003-Haziran 2007)

İŞ DENEYİMİ

07.06.2012-... Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı AB Uzman Yardımcısı

YABANCI DİL

İngilizce

Fransızca

ETİK BEYAN

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü
Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Nihal HAMBURACI

.../.../2015

